

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.
Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásiért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna**.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Egyről-másról.

(Vetések állás. — Gabonapiaczi szemle. — A külpolitikai viszonyok visszahatása állampénzügyeinkre. — Kincstári utalványok és aranyjárdék. — Brüsszeli nemzetközi cukorkonferencia. — A vasúti tarifák emelése náunk és Ausztriában.)

A tél e héten újból és most talán már végérvényesen beköszöntött, ami azt jelenti, hogy tavaszig a külső mezőgazdasági munka szünetelni fog. Nagyon sokat veszítettünk azzal, hogy a téli időjárás előhírnöke a szokottnál erősebb mértékben köszöntött be már november hó elején, mivel ezzel annyira megakadtak az őszi vetési munkálatok, hogy a kisebb vetési felület mindenesetre maradandó és súlyosan érezhető nyomokat fog hagyni jövő évi termései eredményünk mérlegében. Adatok arra nézve, hogy az őszi bevetni szokott rendes nagyságu terület hány százaléka maradt vetetlenül, nem állanak rendelkezésünkre, de átlagban — hozzávetőleges becslés szerint — tíz százalékra tehető a bevetetlen terület. Vannak természetesen vidékek, ahol ez a százalékarány még kedvezőlenebb is. Az utóbbi hét enyhébb időjárása részben kedvezett a vetéseknek, mivel azok valamit fejlődhettek, részben azonban nem volt előnyös, mivel a hótakaró sok helyen egészen elolvadt és a vetések védtelenül maradtak. Ha az erősebb fagy beállta előtt kellő vastagságu hótakarót nem kapnak a vetések, tavasszal nagyobb mértékű kiszáradásokra lehetünk elköszülve.

A tőzsdén — teljesen indokolatlanul — az üzletmenet e héten ellanyhult, mintegy negyven filléres árvisszaesés volt tapasztalható átlagban az összes gabonafélésekben. Ugy látszik, egy kis időre újra a spekuláció kerekedett felül és ezzel háttérbe szorult a természetes árfejlődés. A spekuláció egyrészt a békésebb külpolitikai hangulatra, másrészt az utóbbi napokban a külföldi tőzsdékről jelentéktelen árhanyatlásról érkezett jelentésekre támaszkodik, kevés figyelemben részesítvén a hazai készletek nagyságát és a fogyasztás mérvét.

Gabonakészleteink a novemberi legmagasabb jegyzések óta nem szaporodtak, a fogyasztás pedig normális, a malmok lisztüzlete kielégítő. Gabonakészleteink hiánya, a normális fogyasztás, az aggasztó mezőgazdasági helyzet mind egy-egy ok lenne arra, hogy a gabonáarak az importparitás felé közeledjenek. Azzal, hogy a gabonáarakban visszafejlődés állott be, azt lehetne magyarázni, hogy gabonakészleteink oly bőségesek, a kínálat oly nagy gabonában, hogy ez szilárdságot nem teremthet a tőzsdén. Amde sem a bőséges gabonakészlet nem látható sehhol, sem a kínálat rendkívüli nagysága nem tapasztalható. Ebből tűnik ki, hogy az utóbbi héten beállott árvisszaesés nem természetes és éppen ezért nem is helyezhetünk reá súlyt, mert az elveszett érték kétszeresen is meg fog térülni. Mennél inkább távozzunk az importparitástól, annál bizonyosabb, hogy az áremelkedés újból teljes erővel fog magának helyet biztosítani a tőzsdén. Amíg az importparitást legalább is meg nem közöltettük, addig hiába figyel a spekuláció, hogy a külföldi piacokon milyen az uralkodó hangulat. A külföldi piacok az idén nem lehetnek irányítók a mi gabonánk áralakulására, annak valódi értékét a kettős birodalomban uralkodó különleges viszonyok adják meg. A tőzsdéi higgadtabb körök is ily szempontból ítélnek meg a helyzetet és azért az utóbbi napokban észlelt árhanyatlást jelentéktelen, pillanatnyi visszafejlődésnek tartják, amelyet szilárdabb irányzatnak kell követnie.

Ismételten kifejezést adtunk már ehelyütt elégtelenségünknek és gáncsainknak ama könnyelműségen, amely külpolitikánk irányításán most eluralkodott és hajszál híja, hogy háborúba nem sodort bennünket olyan érdekekért, amelyek egyetlen egy magyar legény vérének ontásával fel nem érnek s amelyek következményeiből még ha tetemes anyagi és véráldozatok után diadalmasan sikerülne is kibontakoznunk, a várható haszon, az elérhető eredmény

a szükséges és elkerülhetetlen áldozatokkal semmiesetre fel nem érne.

Hogy a külpolitikai helyzet bizonytalansága állami pénzügyeinkre és állambizottságokra mily káros hatással van, azt legjobban igazolja Wekerle Sándor dr. miniszterelnöknek az appriációs javaslat tárgyalása alkalmával a képviselőház pénzügyi bizottságában tett ama nyilatkozata, mely szerint az immár elodázhatatlan állami beruházások céljaira a kormány rövid két évi lejáratú függő kölcsönt kénytelen, ötödfél százalékos kamatozású kincstári utalványok kibocsátása alakjában, igénybe venni s ezenkívül a valutarendezés költségeiből megtakarított 48 millió aranyforint értékű 4 százalékos aranyjárdék értékesítésére, tehát az aranyjárdékhoz való visszatérésre szorul, mivel a mostani 91% körüli árfolyam mellett koronajárdékkötvények kibocsátására gondolni lehetetlen. Olyan finansziális kisegítőeszközökre kell tehát legsürgősebb beruházási szükségleteink fedése végett fanyalodnunk, aminőket 1904-ben Oroszország és tavaly a porosz kincstár vettek igénybe s amelyek bizony — mi türes-tagadás benne — nem vetnek valami kedvező fényt államhitelünk mai állapotára. Emellett ez a kisegítő eszköz csak ideiglenes, mert hiszen a kincstári utalványok alakjában felvett függő kölcsönnek két éven belül való törlesztéséről kell gondoskodnunk, az aranyjárdék kibocsátása pedig drágasága mellett nem a legjobb hatással lesz valutánkra a külföldi piacokon.

Valamint államhitelünk, éppen úgy, sőt talán még fokozottabb mértékben érzik magánpapírosaink és községi kötvényeink, valamint zálogleveleink is a pénzpiacz kedvezőtlen helyzetének romboló következményeit. A múlt évben átszenvedett válság után joggal várt fellendülés helyett továbbra is teljes pangás uralkodik gazdasági életünkön, amely megdermeszt, elfojt minden vállalkozási kedvet, minden egészséges kezdeményezést. Így adja meg külügyi kormányzatunk elhibázott balkán-politikájának árát az ország egész közgazdasága s még szerencséről beszélhetünk, ha gazdasági veszteségeinkhez,

MEGJELENT A
:: :: MAGYAR :: ::
MEZŐGAZDÁK
SZÖVETKEZETE

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

TÉLI GAZDASÁGI ANYAG
baromfitenyésztési és háztartási cikkek

ÁRJEGYZÉKE.

Kívánatra bérmentve küldjük.

ius végén bedőlt
át megfojtják.
kiválasztásra vo-
tővégre az, hogy
s termése helyett
bbi szaporításra,
megbírálását nehe-
ltoztat, azonban
y a normálisnál
yekszik a buzát
ő önmagát csálja

okry Gerendáson
módon nemesítette
an azt Deutsch
kalászkok átlagos
fokozta, de amint
ez a későn érő
ében csak csúsz
okry nemesítésé-
szomorú példája
gazdákat a neme-

ötvenes években
kkor sem volt jó
apság. Azóta na-
esítés tudománya
zon *nemesíté-
s ismerttetett.
gy a szántóföldi
ó buza közül ki-
esét egymástól el-
szonyokkal azonos
ük, tehát amelyik
részkertben, annak
kell lennie.

s alapon dolgozik,
éles sortávolsággal
a tenyészkerben
szántóföldön semmit
al vesződni, mert
nemesítőnek azt
gy „a természeti
em tehetünk, ellen-
s, mindent elérhe-
a növénynemesítés
szerezték, miért ne
tukon?

ezek, hogy amilyen
ba vetni és kapálni,
hazai viszonyaink
dolgozni ugyancsak

dó 80 kamarai tag
Hiba volt az is,
agállapítva, milyen
gyenruhája.
elményeknek meg-
ból készüljön, vagy
félelmetes pénzügy-
na jó, mert ezt az
ektálja a magyar.
san azért is, mert
ítak előle anélkül,

arazza az érdeklődő
fogalmát, hogy az
nyek a tagdíjait az
Erre azt felelte a
gy akkor az valami
ert minden magyar
ak az a szent joga,
at. Nyitra megyében
mek az ősi jognak
kint három fizetési
lékosoknak. Volt is
s jelentette csakha-
enek, de goromba
ezek száma olyan
érzékesen pénztáros
s csak úgy tudtuk
szavaztunk neki 300

szervezkedés eddigi
keresnünk, amelyek
Meg kell próbálni
k a példáját, ahol

azért, mert az erős bokrosodásnak természetes
következménye a késői érés.

Erről bárki is könnyen meggyőződhetik oly
módon, hogy valamely gabonát egy kis par-
czelára 5-5, egy másikra 10-10, azután
20-20 és végül 30-30 centiméter sor- és
növenytávolságra vet. Ez esetben tapasztal-
ha'ja, hogy amikor az 5-5 cm-re vetett gabona
már kalászt hinyja, a 30-30 cm-re vetett
még mindig bokrosodik. Tessék már most el-
bíralni, hogy mi jobb: az, ha fejlett állapotban
éri a buzát a júniusi forróság, vagy pedig
hasban levő kalászkokkal.

Ez okból az erős bokrosodás nálunk nagy
veszedelem. A nyugati országok gazdái kedvelik
az erősen bokrosodó fajtákat, mert az éghaj-
lattal nincsen olyan bajuk, mint nekünk, de
azért az erős bokrosodás azon előnye, hogy
ilyen fajta többet terem, csak látszólagos,
mert a valóságban sok esetben nem áll fenn.

Igaz, hogy a több hajtású „egyes” tövek
többet teremnek, mint a kevés hajtással bíró
tő, de a termés nagyságát nem az egyes tövek
termése, hanem az dönti el, hogy egy terület-
egységen (mondjuk kat. holdon) mennyi kalász
fejlődik és ezekben mennyi a mag.

Az erős bokrosodás természetes előfeltétele
a ritka vetés és ily módon kevesebb buzát
jut egy holdra, mint a mi viszonyainknak
megfelelő sűrű vetéssel, kérdéses tehát, hogy
kapok-e egy kat. holdon az erős bokrosodás
révén ugyanannyi kalászt, mint sűrű vetés
esetén, ha pedig nincsen annyi kalász, akkor
a ritkán vetett buza nem is teremhet annyit,
mint a sűrű vetés.

Miután sűrű vetéssel több buzatövelem terem
egy holdon, több is lesz a főhajtásom és hogy
az anyakalász többet és jobb buzát terem, az
is bizonyos.

Hogy Deutsch urnak idén a sarjukalászkok után
83 kg-os buzája termelt, az nem bizonyítja az
ellenkezőt, mert ez csak az érés idején uralko-
dó idei kedvező időjárásnak tucható be,
hiszen tudjuk, hogy az idén olyan buzavetés
is jól beérett és jó termést adott, amely csak
februárban kelt ki.

Deutsch maga is elismeri második közle-
ményében azt, hogy a fő hajtás termése többet
ér, mint a sarjukalászé, mert ott csakis a leg-
erősebb hajtás legjobb magját ajánlja a neme-
sítőnek szaporításra.

Ezzel elismerte azt, hogy az anyakalász

egy gazdakör működött nagy részvétlenség kö-
zött mindaddig, míg át nem alakult temetkezési
egyletté; ezután rögtön emelkedni kezdett az
érdeklődés. Mi is próbáljunk meg átalakulni
p. o. osztályorsjátékká. Ennek az intézmény-
nek sokkal több hive és rendes adófizetője van,
mint az összes gazdaszervezeteknek együttvéve.
De siessünk a szervezkedéssel és szervezzük a
gazdákat akár kamarákban, akár betegsegélyző-
pénztárakban, fődolog, hogy szervezve legyünk
és megteremthessük azt a hatalmas földmive-
lési szövetséget, mely diadalmas védelmezője
lesz a magyar föld érdekeinek, szemben azok-
kal, akik azt hirdetik: „akie a járda, azé az
ország”.

II. A falusi élet dicsérete.

Mérey Lajos ma a legvonzóbb előadásu szö-
nokok egyike. Legutóbb tartott beszéde való-
ságos himnusza volt a magyar föld szereteté-
nek. Közöljük beszédéből a következő költői
száryalásu részteket:

„Dessewffy Aurél gróf nemcsak az OMGE-nek
volt vezére, hanem vezére volt mindazon gazda-
társadalmi mozgalmaknak, amelyek ma a sok
vidéki gazdasági egyesületben, a gazdakörökben
és szövetkezetekben bírják fejlődésük hajlékait
és a mi törekvéseinknek gőcpontjai. Mindazok,
akik ismerik a mi törekvéseinket, tudják, hogy
a mi céljaink nemese, a mi eszközeink tiszták,
bennünket nem csupán a magyar gazda-
társadalom anyagi érdekeinek előmozdítása hoz-
zott össze és tart egytűvé, hanem ennél sokkal
inkább, mondhatnám elsősorban azon meleg,

magja jobb mint a sarjukalászé, de ehhez megint
azon megjegyzést kell fűznöm, hogy csak a
használati értéke jobb (kereskedelmi szempont-
ból), de a sarjukalász magjának tenyésztési
értéke éppen olyan jó, mint a főhajtásé, mert
bár a rövidebb tenyészidő és rosszabb táplál-
kozás folytán nem fejlődik olyan tökéletesre,
mint a főhajtás magja, ugyanolyan átörökítő
képessége van, mint az utóbbinak.

Azért a svaflői tapasztalatok alapján, melyet
újabb hazai tapasztalataink is igazolnak, a
sarjukalászkok magját éppugy felhasználjuk a
nemesített tövek szaporítására, mint az anya-
kalászt.

Visszatérve az erős és gyenge bokrosodás
gyakorlati értékére, a fentmondottak bizonyítá-
sára például csak a Hanna-árpát említem.
Ez tipikusan gyengén bokrosodó gabonafajta
és mégis elismerten bőven termő nemcsak
nálunk, hanem a tőlünk nyugatra fekvő orszá-
gokban is, pedig ott más, erősen bokrosodó
fajtákkal is versenyez.

Ez a példa legjobban mutatja, hogy a
gyengén bokrosodó gabonafajta lehetnek bőven
termők, tehát a töiemőség fejlesztésének eszköze
nem az erős bokrosodásban kell keresnünk,
hanem elsősorban a kalászkok tömörségével köz-
csolatosan azok hosszúságában és a buzánál
még ezenkívül bizonyos fokig a többsoros kalászbán.

Ha a főhajtások erejét a sűrű vetés segít-
ségével nem hagyjuk sarjuhajtásokkal gyen-
gíteni, a késői érés veszedelme nélkül fejleszt-
hetjük az anyakalász hosszúságát, de termé-
szetesen ez csak akkor ér valamit, ha sok
kalászká van rajta, vagyis tömött. A termő-
képesség fokozása ezenkívül olyan jellegű tövek
kiválasztásával is módunkban áll, amelyek
kalászaiban egy oldalon alulról a kalász he-
gyéig nem két, hanem három sor mag van.
Ennek jelentőségét a Köztelek múlt évi 48.
számában és legutóbb „A gazdasági növények
nemesítése” című könyvemben is kifejtettem,
azért ezen tárgyra most felesleges kiterjesz-
kednem.

Ezek után az erős bokrosodás előnyűl ma-
radna még az, hogy ezen a réven kevesebb
vetőmagra van szükségünk, valamint az, hogy
a kifaggyott buzavetés így jobban megújulhat
és így legalább „a veszett fejszének a nyele
megkerül”.

Az első előnyért egy okszerű gazda sem
fogja kockáztatni a buza termését, mert a

szeretetteljes esüggés, amely a magyar gazda-
társadalom minden tagját hazafias öntudatra
ébreszti, hogy ezen hazafias öntudatban rejő
erőnek a nemzeti megvagyonosodás, nemzeti
megerősödés medrébe terelését és ezen meder-
ben vezetését tartjuk egyik legfőbb feladatunknak.

Ez az oka uraim, hogy nekünk van egy
eszményünk, amely csak a miénk és senki
másé, amelyért dolgozunk és fáradsunk, amely
bennünket munkára serkent, kitartásra buzdít,
amelyet megtartani minden igaz magyar ember-
nek legszentebb kötelessége. Ez az eszmény
uraim, a magyar föld, az a föld, mely minden
erőnek forrása, minden munkának központja,
minden sikernek színtere és minden emberi
alkotásnak alapja, amelyről a nagy költő már
megmondotta nekünk: „E földön kívül nincsen
számodra hely, itt élne és halnod kell!”

Sajátságos, de igaz, hogy minél tovább, mi-
nél inkább foglalkozom a földdel, annál inkább
érezem, tudom és állítom, hogy csak az szeretheti
forrón és lángoló hazáját, aki igazán
szereti annak földjét, mert akit elkábit a pénz
csengése és elkápráztat a kincsek ragyo-
gása, akit hatalmába ejt az élvezet, gyönyörök,
a kéjek utáni vágy, rideggé tesz a nagyra-
gyás, szivtelenné az önzés, annak, uraim, nin-
csenek eszményei, hanem csak bálványai, annak
nincsen szíve és lelke, hanem csak teste és
zebe, annak nincsenek érzelmei, hanem csak
érzékei, azt nem köti le az otthon, a tűzhely,
a honi föld és éppen ezért könnyen cseréli urát
és hazát. De adjatok bármely igaz magyar em-
bernek jólétet és kényelmet, betolyást és erőt,

buza „becsülése” sajnos, nálunk elég gyakori:
a második tétel már több gondolkodásra adhat
okot, de azért e tekintetben sem aggdhatunk,
mert bármelyik nemesítőnk hoz majd új buza-
fajtát forgalomba, az elsősorban fagyálló lesz,
mert e nélkül nálunk egy fajta sem lehet élet-
képes. A fagyálló buza pedig csak kivételes
esztendőkből ritkul meg, de ez esetben a gyenge
bokrosodásra tenyésztett buza is elég jól re-
generálódik, ha nem is annyira, mint a nyugati
fajták, de mégis oly mértékben, hogy kielégítő
és biztosabb termést ad, mert idejében beérik.

Kimagasló és nagyon helyes gondolat az
Deutsch közleményében, hogy csakis a leg-
életképesebb buzatöveket használjuk nemesi-
tésre, de azt hiszem, a fentiekben sikerült ki-
mutatnom, hogy a buzatövek életképességének
megbírálására nem az a megfelelő eljárás,
hogy a kiválasztott tövek ivadékait a legked-
vezőbb tenyészfeltételek közé helyezve azt
nézzük, hogy melyik „hizik” jobban, hanem az,
hogy a tenyészkerben is a szántóföldi viszony-
oknak megfelelő körülmények között ter-
mesztve, vizsgáljuk, hogy melyik tö mutatkozik
az ivadékaiban legkiválóbbnak.

Grabner Emil.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Hoyos Miksa gróf tisztavéri berni tenyészete.

Hazánknak leghíresebb két tisztavéri berni
tenyészete Somogy megyében lehető fel. Az
egyik és egyszersmind származását illetőleg is
a legrégebb és legkiválóbb a Hunyady József gróf
kéthelyi, saari, fajszeremesi, a másik Hoyos
Miksa gróf némelladi tenyészete.

Ez a két tenyészet az, amelyben a már ma
nem létező ősi tiszta eredeti berni vérből tör-
tént import úgy bikákkal, mint tehennel és ez
az a két hazai tenyészet, a hol a berni a maga
tisztaságában, nemes voltában mai napig is
fenntartotta magát, a hol tenyésztesétől soha
sem tértek el, tökéletesbítették, a megfelelő
szelekezióval tökélyre emelték.

Hoyos Miksa gróf tenyészete Németladon
Somogy megyében, a szigetvári járásban fekszik,
postá, vasut és táviró állomása helyben van.

A tenyészet igen régi keletű, a múlt század
elején létesült. Ugyanis Czindery László akkor

hatalmat és fényt, czimet, rangot, erkölcsöt és
tekintélyt, de vegyétek el tőle a magyar hazát
és elvettétek tartalmát életének, üressé tettétek
rá nézve az életet, mert hiányzik a hazafias
öntudat lüktetése, a nemzeti irány vonzereje,
a fajszeretet varázsa és a nemzeti dicsőségért
való küzdelemnek zománcza.

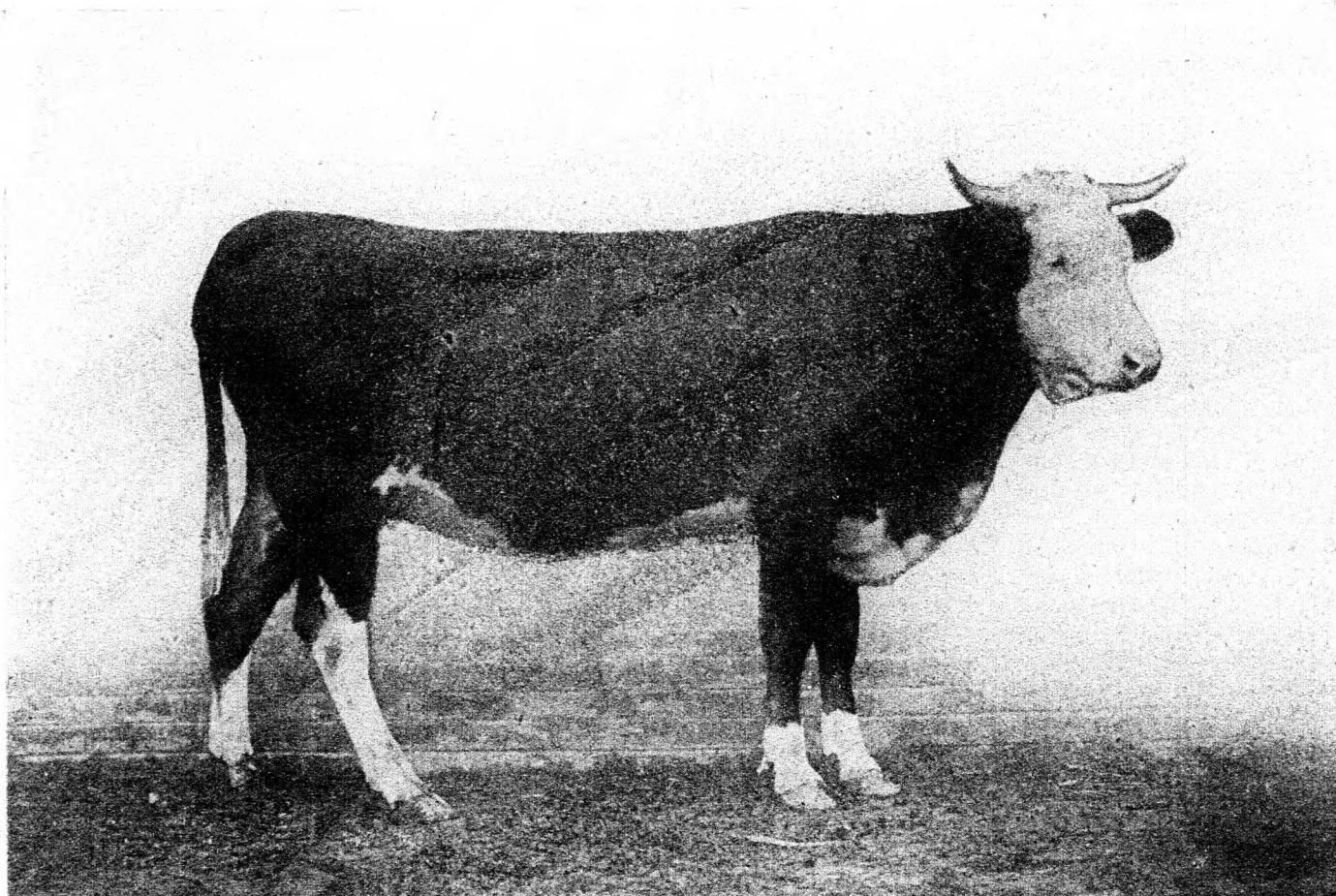
Sajátságos uraim, de igaz, hogy valamint a
falun találjuk meg a földmívelést, ellenben a
városokban az ipart és kereskedelmet, épp úgy
találjuk meg a falun a földmívelésnél az egy-
szerűséget az őszinteséggel, a munkaszeretetet a
becsülettel, az erkölcsöt az erényekkel s a
vallásosságot a honszerellemmel, ellenben a
nagy városokban találjuk meg a fényűzést a
kétszínűséggel, a léhaságot a becselenséggel,
az erköletelenséget a büntanyákkal s az isten-
telenséget a hazátlansággal. Ott a nagy váro-
sokban a felszinen hivalkodik a nagyhangu
tülekedés és az üresfejű góg, a hízogó ámitás
és a hazudozó cselszövény, egymással fut
versenyt a nagyzó semmittevés és a hirtelen
meggazdagodási vágy, ellenben a falvakon a
földmívelésnél itt találjuk meg a családhoz, a
honi rögökhöz való ragaszkodás lélekemelő pél-
dait s a magyar földön, magyar földért, magyar
kézzel termelés nemzetfenntartó munkáját. Des-
sewffy Aurél gróf ezen eszmék és érzelmei embe-
reinek volt a vezére, ezen eszmék és érzelmei ter-
jesztéséért munkálkodott életének nagy részén át
s valamint ezen eszmékért szeretjük mi a hazát
és eszményünk a magyar föld, ugyanazon mun-
kásságáért áldja őt meg a magyarok Istene!

somogy megyei földbirtokos 1838-ban alapította meg a németladi tenyészetet; behozva a svájci kantonból 1 bikát és 20 tehenet. Évek múlva vérfelújítás céljából újra hozott svájczból tenészegyedet, de szerzett be ilyeneket Hunyady József gróf somogy megyei, Hunyady

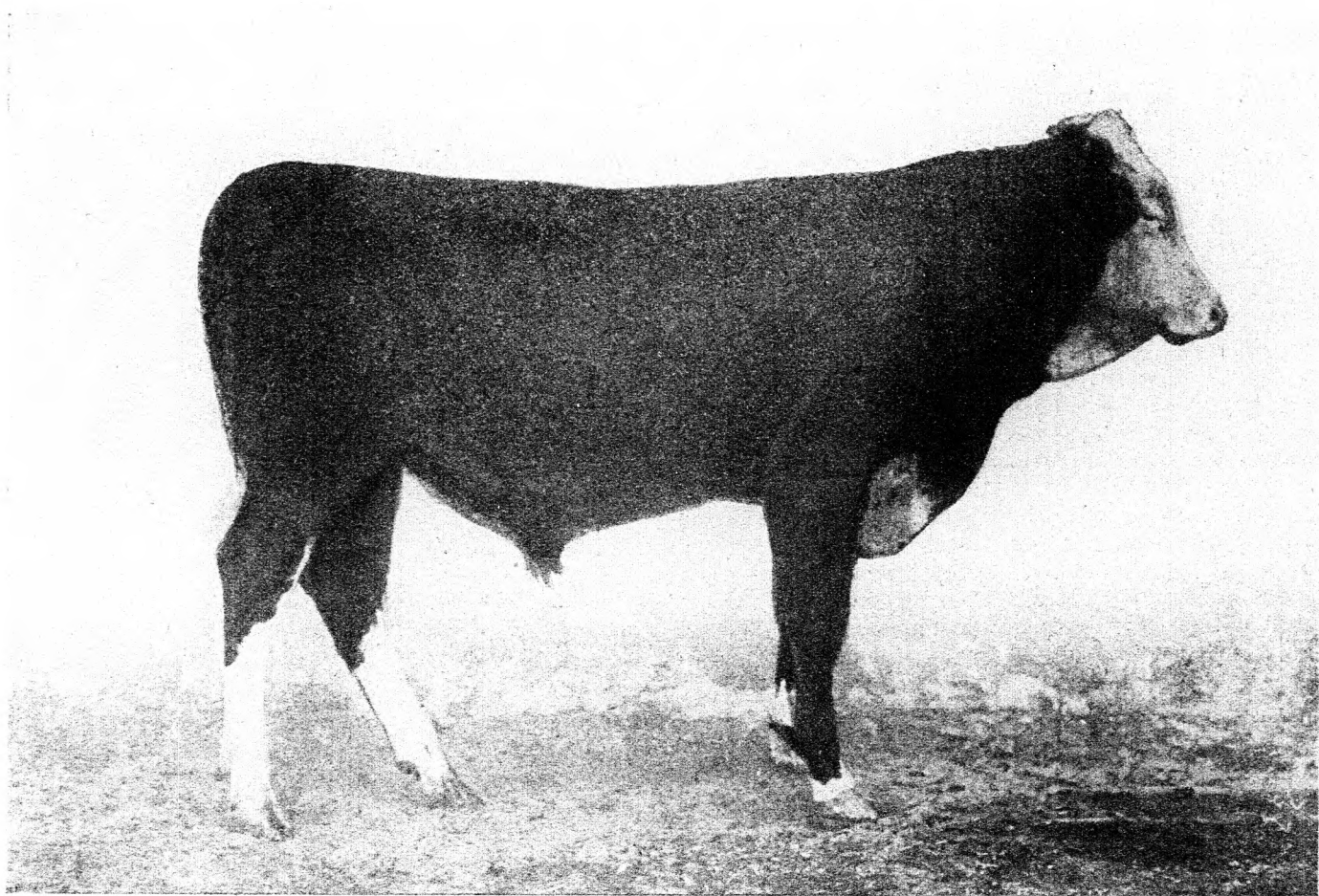
nába ment és ugyancsak örökösödés útján a jelenlegi tulajdonos kezére jutott. Ezen gazdacsere folytán a tenyészet is helyett cserélt amennyiben az első örökösödés alkalmával Kamutra Békésmegyébe került és onnan csak 1908-ban került ismét vissza Németladra, ahol

volt. Ezen import „Loránth“ a maga nemében mint berni, igazán páratlan állat és hazánk állattenyésztésének diszére válik.

A tenyészetet magamnak volt alkalmam látni ezelőtt 3 évvel és láttam most, midőn e közleményt írom. Hogy a tenyészet e rövid idő

274. ábra. Megyer, 4 éves barni tehén, Hoyos Miksa gróf tenyészetéből.

275. ábra. Vitéz, 1 éves barni bika, Hoyos Miksa gróf tenyészetéből.

László gróf ürményi és Andrássy Sándor gróf hardicsai tenészetéből is. Tehát mindazon tenyészetekből melyekben eredeti import ivadékaik szerepelnek.

A tenyészet időközben, vagyis 1860-ban örökösödés útján *Wenckheim* Viktor báró tulajdo-

ma a maga pompájában áll fenn. Kamutról nagyon sok kiváló berni tenyészet vette már eredetét sőt legújabbán Németladról is már. Az 1906-ik esztendőben Hoyos Miksa gróf maga importált Svájczból egy újabb egyedet, talán az egyedülit, ami még Svájczban található

alatt mennyit tökéletesedett, mit vitt véghez a ezéltudatos szelekció és a modernkövetelmények szemmel tartása, azt csak az bírhatja meg, aki az ellentétet látja; meg akarom azonban említeni közvetlenül azt is, hogy része lesz e tenyészet egyedeiben gyönyörködni hazánk

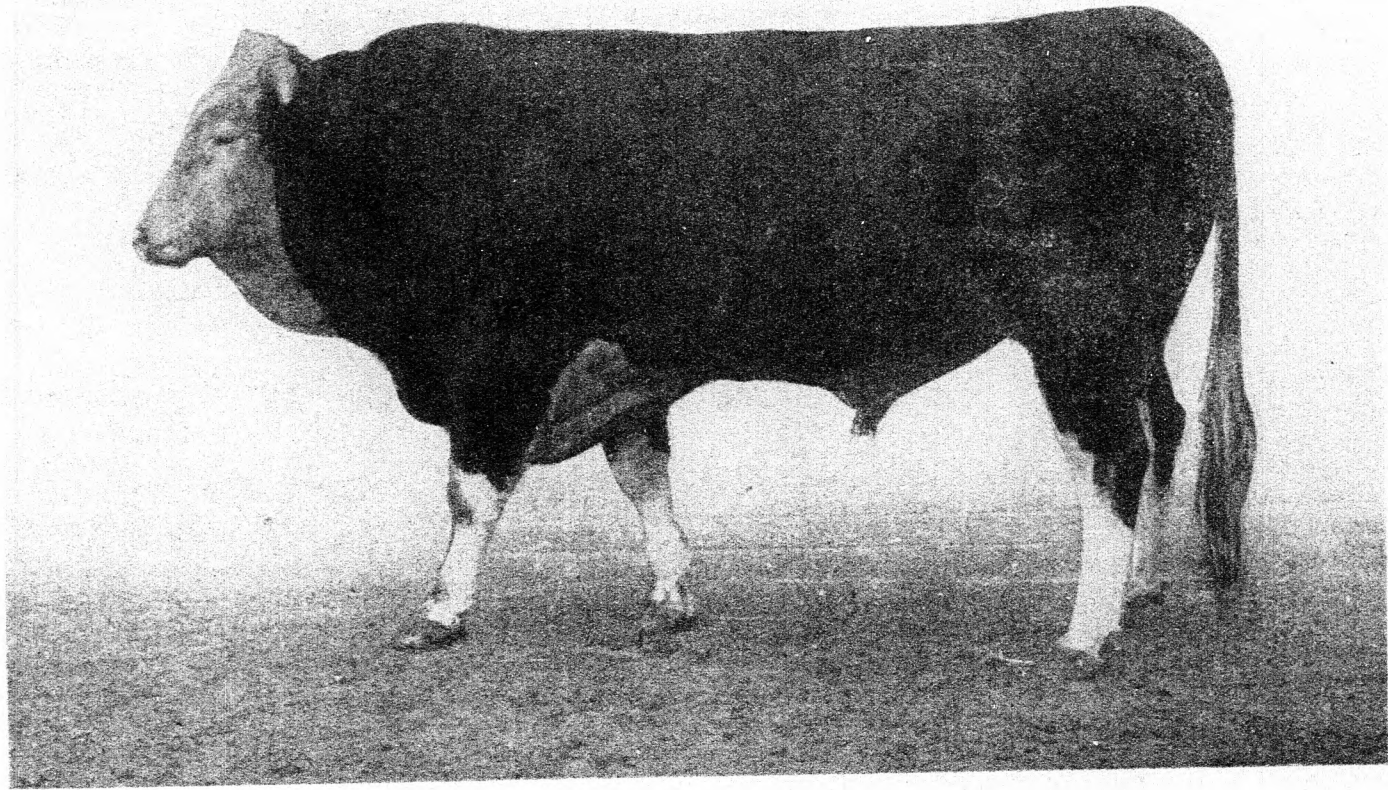
állattenyésztő közönségének is, mert *Hoyos Miksa* gróf egy nagyobb csoporttal vesz részt az 1909. évi tenyészállatkiállításon Budapesten.

A németladi gazdaság Somogy megye egyik legelső mintagazdasága, amire már predestinálja remek fekvése, kiváló vasuti összekötte-

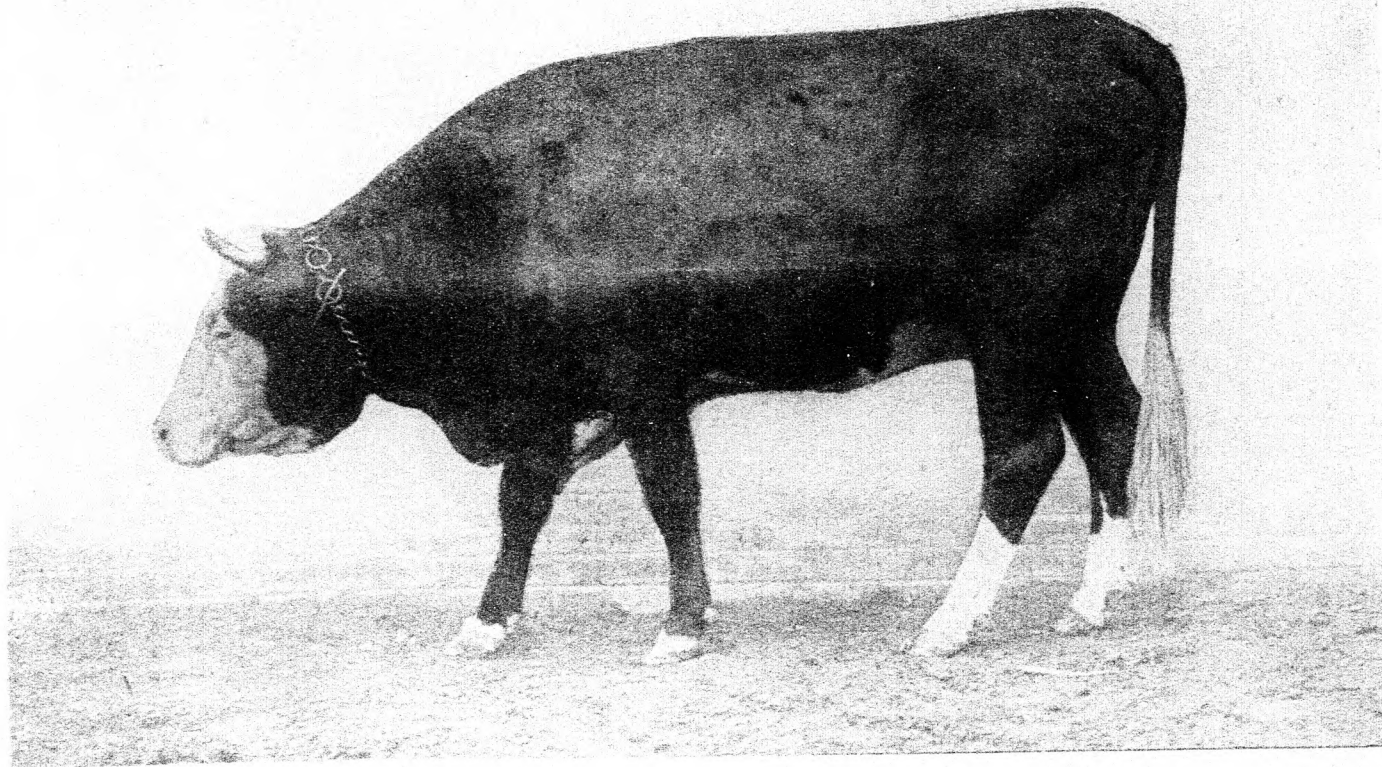
A birtok feloszlik négy gazdasági kerületre úgy mint *a)* belső major ahol 2 istállóban vannak elhelyezve a berni bikák (22 növendék), 84 magyar és berni igás ökör és 38 göboly, s itt van elhelyezve az uradalom tiszta véru ardeni lótenyésztete és a teli és félvér angol

b) Mária major. Itt van elhelyezve a 82 berni választott borjú. Ehhez a majorhoz 200 hold szántó föld, 79 hold legelő részben rét, részben dombos (agyagos) helyek.

c) Tiltvány major ebben igen modern, gazdasági vágányúval, cement jászlakkal felszerelt

276. ábra. Rabló, 3 éves berni bika, *Hoyos Miksa* gróf tenyészetéből.

277. ábra. Czifra, 4 éves tehén, *Hoyos Miksa* gróf tenyészetéből.

tése, a megfelelő éghajlat és maga a birtok nagysága. Az egész birtok 2838 magyar hold, amely feloszlik 87 hold belsőség, 95 hold rét, 1556 hold szántó, 5 hold szőlő, 869 hold legelő, 371 hold erdő és még valamelyes téglavető és terméketlen földterületre.

lőtenyésztete. A belső major területén van a grófi kastély, tisztli lak, gazdasági gépdepot, gőzmalom 98 lőerejű tőzegefűtéssel.

Itt húzódik el a gyönyörű 60 katasztrális holdnyi park, két tavacskaival, konyhakertészettel.

2 istálló van, ezekben van 153 berni tehén és 5 bika elhelyezve, az istállók mellett 2 tágas, szép ősi fák lombjaitól beárnyékolt kifutó, 127 hold legelő és 343 hold szántó föld.

d) Szentmikályi major 343 hold szántó földdel, 271 hold legelővel, ennek talajából nyere-

tik a tőzeg. Ebben a majorban 1 istállóban van elhelyezve 150 drb növendék berni, üsző és tinó.

A tenyésztésben a főtörékvés a bernieket tiszta verben tovább tenésztetni, kiváló tenészegegyedeket nevelni, mennél nagyobb tejelékenységet elérni, amellyel a fajtajellegnek meg nem felelő egyedeket kimustrálva, azokból jó igasállatokat nevelni.

A németladi berni tenyésztet egyedeit jellemzi az, hogy általánosságban mind kivétel nélkül gyönyörű meggyipiros köpenyvel rendelkeznek, amellyel a megfelelő fehér rajzolat a fején, lábakon és hasaján. Jellemzi az állatokat az erős csontozat, erős testalkat, a bikákat az erős, különösen a köztenyésztésnél nagyon kívánatos tiszta, fejlett csánk. Meg van a frontozus minden karakterisztikuma és hozzátehetjük azt is, hogy sikerült rövid 3 év lefolyása alatt a még akkoriban fennállott erősen tornyos fajt, me y ugyan ősi típus, de ma már kifogásolt jellegét a szelekcióval kiküszöbölt. E tenésztetről is elmondhatjuk nyugodt lélekkel azt, amit a Hunyady gróf-féle tenésztetetről elmondunk, hogy sehol a berni oly tipikusan nem tartotta fenn magát, mint e két tenésztetben.

Ma a németladi tenésztet legkiválóbb apaállatai *Loránth* (Svájcából importálva), *Darabont* és *Pompás* (Andrássy Sándor gróf tenésztetéből 1903), *Káplár* és *Szultán* saját tenésztetük leggyönyörűbb példányai a tenésztetnek a saját nevelésű *Rabló* (apja Pompás, anyja Galamb) és *Mérges* (apja Káplár, anyja Galamb).

Nem lesz talán érdektelen az egyes legkiválóbb egyedekről egyes méreteket fel-
említeni.

A) Bikák.

	Szület. év	Magasság	Hossz	Összmér.	Súly
		centiméter			kg.
<i>Rabló</i> (L. 276. ábra)	1906. I/16.	155	218	220	780
<i>Loránth</i>	1907. VI/1.	152	205	189	540
<i>Basa</i>	1907. IX/10.	146	196	181	510
<i>Harcos</i>	1907. X/30.	139	190	171	430
<i>Vitéz</i> (L. 275. ábra)	1908. II/14.	130	190	160	330

B) Tehenek.

Tulajdonos	Nev	Szület. év	Magas	Hossz	Összmér.	Súly	Jegyzet
			centiméter			kg.	
165	<i>Galamb</i>	1905. VII/10.	155	223	200	590	Legelőkon- dicióban
159	<i>Julesa</i>	1904. II/23.	153	220	199	650	
155	<i>Szörösa</i>	1893. II/23.	149	225	197	660	
168	<i>Czifra</i>	1904. IV/30.	152	218	204	620	
154	<i>Megyes</i>	1904. VI/25.	150	217	191	610	

*) Lásd 274. és 275. sz. ábrákat.

A világrajótt borjúk suja 40—65 kg. között váltakozik, a tovább fejlődés igen jó; tenésztetés alá 2 éves korban vétetnek. A világra jött borjúk első napon anyjuk mellett maradnak; köldökük a legnagyobb gondossággal tisztán, fertőtleníve lekötetik, ellés után az alom, a

váladékokkal együtt eltávolítatik és a talaj forró luggal és mésztejjel felöntetik.

Második napon a borjúk cementszerű fallal bíró ketreczekbe záratnak külön-külön. Ez az intézkedés az uradalom tulajdonosának saját elhatározásából történik, mert egy időben igen tizedelte a vérhas és járványos elvetélés egy másik tenésztet egyedeit és azóta ez nem fordul elő.

A borjúk 4 hónapos korig ad libitum szopnak, amikor is a fokozatos elválasztást eszközölik. Az elválasztás fokozatos cseceselvonsal történik. Eközben az állatok zabot és korpát kapnak ad libitum fél éves korig. Azontul egy hónapig 2 kiló abrakot, azontul 3 kilót 3/4 éves korig. Legelőre csak másfél éves korában megy az állat. Az állatok naponta 2-szer szopnak és pedig reggel és este, szopás után a már említett külön boxba kerülnek.

A bikaborjúk fél éves korukig szopnak, azontul a nevelés menete ugyanaz, mint az üszőborjúknál.

Egy éves korukban a bikák 2 kiló zabot kapnak és ad libitum luczernaszénát.

A fejési eredmények is igen kedvezők, amennyiben a napi és egy évenkénti fejés átlaga 5.5—7.5. Az összes tejtermelés egyedenként 2100—2500 között változik, ebbe azonban nincs beleértve a borjuszopás.

Az uradalom a tejtermelésre kiváló súlyt helyezvén, már az egyedek beállításánál is tekintettel van az anyaállatokra, de azonkívül rendszeres próbafejések is eszközöltetnek havonta 2-szer és az adatok a tejes által összegyűjtetnek, lajstromba vétetnek.

A termelt tej mind piacra kerül 11 fillér árban, mely a helybeli sajtkészítő által feldolgoztatik, nem lévén az uradalomnak tejesarnoka.

A megfelelő üszők két éves korban, valamint a bikák is, ha teljesen kifogástalan, tenésztetés alá vétetnek, a kifogás alá eső egyedek nem adatnak el, hanem hizóba fogatnak, mert évente kétszer van lekötés. Ugratás az év minden szakában történik, azért is van mindig friss fejős, vemhes és leelő.

Bikák és a legkiválóbbak használatnak mint törzs állatok és így igen szép minőség a növendék szaporulat. Egy-egy bikára 20 tehén esik. Évente 20—25 db tenésztetbika lesz eladva, köztenésztetés céljából 1000—1400 kor. árban.

A takarmányozás a teheneknél tavaszkor legelőre hajtás, azonkívül reggel és este zöldtakarmány, amely vagy luczernaából, lóheréből, csalamádéből áll. Ebből ad libitum ehetnek. Azonkívül a fejősök és szoptatók 1 kiló abrakot is kapnak.

Télen az állatok megfelelő időben kifutókban vannak elhelyezve, takarmányuk áll 2 kiló abrak, 2 kg. szárított répaszelet, 10 kg. burgonya vagy répa, 3 kg. szecska, 1 kg. tépelt tengeriszár, 5 kg. széna, 4 kg. tavaszi szalma keverékből.

A fejés télen-nyáron naponta 2-szer történik üres jászol előtt, a legnagyobb csendben és rendkívüli tisztaság szemmel tartásával, a fejés-

nél mindég jelen van az uradalom valamelyik tisztje, sőt gyakran tulajdonosa is.

A tenésztet egyedeiről házi törzskönyv vezetetik. Az állatok fülgombokkal láttatnak el, melyen a szám, születésének hó és napja van bevezetve. A házi törzskönyvben a szám, az állat leírása, születésének adatai és leszármazása van bevezetve.

Az állatok erős kondíciójuk lévén, nem is inklínálnak a ragadós betegségekre, mentesek a gümőkórtól, amit a legutóbb végzett tuberkulinoltás is mutat. Az utóbbi években az állomány tuberkulinozva lett és ezentul is mindig tavasszal alá lesznek vetve. Az uradalom nem sajnál költséget, sem fáradságot és így elhatározott dolog, hogy a bármikor reagálók vagy azonnal kiselejteztetnek vagy pedig elkülönítetnek. A tenésztet fennállása óta kiállításokon számos díjat nyert. 1877-ben a békésmegyei gazdasági egyesület kiállításán két I. díjat, 1882-ben Budapesten I. díjat. Ugyanazon évben Gyulán öt I. díjat és két II. díjat, 1883-ban Budapesten I. díjat, 1894-ben Mezőberényben és 1905-ben Orosházán csoportkiállítással aranyérmét és oklevelet nyert.

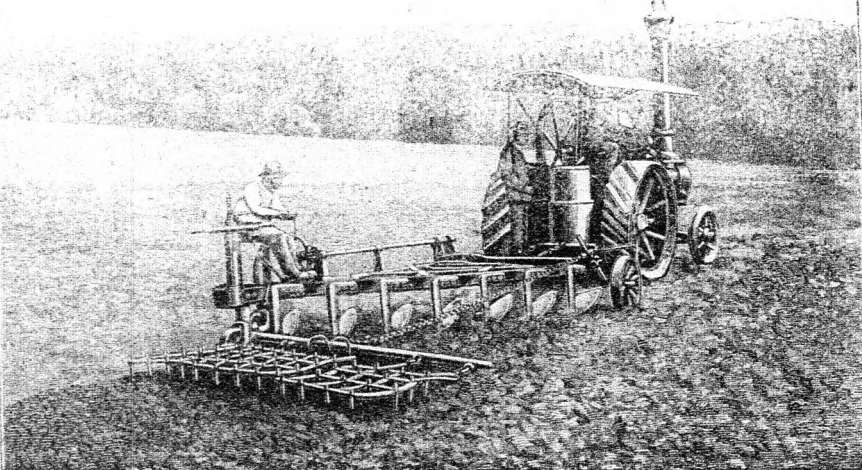
TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

Egyes abraktakarmányok hatása a tejelválasztásra.

A gyakorlat tudvalevőleg azt az állást, ontot foglalja el, hogy a takarmány nemcsak táptartalma arányában befolyásolja az állatok termelését, hanem hogy egyes takarmányok előnyösebben vagy hátrányosabban hatnak rá, mint ahogy azt táptartalmuknál fogva tehetnék. A gyakorlat tehát nem hisz abban, hogy pl. a fejős tehénnek mindegy, hogy minő takarmányok szerepelnek az adagolásban, ha csak elegendő fehérjét s keményítőértéket kap, hanem ellenkezőleg azt a véleményt vallja, hogy az egyenlő fehérje- s keményítőérték tartalommal bíró adagolások eltérően hatnak a tejelválasztásra aszerint, hogy minő takarmányok alkotják az adagolást. Ugyanezt a nézetet vallja a legtöbb szakiró is, míg ellenben egyesek csak a takarmány táptartalmától tartják függőnek, hogy mennyire befolyásolja az állatok termelését.

Hansen, a popteldorfi gazd. akadémia tanára négy télen át kísérletezett ennek a kérdésnek az eldöntése érdekében olyképpen, hogy fejős tehennel ugyanazt az alaptakarmányt etetve, csak az abrak nemét változtatta meg két-két-hetenként egy, hogy az adagolás táptartalma ne változzék s ezen az alapon nagyon valószínűvé, sőt szerinte bizonyossá tette, hogy a gyakorlatnak van igaza. Mi nem akarjuk kísérletei menetét, melyet Thiel's „Landw. Jahrbücher“ 1908. évi 3-ik kötetében ismertet, leírni, mert minket csak az eredmények érdekelnek s ezért beérjük annak a hangsúlyozásával, hogy Hansen a legpontosabban betartotta azokat a szabályokat, melyektől a gyakorlati kísérletek megbízhatósága függ, mely tekintetben

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasú ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

a leg
helyü
közöl

Buzak
Maizen
Pálma
Kókusz

Buzak
Kókusz
Pálma

Buzak
Maizen
Tenger

Eze
Hanse
val ál
kísérle
eleinté
egy fe
pát ka
magpp
korpát
né vál
nyok e
kéből
az álla
ték va
csak n
a szén
marad
kísérle
lyoztal
annyi
oly gy
nál ny
czukró

A sz
hogy a
napont
nyisége
pedig a
kokban
elért
6.6°/o-k
1°/o-al
Ugyani
vonatko
tés alk
zsir fog
pálman
adott, n

Ezek
azaz m
val szer

1. { Buza
2. { Kóku
3. { Maize
4. { Buza
Pálma

Ezek
az össze
zatnál
pogácsa

S

a legszigorubb kritikával szemben is megállják helyüket. Mi tehát csak kísérletei eredményeit közöljük, melyek évjáratonként a következők:

I. Az 1903/4-ik tél kísérletei.

Első sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Buzakorpa	16.64 kg. = 100.0	586 gr. = 100.0	
Maizena	17.73 " = 106.8	602 " = 102.7	
Pálmamagpogácsa	16.47 " = 99.0	670 " = 114.3	
Kókuszdiópogácsa	6.65 " = 10.1	6.5 " = 111.8	

Második sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Buzakorpa	14.69 kg. = 100.0	591 gr. = 100.0	
Kókusz hulladék	14.39 " = 99.3	645 " = 109.2	
Pálmamagliszt zsirt.	14.82 " = 100.9	631 " = 108.8	

Harmadik sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Buzakorpa	14.35 kg. = 100.0	508 gr. = 100.0	
Maizena	15.33 " = 106.8	521 " = 102.6	
Tengeridara	14.99 " = 104.5	502 " = 98.8	

Ezen a télen tehát három ízben kísérletezett Hansen s mind a három esetben a buzakorpával állította szembe a többi abraknemeket. A kísérletek úgy folytak le, hogy a tehének eleintén alaptakarmányt (szénaszecskát, répát s egy fehérjedus állandó abraknem) s buzakorpát kaptak; később maizenával, azután pálmamagpogácsával s így tovább váltották fel a korpát, de úgy, hogy az adagolás táptartalma ne változzék, ami azonban a kísérleti takarmányok eltérő fehérjeteralmából s keményítőértékéből kifolyólag csak azáltal volt elérhető, hogy az állandó abrakot szükség szerint csökkentették vagy növelték. Az adagolás tehát mindig csak négyféle takarmányból állott, melyek közül a szénaszecska s répa mennyisége változatlan maradt, míg ellenben az állandó abraknak s a kísérleti takarmánynak mennyiségét úgy szabályozták, hogy az adagolás táptartalma ugyanannyi maradjon, mint volt előbb. A maizena oly gyári hulladék, melyt a szőlőcukorgyártásnál nyernek akkor, ha tengeriből készítik a cukrot.

A számok magyarázatul szolgáljon még az, hogy az első függőleges számsor a fejenként s naponta (3-szori fejésre) elért átlagos tejmennyiséget jelenti, a második függőleges számsor pedig a korpa hatásához viszonyított százalékokban fejezi ki a kísérleti takarmányokkal elért tejmennyiséget, vagyis pl. a maizena 6.6%-kal több, a pálmamagpogácsa pedig 1%-al kevesebb tejet adott, mint a korpa. Ugyanígy értelmezendők a zsir mennyiségére vonatkozó adatok is, vagyis pl. a buzakorpaetetés alkalmával fejt 16.64 kg. tejtben 586 gr. zsir foglaltatott, a maizena pedig 2.7%-kal, a pálmamagpogácsa pedig 14.3%-al több zsirt adott, mint a buzakorpa s így tovább.

II. Az 1904/5-ik tél kísérletei.

Ezek a kísérletek négy sorozatban folytak le, azaz mindig csak egy abraknem lett a korpával szembeállítva. Az eredmény a következő:

1. { Buzakorpa	16.82 kg. = 100.0	535 gr. = 100.0
Kókuszdiópog.	16.89 " = 100.4	585 " = 109.4
2. { Buzakorpa	16.73 " = 100.0	524 " = 100.0
Maizena	17.20 " = 107.3	527 " = 100.5
3. { Buzakorpa	15.70 " = 100.0	516 " = 100.0
Pálmamagl. zsirt.	16.39 " = 104.4	581 " = 112.6
4. { Buzakorpa	14.96 " = 100.0	493 " = 100.0
Pálmamagpog.	15.71 " = 105.0	570 " = 115.7

III. Az 1905/6-ik tél kísérletei.

Ezek a kísérletek három sorozatra oszlanak, az összehasonlító alapot pedig a két első sorozatnál nem a buzakorpa, hanem a földiódipogácsa képezi.

Első sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Földiódipog.	18.08 kg. = 100.0	516 gr. = 100.0	
Gyapotmagpog.	17.75 " = 98.2	545 " = 105.6	
Lenmagpog.	18.24 " = 100.9	549 " = 106.4	
Kókuszdiópog.	18.33 " = 101.4	595 " = 115.3	

Második sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Földiódipog.	16.08 kg. = 100.0	383 gr. = 100.0	
Repecepog.	16.62 " = 103.5	395 " = 103.1	
Szezamog.	15.52 " = 96.6	363 " = 94.8	
Pálmamagpog.	16.11 " = 100.3	480 " = 125.3	
Mákpog.	15.87 " = 99.8	336 " = 87.7	

Harmadik sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Buzakorpa	12.94 kg. = 100.0	406 gr. = 100.0	
Rizstakarmányliszt	12.86 " = 99.3	327 " = 80.5	

IV. Az 1906/7-ik tél kísérletei.

Ezek a kísérletek két sorozatot alkotnak, az összehasonlító alap pedig az árpadara.

Első sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Árpadara	16.62 kg. = 100.0	604 gr. = 100.0	
Buzakorpa	16.98 " = 102.2	641 " = 106.1	
Rozskorpa	16.41 " = 98.7	587 " = 97.2	
Rozsdara	16.45 " = 99.0	601 " = 99.5	

Második sorozat:		Tejmennyiség	Zsirmennyiség
Árpadara	16.13 kg. = 100.0	585 gr. = 100.0	
Rizstakarmányliszt	16.42 " = 101.8	501 " = 85.6	
Zabdara	16.86 " = 104.5	555 " = 94.9	
Tengeridara	16.53 " = 102.5	577 " = 98.6	
Maizena	17.21 " = 106.7	598 " = 102.2	

Végigtekintve a kísérleteken, azt látjuk, hogy egyes abraknemek (pálmamag s kókuszdiópogácsa, maizena, tengeridara, rizstakarmányliszt) ismételve képezték az összehasonlítás alapját s ezért nem közönyös az, hogy az összehasonlítás mindig hasonló eredménnyel járt-e. Ezért célszerűnek tartjuk a többször kipróbált abraknemek kísérleti eredményeit a következőkben csoportosítani.

1. { Buzakorpa	16.64 kg. = 100.0	586 gr. = 100.0
Pálmamagpog.	16.47 " = 99.0	670 " = 114.3
2. { Buzakorpa	14.69 " = 100.0	591 " = 100.0
Pálmamagl. zsirt.	14.82 " = 100.9	631 " = 108.8
3. { Buzakorpa	15.70 " = 100.0	516 " = 100.0
Pálmamagl. zsirt.	16.39 " = 104.4	581 " = 112.6
4. { Buzakorpa	14.96 " = 100.0	493 " = 100.0
Pálmamagpog.	15.71 " = 105.0	570 " = 115.7
5. { Földiódipog.	16.06 " = 100.0	383 " = 100.0
Pálmamagpog.	16.11 " = 100.3	480 " = 125.3

Ezek a számok elég jól egyeznek egymással s ezért határozottan azt következtethetjük belőlük, hogy a pálmamagnak olajgyári hulladékai a tej mennyiségére körülbelül úgy hatnak, mint a buzakorpa, vagy mint a földiódipogácsa, azaz néha valamivel több, máskor valamivel kevesebb tejet adnak, míg ellenben a tejjel termelt zsir mennyiségét hasonlíthatlanul előnyösebben befolyásolják, mint ahogy azt a korpa vagy a földiódipogácsa teszi, ariből az következik, hogy a piaci tej termelésénél nem sokat határoz az, hogy az egyik vagy másik abraktakarmányt etetjük-e, míg ellenben a vajtermelésre alapított tehenészetekben okvetlenül előnyt érdemelnek a pálmamag olajgyári hulladékai. Ugyanígy vagyunk a kókuszdiópogácsával is, ami a következő adatokból vehető ki.

1. { Buzakorpa	16.64 kg. = 100.0	586 gr. = 100.0
Kókuszdióp.	16.65 " = 100.1	655 " = 111.8
2. { Buzakorpa	14.69 " = 100.0	591 " = 100.0
Kókuszdióp.	14.59 " = 99.3	645 " = 109.2
3. { Buzakorpa	16.82 " = 100.0	535 " = 100.0
Kókuszdióp.	16.89 " = 100.4	585 " = 109.4
4. { Földiódipog.	18.08 " = 100.0	516 " = 100.0
Kókuszdióp.	18.33 " = 101.4	595 " = 115.3

A maizenára vonatkozó adatok a következők:

1. { Buzakorpa	16.64 kg. = 100.0	586 gr. = 100.0
Maizena	17.73 " = 106.6	602 " = 102.7
2. { Buzakorpa	14.35 " = 100.0	508 " = 100.0
Maizena	15.33 " = 106.8	521 " = 102.6

3. { Buzakorpa	16.03 kg. = 100.0	524 gr. = 100.0
Maizena	17.20 " = 107.3	527 " = 100.5
4. { Árpadara	16.13 " = 100.0	585 " = 100.0
Maizena	17.21 " = 106.7	598 " = 102.2

A maizena tehát épp ellenkezőleg hat, mint az előbbi két hulladék, vagyis határozottan növeli a tej mennyiségét, de a tejet higabbá teszi s ezért alig termel több vajat, mint a buzakorpa s árpadara. A maizena tehát inkább csak a piaci tejet termelő figyelmét kötheti le.

A tengeridarára vonatkozó adatok a következők:

1. { Buzakorpa	14.35 kg. = 100.0	508 gr. = 100.0
Tengeridara	14.99 " = 104.5	502 " = 98.8
2. { Árpadara	16.13 " = 100.0	585 " = 100.0
Tengeridara	16.53 " = 102.5	577 " = 98.6

A tengeridara tehát hasonlóan hat a tejelválasztásra, mint a maizena, mely utóbbi — mint említettük — különben is a tengerinek hulladéka.

Vége a rizstakarmánylisztre vonatkozó adatok a következők:

1. { Buzakorpa	12.94 kg. = 100.0	406 gr. = 100.0
Rizstak. liszt	12.86 " = 99.3	327 " = 80.5
2. { Árpadara	16.13 " = 100.0	585 " = 100.0
Rizstak. liszt	16.42 " = 101.8	501 " = 85.6

A rizstakarmányliszt tehát körülbelül úgy hat a tej mennyiségére, mint a buzakorpa vagy az árpadara, de a tej zsirtartalmát oly mértékben szállítja le, hogy a vajtermelésre alapított tehenészetek számára egyáltalán nem ajánlható. Ezt különben már mások is tapasztalták s ezért külföldön már főleg csak azok etetik, akik piaci tejet termelnek.

A csak egyszer kipróbált takarmányokról, melyeknek adatai természetesen nem oly megbízhatók, mint előbbieké, a következőket látjuk. A gyapotmag- s lenmagpogácsa nem szaporítja a tej mennyiségét, de a zsirhozamot növeli, azonban nem oly mértékben, hogy saját-szerű tejtakarmányoknak volnának tekinthetők. A repecepogácsa is csak jelentéktelenül szaporítja a tej s vaj mennyiségét. A szezamogácsa mindkettőre inkább hátrányosan hat s ha ez más kísérleteknél is beigazolódná, alig érdemi meg, hogy tehenészetek számára keressük. A mákpogácsa rossz tejtakarmánynak mutatkozik s különösen a vajtermelő mellőzze.

A gabonamagvak közül az árpa s rozs majdnem egyenértékűek, de az árpa mégis valamivel jobb tejtakarmány, míg ellenben a zab s tengeri valamivel több, de higabb tejet adnak, mint előbbiek. A korpafélék közül pedig a buzakorpa felülmúlja a gabonamagvakat, a rozskorpa pedig a gabonamagvak mögött marad.

Hansen kísérletei tehát úgy tetszik kétségtelenné teszik, hogy:

1. Egyes abraktakarmányok, mint pl. a maizena s némileg a tengeri s zab szaporítólag hatnak ugyan a tejt, de azt higabbá téve, nem termelnek több vajat, mint mások.

2. Ellenben más abraktakarmányok, mint pl. a pálmamag s kókuszdió olajgyári hulladéka nem szaporítják ugyan a tejet, de oly kövérré teszik azt, hogy a vajhozamot jelentékenyen növelik.

3. Ismét más abraktakarmányok, mint pl. a mákpogácsa s rizstakarmányliszt alig kevesbitik ugyan a tejet, de igen rossz hatással vannak a vajhozamra.

4. Vége a többi abraktakarmányoknak vagy egyáltalán nincs saját-szerű hatásuk vagy ha van, akkor az oly jelentéktelen, hogy gyakorlati kísérlettel nem állapítható meg. Annyi azonban ezekről az abraknemekről is valószínűnek tetszik, hogy a len-, repeze- s gyapotmagpogácsa jobb tejtakarmányok mint a földiódipogácsa.

Szivattyuk és Mérlegek

GARVENSWERKE,
WIEN, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

valamelyik

önyv vezet-
ttatnak el,
napja van
szám, az
leszárma-

én, nem is
mentesek
zett tuber-
ben az állo-
is mindig
adalom nem
igy elhata-
agálók vagy
elkülönített-
állításon
békésmegyei
ét I. díjat.
nazon évben
t, 1883-ban
zöberényben
ással arany-

hatása a

álláspon-
csak táptar-
tok termel-
lőnyösebben
mint ahogy
A gyakor-
pl. a fejős-
takarmányok
ak elegendő
nem ellen-
y az egyelő
al bíró ada-
szásra asze-
tják az ada-
a legtöbb
ak is takar-
gőnek, hogy
ermelését.

démia tanára
a kérdésnek
hogy fejős-
hányt etetve,
meg két-két-
táptartalma
egyon való-
ette, hogy a
karjuk kísér-
landv. Fahr-
ismertet, le-
nyek érdek-
sulyozásával,
tartotta azo-
akorlati ki-
tekinetben

ás uj!
uj!

m.

esre állnak

r R.-T.

szám.

s szeszamogácsa s a buzakorpa jobb tej-takarmány, mint a rozsdara vagy a rozskorpa.

5. Végül még arról is tanuskodnak Hansen kísérletei, hogy a különféle abraknemek saját-szerű hatásai sokkal kevésbé nyilvánulnak a tej mennyiségében, mint inkább a tejjel termelt zsir mennyiségében, mert míg a legjobb s legrosszabb abraknemek tejtermelő hatása csak néhány százalékkal tér el egymástól, addig vajtermelő képességükben (pl. a pálmamagpogácsa s rizstakarmányliszt között) 20%-ot meghaladó eltérés is észlelhető.

A megbeszélte eltérések, melyeket Hansen saját-szerű (specifikus) hatásoknak nevez, természetesen csak akkor érvényesülnek, ha a tehén elegendő fehérjét s keményítőértéket kap, míg ellenben ha elégtelenül tápláljuk, akkor az az abrak fog reá jobban hatni, mely jobban mérsékli a táplálóanyagbeühi hiányt, vagyis amelyekben több a fehérje vagy több a keményítőérték vagy mindkettő. *Cselkó István.*

LÓTENYÉSZTÉS.

Angol telivérkanczák hasznosítása a félvértenyésztésben.

Egyik kiváló versenylótenyésztőnk uradalmi tisztartósága azt az aktuális kérdést intézte hozzánk, vajjon angol telivérmenesűknek azon kanczák, melyek versenylótenyésztésre nem alkalmasok s ennél fogva csekélyebb értékűek, cél-szerű lenne-e egy félvérmenes alapítására felhasználni és hogy jövedelmező-e egy ilyen félvérmenes a mai árviszonyok mellett?

Erre a kérdésre a köztenyésztés szempontjából azonnal megadhatjuk azt a határozott feleletet, hogy igenis kívánatos, hogy azok az angol telivérkanczák, melyek versenylovak tenyésztésére nem alkalmasok, de különben olyan testalkattal és olyan tulajdonságokkal bírnak, melyeket a jó háttas és katonalónál megkívánunk, a tenyésztés céljaira megtartassanak.

E tulajdonságok közé soroljuk mindenek előtt az ép és egészséges szervezetet, mely a rendes, jó táplálkozási állapotban és a kellő testi fejlettségben nyilvánul. Beteges, korukhoz képes vézna és fejletlen kanczákat nem lenne célszerű tenyésztésre használni. Hiszen az angol telivérnél éppen a verseny képezi a rostját a tenyésztésre való alkalmasságnak. A verseny és az idomítás három főbb csoportba osztályozza az anyagot. Az elsőbe tartoznak a versenylótenyésztésre való kiválóbb egyedek, a másodikba azok, melyek a verseny céljaira való tenyésztésben már nem hasznosíthatók kellőképpen, mert oda csak a legkiválóbb és a verseny pályán kitűnőnek bizonyult egyedek valók; a harmadik csoportba pedig a telivértenyésztés azon selejtes termékei tartoznak, melyek nemcsak a hatalmas tehetségpróbát ki nem állották, hanem azonfelül még oly alkat és esetleg szerkezeti hibában is szenvednek, melyeknél fogva még közönségesebb használatra sem alkalmasok.

A jól kezelt telivérmenesekben az ilyen selejtes állatok száma rendkívül csekély, mert a

jól megválasztott szülők rendszerint ép és hasznavehető utódokat nemzenek. Ha gyakrabban találkozunk is ilyen selejtes egyedekkel, az csak annak tulajdonítható, hogy az ilyen állatok többnyire igen olesó áron kelnek el és merész vállalkozók, azért, mert az egyed telivér, kísérletezésekbe bocsátkoznak velük.

A második csoport az, mely bennünket érdekel, mert ez még fontos szerepet játszik a félvértenyésztésben. Az e csoportból kikerülő ménnek többnyire alkalmazást találnak a félvértenyésztésben, főleg ha az e tenyésztési körökben testalkat és csontozat tekintetében támasztott igényeknek megfelelnek. A mén utján tehát megvan a kellő kapcsolat a telivér és félvértenyésztés között. Nem egy a kanczák-kal. A versenyló tenyésztésére csakis verseny-szempontról nem alkalmas telivérkanczák még tulnagy értéket képviselnek, mintsem hogy oly könnyen a köztenyésztés forgalmába kerüljenek. Ily módon, ha csak luxus vagy tisztí háttas gyanánt el nem kelnek, mint tenyészállatok, magas árak miatt, nehezen értékesíthetők.

Angliában és Franciaországba, ahol az angol telivérlo tenyésztése igen nagy arányokat öltött, már régóta nem idegenkednek attól, hogy a versenylótenyésztésből kimaradt angol telivérkanczákat, ha e célra alkalmasak, más használati és fényüzési lovak előállítására használják. E tekintetben kétféle eljárást követnek. Az egyik szerint az ilyen kanczákra ismét csak telivérmeneket alkalmaznak, lehetőleg imponzans testalkattal és sok tömeggel, a csikókat azonban félvérek módjára nevelik, — a korai idomításba-vétel mellőzésével — miáltal azok sok tekintetben a nemes félvérhez hasonlóvá alakulnak és mint ilyenek igen jól értékesíthetők. Franciaországban igen sok angol telivérkanczát arra is használnak, hogy arabs telivér mének alkalmazásával az eddigelé csak náluk divatos és felkapott angol-arabs telivért előállítsák. Ennek a tenyésziránynak legfőbb célja Franciaországban az angol-arabs telivérmenes tenyésztése, melyhez az ottani országos lótenyésztésben, a könnyebb lovassági háttaslo produkciója szempontjából igen nagy reményeket fűznek. Szerintük az angol és az arabs telivérlo keveréke sok oly alkalmatlan alakulást kiegyenlít, mely a két eredeti jelleg mindegyikében külön-külön megvan és a hadseregi ló hasznavehető-ségére nézve hátrányos lenne. Az e téren tett kísérletek már régi keletűek ugyan, de azért végérvényes megállapodásra még maig sem vezettek. Mivel azonban a francia kormánny az angol-arabs telivérmenesekért igen tekintélyes árakat fizet, természetes, hogy ez a tenyészirány ott eléggé hasznalható.

Az angol telivérkanczák használati és fényüzési lovak előállítására való hasznosításánál követett másik tenyész eljárás az, midőn az ilyen kanczák a félvértenyésztés szolgálatába állítják. E téren a legkülönbözőbb kísérletekkel számolhatunk be. Igen gyakori eset, hogy angol telivérkanczákat ügetőmenekhez bocsátanak Franciaországban s nem egy kiváló anglonormand ügető köszöni létrejövetelét az ilyen keresztezésnek. Angliában — eltekintve a nehéz igaz-fajták tenyészköreitől — minden félvérü törz-sben vagy fajtában szerepelnek angol telivérkan-

czák mint női ágon való korrekterok. Vannak esetek, hogy a nagy, nehéz hunter-jellegű mén-ekkel való keresztezéstől sem riadnak vissza, bár az ilyen kísérlet igen bizonytalan eredménnyel kecsegtet, mert a szülők heterogénitásátának arányában az átörökítés bizonytalansága is növekszik. Az ilyen bizonytalan eredményű kísérletezésnek lehet helye Angliában, ahol ha négy eset közül csak egy is sikerül kellőképpen, az ott megszokott magas árak mellett, az egy sikerült eset bőven kárpótolja a tenyésztőt a háromszori balsiker által okozott veszteségért. Természetes azonban, hogy a siker ingadozó esélyeit a számítógé angol tenyésztő némileg szűkebb határok közé tudja szorítani azzal, hogy a kanczát már a célzának megfelelően választja, tehát pl. nem valami könnyű, vékonydögájú telivérkanczával fog a nehéz félvérménhez menni, hanem inkább holmi nagy arányokban alkotott, a maga nemében hatalmas telivér állattal.

A mi sajátos értékesítési viszonyaink mellett az angol mintát nem ajánljuk követendő példának. Nálunk az ilyen, a versenylótenyésztésből kihagyott, de különben jó testalkatú, egészséges telivérkanczák olyan telivérmenekhez ajánlatos vezetni, melyeknél a fő-sulyt nem annyira az apaállat versenymultjára fektetjük, hanem inkább a testalkotás minőségére. A használati és fényüzési ló tenyész-tésében ugyanis mindig a formalizmus diktál, mert a vevők 9 tizedrésze a külső forma szerint bírálja a használati lovat és gyakran olyan külsőségekre fektet sulyt, melyek a ló munkabírását ugyan lényegesen nem befolyásolják, de észszerűségi szempontból mégis előnyösnek tekintetnek. Ilyen általános követelt külsőség háttaslónál a magasan illesztett, karcsu, ivelt nyak, sok mar, elég rövid, egyenes hát, jó kötés és tetszetős, hosszú lejtős far. Jó fekvésű, hosszú lapoczká, mély, öblös mellkas, széles szügy és széles far. Az alkar hosszú legyen és széles, izmos, ugyszintén a koncz és a czomb. Széles, erős térd és csánk, rövid, széles, erős szarvak, erősen körvonalzott inakkal, száraz bokák, nem tulhosszu, jó irányú csüdök és ép paták jellemezzék a végtagokat, melyeknek állása szabályos legyen.

Mint hogy a vevő általában ragaszkodik ezekhez az alakulásokhoz, a producens csak ugy fogja hasznát látni fáradozásainak, ha a konzummens kívánalmait figyelembe veszi.

Ha félvérmének alkalmazását tervezik, akkor csakis ismert jó származású, több generáción át telivérmenes után nevelt, ugynevezett magas-vérü félvérmént ajánljunk, amilyenek pl. a kis-béri ménes termékei, melyek az állami mén-telepeken bő választékban találhatók. Természetes, hogy itt is sulyt kell fektetni a fentebb felsorolt külső alakulásokra és meglehetősen tömre és mélységre. Kevésbé nemes származású, durva félvérmének a telivérkanczaanyaggal szemben nem bírnának érvényesülni.

Áttérve most már a kérdés részleteire, vajjon egy ilyen 40—50 kanczából álló ménes a mai árviszonyok mellett jövedelmező-e, be kell vallanunk, hogy közvetlen nagy haszonra nem nyújt ugyan kilátást, de a meglevő és másként nehezen értékesíthető kanczaanyag megfelelő

WOHANKA FÉLE
NYERSOLAJ-(NEM BENZIN) MOTOROK
és LOKOMOBILON.
NEM TÜZVESZÉLYES, NEM ROBBANÓ!
LEGOLCSÓBB ÜZEM!
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK
WOHANKA ÉS TÁRSA.
BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 76.

HAZAI GYÁRTMÁNY!
 HELLER MÖR X.

szerepét hasznosítását mégis biztosítja kellő kezelés mellett.

Első dolog lenne a tenyészcél megállapítása: ez esetben kétségtelenül fényűzési és katonatiszti háttal. Utóbbi esetben a csikóknak már három-éves korukban a katonai csikótelepekbe való eladása lehetne törvénnyel veendő körülbelül 900 K.-nyi átlagáron. A háti szolgálatra kevésbé alkalmas egyedek kocsiba tanítva, ha a ménés kellő hírnévre bír szert tenni, szintén előnyösen értékesíthetők.

A kanczák okvetlenül szigorúan osztályozandók — az értékesítésre való tekintettel — a formalizmus elvei szerint, a nem alkalmasak elárolandók. Az anyakanczákat azonkívül, amennyire a körülmények engedik, okvetlenül megfelelően hasznosítani kell a gazdasági igazságot keretében, kivéve egyes állapotokat, melyeknek a tenyésztésre befolyást nem gyakorló rokkantsága, vagy nehezen fékezhető vérmérséklete ezt kizárja.

A szükséges istállóépületek száma a körülményektől függ, aszerint, hogy zsúfoltabban vagy kényelmesebben, illetőleg takarékosabban vagy célszerűbben akarják-e elhelyezni a ménest. Az anyakanczák nagy része, talán háromnegyede hámos szolgálatra lévén rendelve, ezeknek egyenként 170 cm. széles állás kell. A többi anyakanczának rekeszállás (box) kell, körülbelül 10—12, melyek egyuttal a többi anyakanczák alkalomadtán ellő rekeszül szolgálhatnak. Az egy- és két éves csikóknak ugyanevezett futóistállóra van szükségük körülbelül 10—11 m. szélességgel. Hosszát úgy számítjuk, hogy egy-egy csikónak a falmenti jászóznál 150 cm. széles hely jusson. Az istálló egész alapterülete almozott legyen, hogy — az etetéseket kivéve, mikor a csikók megköttetnek — szabadon járhasanak. A hároméves csikóknak hasonló istállóra van szükségük, mint az egy- és két éveseknek. Lehetnek ugyan ez utóbbiakkal együtt is, de célszerűbb, ha külön tartatnak, mivel az első két évjáratban gyakori a mirigykór s ily módon a harmadik évjárat csikói jobban megőriztetnek a folytonos fertőzéstől, mely a csikóknak a katonai csikótelepbe való átadása-kor alkalmatlanságot okozhat.

40—50 anyakanczánál az első évjáratban 24—30 csikóra számíthatunk a legjobb esetben, a másodiknál 22—27 csikóra, a harmadiknál 20—25 csikóra, úgy hogy kellő gond és elővigyázat és igen kedvező körülmények mellett a három évjáratbeli csikók összes száma 66—82-re tehető.

A csikók istállója egyik végén deszkafüvellel ellátott cementből készült itatóvályu alkalmazandó, melybe a vizet kívülről bocsáthatjuk be, hogy az itatást szabályozni és télen a vizet temperálni lehessen. A csikóistálló kijárata előtt alkalmazandók a kifutók, oly módon, hogy minden futóiskolának külön kifutója legyen, melyek egymástól kétfős korlattal és közéje ültetett akácsvérvénnyel elválasztatnak. Egy-egy istálló kifutója két részből áll: egy kisebb, lehetőleg homokos talajú részből, mely esős, sáros időben a csikóknak jártatóhelyül is szolgál és egy vele szomszédos, egyszerű, 150 centiméter magas korlattal ellátott nagyobb, lehetőleg gyeperes részből. Ez az utóbbi lenne hivatva a legelőt pótolni olyan gazda-ágban,

ahol a gazdasági üzem nagyobb legelők kihasznosítását nem engedi. A nagyobb, gyeperes kifutó a legelőt csak annyiban pótolhatja, hogy a csikóknak a szabad levegőn való mozgását lehetővé teszi és azáltal, hogy alkalmas ad a csikóknak néhány szál fü szemelgetésére, a nyak, hát és far izmainak fejlődésére előnyös gimnasztikát nyújt. A gyeperes kifutó füve tehát azért konzerválendő a lehetőséghez képest, hogy a csikók a legelővel járó testmozgást végezhessék, nem pedig azért, hogy ott jólakhasanak. Ilyen rendszer mellett a reggeli, déli és esti etetések abrakja és szálatastakarmánya, mely utóbbi nyáron zöld is lehet, végzi a táplálás feladatát. A kisebb, homokos kifutó igénybevételeivel nedves, sáros időben megkímélhetjük a gyeperes kifutó pázsitját a fekvágástól.

A homokos kifutó területének nagyságára nézve az a szempont mérhető, hogy a csikók lehetőleg hosszú egyenes vonalon mozoghassanak és a területnek szögletei ne legyenek, melyek gyorsabb mozgás közben a csikót hirtelen megállásra vagy fordulatra késztessek. Legcélszerűbb tehát a hosszukás, keskeny elliptikus alak. A gyeperes kifutó nagyságát a földterület értéke és a szemelgetést tartott takarékosági elv határozza meg. 60—80 csikóra 6—10 kat. holdnyi területet minimumnak kell tekintenünk. A homokos kifutót hasonló talajú jártatópálya is pótolhatja, mely 5—6 méter szélességben ellipszis alakban a gyeperes kifutót körül fogja. Ebben az esetben a pálya külső és belső körvonalára korlátokkal szegélyezendő. A pálya kikerekítésénél esős szögletek befásíthatók.

Az istállóépületek szükséges tartozéka még a beteg csikók részére fenntartandó külön kisebb istálló, melyben a beteg csikók alkalomadtán a többiekkel elkülönítve kezelhetők.

Arra a kérdésre, hogy mennyibe jön egy csikó a betöltött négyéves korig, nehéz még csak megközelítően pontos feleletet is adni. Meglehetősen intenzív takarmányozás mellett az első év körülbelül 120 K.-ba kerül, a következő évek pedig átlag 200—240 K.-ba. Ily módon ha a csikóknak hároméves korukban a katonai csikótelepekbe való átadása sikerülne, 520—600 K. előállítási költséggel szemben 8—900 K.-as árban való értékesítésre lehetne számítani, de természetesen csak úgy, ha kizárólag a céljuk megfelelő jó alkotású kanczák és hozzájuk való ménének alkalmazatnának.

A kérdés azon részének, hogy az ország nevezetesebb félvérmeneseinek a címét közöljük, sajnálatlaltal nem tehetünk eleget, mivel oly sok kiválóan vezetett félvérmenes van az országban, hogy rendkívül sokat kellene felsorolnunk, nehogy abba a hibába essünk, hogy egyik-másik fontosabb ménest esetleg kihagyjuk. E tekintetben *Podmaniczky Gyula* bárónak „Magyarország ménesei” című könyve, mely a „Patria” könyvkereskedésében (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25.) kapható, kimerítő tájékoztatást fog nyújtani. Mindenesetre ajánljuk azonban, hogy az ország legnagyobb és legkiválóbb magasvérű félvérmenesét a kisbéri m. kir. áll. ménest Komárom megyében tanulmányozás tárgyává tegyék, mielőtt a kivitelt hozzáfognának, mivel az úgy berendezésére, mint anyagára nézve a maga nemében mintaintézményt képvisel. *Kis Mihály.*

TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Ujhelyi Imre.

A mosonmegyei tejszövetkezetek 1907/1908. évi működése.

Üzleti szempontból a szövetkezetek üzletét június 30-án záródik, mert rendszerint összegejtik meg szerződéseiket.

A tejszövetkezetek fejlődésében egyrészt a több évi gyenge takarmánytermés, másrészt pedig egyes községekben felépett csontporhanyóság, fertőző hüvelyhurut és járványos elvetelés következtében némi visszaesés tapasztalható. 11 szövetkezet gyarapodott, 8 hanyatlott.

Hanyatlást mutatnak még Szolnok, (amely pedig 8 év óta állandóan fejlődött) Moson, kisebb csökkenés észlelhető Rajka, Barátfalu Illiczen, egy szövetkezet pedig egészen be is szűntette működését. Ez a szövetkezet kezdettől fogva gyenge lábon állott, aminek nemcsak a gazdánál észlelhető csekély érdeklődés volt az oka, hanem talán a vezetésében is voltak hibák.

A szövetkezeteknek az elmúlt évben 1954 tagja volt (21-el kevesebb, mint tavaly) 3396 üzletrésszel (53-al kevesebb, mint tavaly). Mint-hogy azonban a ténylegi szövetkezet már nem szerepel, amely a múlt évben 45 taggal és 83 üzletrésszel még résztvevett, többi szövetkezeteknél a tag és üzletrész száma még némi emelkedést is mutat.

A beszállított tej mennyiség a 19 szövetkezetnél volt 3.540.678 liter, a múlt évhez képest tehát 5%*kal csökkent.* Hogy mennyire kedvezőtlenebb voltak az utóbbi évek takarmánytermelési viszonyai, az általánosan ismeretes, de ha képet mutatják ezen éveknél a mi tejbeszállítási adataink is. Kiténik ugyanis ezekből, hogy a legkedvezőbb 1904. évi, amidőn 4.396.374 liter tejet szállított be 1934 gazda, fokozatosan a fent kimutatott 3,5 millió literre csökkent, míg az állatlétszám 1903 óta évről-évre fokozatosan és következetesen gyarapodik s ez idén már az egylet működése óta 67,7%-kal emelkedett.

Az állatok számbeli fejlődését magunk is tudjuk, hogy nemcsak a tejértékesítési viszonyok befolyásolták kedvezően, hanem igenis hatása volt a számbeli fejlődésre a magas marhaáraknak is. Azonban, amíg ezidén állatáraink hanyatlottak, a tejtermékek ára, ha tán emelkedést nem is fog felmutatni, de mindenesetre szilárdan áll.

Bevétele a 19 szövetkezetnek volt 451.794 K. 32 fillér, ami dacára a kisebb beszállításnak, a tavalyhoz képest némi, 3266 K. 10 fillért tevő emelkedést mutat. Az ideinél csak az 1905. évben volt nagyobb bevételük, amikor is kitétt az 453.367 K. 50 fillért, de mintegy 50.000 liter tejjel volt akkor még nagyobb a beszállítás. Az 1905. évi bevételtől eltekintve, ezidei bevételünk a legkedvezőbb.

Kiadásunk volt 47.926 K. 48 fillér, literenkénti kezelési költség 1,35 fillér, tehát körülbelül annyi, mint az előző évben volt, amikor is 1,31 fillért tett az ki. A kiadások a bevételeknek 10,6%-át tették ki, az előző évben 10,9%-ot. Egy-egy gazdára a jövedelemből átlagosan

Csorvás, 1905 október 20-án.

Tekintetes

Oberurseli mótorgyárnak

WIEN, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Felszólításukra értesítjük, miszerint az Önöktől vásárolt három GNOM-mótorral teljesen meg vagyunk elégedve. A 3 lóerejű mótör évek óta kifogástalanul naponként hajtja a szecsakavagót s kezelése egy egyszerű béresember gondjaira van bízva. A két 12 lóerejű GNOM-mótor, amelyek a cséplőgépeket hajtják, teljes melegegységünkben üzemből tartják a cséplőszekrényeket. Az idén önöktől vett GNOM-mótor, úgy mint az előzőleg hozott mótör, épp úgy bevált, amint hogy reménylettük. Kísérletképpen az idén átvitelt a sárreai uradalomba, ott is, dacára a hosszú rozskévéknek, teljesen megfelelt a töle várt erőfejtesnek. A gazdasági malomban is tételt vele kísérlet s miután egyenletesen hajtja az őrleköveket, jobb és szebb lisztet produkál, mint mikor gőzmozgony tartja üzemből a malomköveket. Ezen előnyei mellett kiemelendő, hogy a cséplési költség, a gőzmozgonyt és benzínmótor összehasonlítva, lényegesen a GNOM-mótor javára szolgál. Nem megvetendő előnye továbbá az, hogy a régebbi mótör, dacára annak, hogy már 4 év óta dolgozik évente július 15-től október 20—25-g, a javítási költség alig tett ki száz koronát.

Tisztelettel

méltóságos gróf Wenckheim Géza csorvási uradalom: Kraft Viktor igazgató.

231 K. 21 fillér esett, míg egy-egy üzletrész, vagyis egy tehén jövedelme 132 K. 92 fillér volt, 4'95 K.-val több, mint az elmúlt évben. Ekkora jövedelmet még egy évben sem mutathattak ki tehenekint. Egy-egy tehenre 1042 liter fejesi átlag jön, ami bizony a múlt évihez képest, amikor 1081 liter esett egy tehenre, 39 liter csökkenést jelent. Igaz, hogy gazdáink háztartásukban is fognak otthon és fogjanak is otthon tejet, ez a beszállított tej mennyiség azonban nagyon kevés s ezen a téren még jelentékeny haladásnak kell történni, hogy az állapotokkal ki lehessünk békülve. A literenkénti tiszta értékesítés, nem számítva sem a visszaadott lefőlözött tejet, sem pedig a savót, kitesz 11'4 fillért, míg hogyha a visszaadott lefőlözött tejet 4 fillérrel és a savót 0'4 fillérrel számítjuk is csak fel, a literenkénti értékesítés 13'45 fillért fog átlagosan kitenni, szemben a múlt évi 10'71, illetve 12'82 fillérrel. Az ár-emelkedés ezidén főleg nagyobb mérvű sajt-értékesítésnek köszönhető. A múlt évben az összes beszállított tejből még csak 9% dolgoztatott sajtá, míg ezidén 11'2%, másrészt emelkedett a nyersen eladott tej mennyiség is, tavaly volt 24'97%, ezidén 25'99%-ot tett ez ki. A vajnak feldolgozott mennyisége a múlt évben 66%, ezidén már csak 62'69%-ot tett ki, tehát 3%-kal kevesebb, mint tavaly. A vaj aránylag leggyengébben értékesíthető, jobb a friss tej és legjobb értékesítést pedig a sajt készítés terén értek el.

Átlagosan a 393,556 liter sajtunk feldolgozott tej mennyiség 16 63 fillérrel értékesült. Természetes, hogy ilyen kedvező viszonyok között a sajt értékesítés terén iparkodnak lehetőleg tért foglalni, ami fokozatosan be is következett. Ugyanis a szövetkezetek 1904-ben 2285 kg., 1905-ben 8667 kg., 1906-ban 20,728 kg., 1907-ben 33,710 kg., 1908-ban 40,008 kg. sajtot értékesítettek.

A szövetkezeteknek fokozatos átalakításával és az üzemeknek megváltoztatásával szándékunkban van a sajt értékesítést mind jobban kiterjeszteni. Igaz ugyan, hogy sajtunk napról-napra keresettebbé válik, azonban éppen ezen keresettségnek megőrzése céljából nem szabad a sajtermelést túlerőltetni. Ugyanis az óvári sajtra jellemző szelidebb, nem pikáns íz csak az 1^{1/2}-2 hónapos sajtoknál található fel, a hosszabb időn át raktáron tartott sajt már erősebb és kevésbé kellemes ízű. Így azután a nyár folyamán, amidőn a sajt fogyasztás nagy mértékben csökken, készletek nem gyűjthetők arra az időre, amidőn alig képesek kielégíteni a már is mutatkozó keresletet. Különösen a nagyobb idején szoktak raktárak rendszeresen kiürülni.

Tekintettel a sajt értékesítésnél mutatkozó kedvező eredményekre, a lébenyi szövetkezet szeptember hó elseje óta beszüntette a tejszállítást s egészen a sajt készítésre tért át. Pedig ez a szövetkezet a téli hónapokban 16 fillérért értékesítette bruttó tejet s 2 K. 60 fillérrel adta el vaját. Am indokoltabbnak látszott a jobb értékesítés szempontjából egészen a sajt érté-

kesítésre áttérni és talán a nyári hónapokban fog csak megint félézümben a vajszállításra áttérni.

Legjelentékenyebb változás a mi szövetkezetünk berendezése terén a folyó évben történt, a levélti tejszövetkezetünkben volt, ahol a szövetkezet eddigi örvedetes fejlődése indokoltá tette, hogy az eddiginél jóval nagyobb berendezést kapjon. Az átalakítás és berendezés 16,485 koronába került, amely összegből maga az épület átalakítási költsége 6374 koronára rugott. A régebbi szövetkezet épületében amerikai jégverem volt, amely azonban az üzlet nagybodása következtében már korábban kicsinynek bizonyult, úgy hogy helyébe a szövetkezet udvarán egy nagy jégvermet készítettünk már néhány évvel ezelőtt. Az amerikai jégverem így feleslegessé lett, amelynek elfoglalása azután lehetővé tette a szövetkezet belső helyiségének kibővítését. Az épület így egy nagy feldolgozó helyiséget kapott, mely egyszerűen átvetelre is szolgál. Azután van egy elég kényelmes gépháza és egy vaj feldolgozó helyisége, amelyből az amerikai jégveremből készített pince nyílik. A felső helyiségek mind keramit lapokkal vannak burkolva, hasonlóképpen a falak is 120 cm. magasságig. Az átalakítás leglényegesebb része azonban a berendezésben van. Az eddigi Médiusz kazán helyét egy 6 lóerejű Pléva kazán szereztek be, amely mellett a Médiusz kazán is tartalékképpen felállították. Kapott a szövetkezet egy újabb, óránként 750 litert főlöző, erőhajtású Alfa Separatort s ami az átalakításban a leglényegesebb, kapott még egy regeneratív pasztörizáló készüléket, úgy hogy ennek segítségével az összes feldolgozásra kerülő tej 85 fokra hevítették. Ez a készülék teszi lehetővé, hogy a szövetkezetben már a folyó nyáron tiszta kultúrával savanyított olyan minőségű vajat tudunk előállítani, amint eddigi szövetkezetünkben nem készíthettünk, másrészt az által, hogy a visszaadásra kerülő lefőlözött tej 85 fokra volt felhevítve, a tejben lévő esetleges gümökörösirák megsemmisítették s így miként azt a dano. példából is tudjuk, a gümökör elleni küzdelemben is igen hathatós fegyvert kapunk új szövetkezetünk berendezésével. Tapasztalva, hogy milyen más, jobb ízű és különösen tartósabb a levélti szövetkezetben készült vaj, szándékunkban van a pasztörizált és kultúrával készült vaj készítését a többi szövetkezetekben is bevezetni, amire nagyon biztató éppen egyik bécsi vajvevőnk írásban adott ajánlata, mely szerint mihelyt a neki szállító szövetkezet a mostani készítési mód mellett előállított vaj helyett pasztörizált és kultúrával készített vajat tud neki szállítani, a mostani 2 kor. 60 filléres ár helyett (ab állomás) azt az árt fizeti a szövetkezetnek, amit az egyesület felügyelője méltányosnak tart.

Ebből az esetből kifolyólag nagyon is beláthatjuk, mennyire érdekünkben van árunk minőségének javítása, mert csak ezen a réven érhetünk el biztosan és állandóan megmaradó ár-emelkedést.

Szövetkezetünk statisztikai adatait a most

sajtó alatt lévő évkönyvünk foglalja magában, melyet annak idején minden érdeklődőnek készséggel megküldünk. *Ujhelyi Imre.*

LEVÉLSZEKRENY.

Koptatási malomhulladék mint takarmány.
642. kérdés. Gözmalmokban a rentábel által elhullatott korpakínézésű, poros, üszkös buzahej mi értékű lehet? Ha a tengeri 12'40 K., az elajpogácsa 13 K., a széna 7 K. a q. megéri-e ez a 4 K.-t? Nem-e inficziálja ez üszkös por a talajt, ha az a trágyával kikerül a földre? Mennyit lehet ebből etetni 1000 kg. élősulyra, tengeridarával keverten, hízó ökrökkel?

Cs. M.

Felelet a 642. sz. kérdésre. A buza örlése való előkészítése alkalmával a koptatóban olyan hulladék keletkezik, mely porból, üszkösporából, szakálszorból s a buza külső héjának foszlányaiból áll. Ennek nem tulajdonítunk takarmányértéket s ezért nem ajánljuk 4 K.-ért q.-ként megvásárolni. Az üszög számos takarmányozási kísérlet szerint nem kártékony az állatra, de tápértéke nincs, bár az emésztési nedvek annyira támadják, hogy csak elvéve marad közte csiraképes spóra. Attól tehát nem kell tartania, hogy a trágya terjeszteni fogja az üszögöt. Miután a szóban forgó hulladékot takarmányozásra alkalmatlannak tartjuk, nem képezheti kérdés tárgyát, hogy a hizómarhánál mennyire helyettesítheti a tengeridará, mely utóbbi igazi abrak, míg ellenben a másik értéktelen vagy szelidebben mondvá, nagyon keveset érő balaszt. A buzapolyva mindenesetre táplálóból, mint a koptatási hulladék, pedig a polyva sem helyettesítheti a tengerit s így ez a hulladék még kevésbé.

Cselkó István.

Legelőműtrágyázás vagy póttakarmányozás? 643. kérdés. Igen gyenge legelőterületem van, minek folytán tehenim nagyon gyenge kondícióban vannak. Mi lesz célszerűbb, a legelőt Thomas-salakkal megtrágyázni, vagy a teheneknek póttakarmányt adni?

T. Gy.

Felelet a 643. sz. kérdésre. Erre a kérdésre csak akkor lehetne határozott választ adni, ha tudnók, hogy a Thomas-salakkal tényleg lényegesen megjavítjuk a legelőt. Ezt azonban előre megmondani nem lehet, mert esetleg a gyenge legelőből csak akkor lehetne jó legelőt csinálni, ha azt feltörük, megtrágyazzák és újból bevetik. Ezért jó lesz előzetesen kísérletet végezni olyképpen, hogy a legelő 2-3 pontján 1-1 kat. holdat úgy elkerít, hogy oda legelő állatok nem juthatnak és az így elkerített területek felét tragyzatlanul hagyja, felét pedig még a tél folyamán 1/2 holdankint 150 kg. Thomas-salakkal, vagy 100 kg. szuperfoszfáttal megtrágyazza és megfigyeli, mutatkozik-e a trágyázott és trágyázatlan gyep fejlődésében lényeges különbség. Addig is pedig, míg ez irányban tájékozódhatik, nagyon is ajánlatos lesz a teheneknek abraktakarmányt adni.

Cs. S.

Veszít-e a tej zsirtartalmából hosszabb szállítás alatt? 644. kérdés. Veszít-e a tej zsirtartalmából hosszabb kocsis és vasuti szállítás

KINCSET TALÁLT A GAZDA

a kőbányai

száritott hizósertéstrágyában.

Minden gazdasági növénynél,

a szőlőben 100% terméstartóbbletet

biztosít. Kérjen sajt érdekében mielőbb közelebbi ismertetést, számtalan hiteles szakvéleményt, árajánlatot, melyekkel szívesen szolgál a:

BUDAPEST-KÖBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓGYÁR
Kőbányai, Schlegeltrumpf és Társas.

után (körülbelül 16 kilométer kocsis és 60 kilométer vasut) és ha igen, mennyit tesz ki százalékokban a veszteség? *Szom.*

Felelet a 644. sz. kérdésre. Szállítás alatt a tej zsirtartalma nem fogy. Azonban a zsirgolyócskák a felszínre jutnak, mint tejszín válnak ki s ha szállítás után a tejet zsirtartalmára vizsgálni akarjuk, nagyon gondosan kell a tejet összekeverni, mivel ellenkező esetben, aszerint, amint a tej alacsonyabb rétegeiből, illetve a felsőbb rétegeiből vesszük a mintát, kevesebbnek, illetve többnek fogjuk a tej zsirtartalmát találni. *U. I.*

Tehenek takarmányozása. 645. kérdés. 110 dbból álló tehenészetemet, melyből 50 db lefejsre, 60 db pedig továbbtenyésztésre van szánva, a következőképpen takarmányozom: Az elsők kapnak dbonként és naponként 1 1/2 kg. tengeridarát, 1 1/2 kg. goromba buzakorpát, 1 kg. repezopogácsaliszttal, 1 kg. szárított tengerimosléket, 25 kg. savanyu czukorrépaszeletet, 3 kg. buzaszalmaszecekat és 5 kg. buzatóreket. Az utóbbiak 1 kilogramm árpadarát, 1 kilogramm buzakorpát, 1/2 kg. repezopogácsaliszttal, 1/2 kg. malátaesirát, 30 kg. savanyu répaszeletet, 3 kg. buzaszalmaszecekat, 5 kg. buzatóreket. A tehenek átlagsúlya 540 kg. A továbbtenyésztésre szánt csoport tejelési átlaga 6'6 liter, a lefejké szintén 6'6 liter, mert a nagyobb takarmányozás által várható tejtöbbletet ellensúlyozza az ide áthelyezett apadók kevesebb tejhozama. A tejet helyben átlag literenkint 15 fillért értékesítem, zsirtartalomra való tekintet nélkül. Kérdem, helyes-e ezen etetési rendszer, hogyan érhetnék el a második csoportnál nagyobb tejhozamot; az elsőnél az eladásra való tekintettel a nagyobb tejmenyiségen kívül fokozottabb súlygyarapodást? Rendelkezéseimre csak szálas takarmány nem áll, ellenben szárított és savanyu répaszelet, tengeri- és árpadara, buzakorpa, repezopogácsaliszttal, malátaesira, szárított tengerimoslék, tavaszi szalma, törek és tengeriszár korlátlan mennyiségben. *W. M.*

Felelet a 645. sz. kérdésre. Lefejő teheni takarmánya 14'1 kg. szárazanyagot, 0'72 kg. fehérjét s 6'2 kg. keményítőértéket tartalmaz s a fehérje legalább 10, a keményítőérték 17 l. teje elegendő. Teheni takarmányozása tehát oly bőséges, hogy a lefejés másik czélját, a hizlalást is eléri, bár utóbbi még sikeresebb volna, ha a keményítőérték legalább 7 kg.-ra szaporították, ami pl. 1 kg. tengeridarával érhető el. De ezt inkább csak a már elapadó félben levő tehenekkel kellene meg etetni, míg a még bőven tejelőket a mostani takarmánnyal is beérik. Ellenben tenyésztésre szánt teheni takarmányában 12'8 kg. szárazanyag, 0'48 kg. fehérje s 5'1 kg. keményítőérték van s a fehérje 5-6, a keményítőérték 11-12 l. teje elegendő. Hogy tehát ezek a tehenek csak 6'6 l. fejesi átlagot érnek el, annak nem a takarmány elégtelensége, hanem a fehérje csekélytsége az oka, mely bajon úgy lehetne segíteni, ha vagy az árpadara vagy a korpa felét vagy 3/4 részét repezopogácsával helyettesítjük, amivel máris 2, illetőleg 3 l. teje új fehérje jutna a teheneknek. *Cselkó István.*

Koczkák tartására átengedése. 646. kérdés. Kedvezőtlen helyi viszonyok következtében sertésállományomban gyakran pusztít a vész. Ez okból arra határoztam el magamat, hogy

a jelenlegi helyen felhagyok a sertésenyésztéssel mindaddig, míg módomban lesz birtokom más részén a telepet berendezni. Addig koczasertéseimet egy szomszéd birtokosnak akarom átadni, ki koczáimat hajlandó volna részibe tartani. Tájékozatlan lévén a tekintetben, hogy ily részibe való tartás mily feltételek mellett szokott létrejönni, kérek szives felvilágosítást a következők alapján: Atadatik 25 drb októberben felbugatott, tehát februárban ellő mangalicza kocza 1909. év január elején, s tartatik az illetőnél 1909. év december 31-ig. Ezen koczákat teljes élelmezése, tartása, pásztordij mind a részibe tartót terhelné, ugyszintén később a malaczkok tartása is. Feltéve, hogy az összes koczákat az én tulajdonomban maradnának, tehát részelés alá nem kerülénének, a malaczkokból hányadrész jár jogosan, helyesebben méltányosan nékem? Megjegyzem, hogy sem a koczákat, sem a malaczkok életben maradásáért egyik részről sem vállaltatik anyagi felelősség. *B. G.-né.*

Felelet a 646. sz. kérdésre. Minthogy a sertésenyésztés nagy koczkázattal jár, tudtommal nem szokás egy mint a birkáknál a feles vagy harmados tartást alkalmazni. Mindkét félre nézve legjobb, ha az ügylet üzletszerűen lebonyolítatik olyformán, hogy a koczákat átadás-kor megmázasztatnak és megbeesültetnek. A tartásra vállalkozó a sertések tartásánál felmerülő költségről pontos naplót vezet, melyet a sertések tulajdonosa bármikor ellenőrizhet és a visszaadaskor megint megmázasztatnak a koczákat és malaczkok s megállapítatik azok értéke. Ezen értékből levonásba hozzák a felmerült költség és a fennmaradó haszon a két félt egyenlő vagy más általuk megállapítandó arányban illeti. A koczákra nézve kikötendő, hogy azok hasonló súlyban visszaadandók, amint átvetettek s ha differenzia merül fel, az pénzben kiegyenlítendő lenne. *Hensch Árpád.*

Juhok mételykórja. 647. kérdés. Egy 400 darabból álló, jó erőben levő juhalkamból 3 idősebb juhot levágtam f. hó 18-án és a májban 15, 20 és 26 mételyt találtam, az epében kettőnél 1-2-öt. A máj és tüdő ép egészséges volt. Kérdem, mennyiben káros ezen betegség, esetleg hányadrésze hullana el? Külsőleg semmi betegségi jel nem észlelhető. *L. B.*

Felelet a 647. sz. kérdésre. 13-30 métely juh epeutáiban általában ártalmatlan dolog, mert betegséget csak ennél jóval több métely szokott okozni s ilyen esetekben az epeutak falai, ugymint maga a májszövet is, súlyos elváltozásokat mutatnak. Kevés métely egyébként rendkívül gyakori dolog juhokban anélkül, hogy egészségeseket zavarná.

A mételyeket a juhok mélyebb fekvésű, redves, vizenyős legelőkön szokták felszedni, ahol fiatal fejlődési alakjaik (a cercariák) a fűszálakhoz tapadnak. Amely állatok sok ilyen cercariát szedtek föl legelés közben, azok néhány hónap múlva súlyosan betegszenek meg, míg enyhe fertőzés nem szokott komolyabb bajt okozni, egy-egy nyájban azonban nem egyformán szoktak az összes juhok befertőződni és a jelen esetben is lehetséges, hogy némelyek súlyosan vannak fertőzve s hogy december-január hónapokban jelentkeznek is majd rajtok a baj. A

betegeskedni kezdő juhokat legzélszerűbb mielőbb husra értékesíteni, mert egy részök nem állja ki a betegséget, amelyek azonban egyszer kiállották a telet és feljavultak, azok egészségesek is maradnak.

Az állatokat csakis a mételyes legelők kerülésével és az ilyen helyekről származó friss fű etetésének tilalmazásával lehet a betegségtől megóvni. *—y—*

Kölestetés toklyókkal. 648. kérdés. Czelkő István birkával (toklyókkal) kölest abrakolni? *J. M.*

Felelet a 648. sz. kérdésre. A köles vegyi összetétele majdnem teljesen olyan, mint a zabé s miután a zab a legtermészetesebb abraknak egyike, a kölest is annak kell tekintenünk. De az a kérdés, hogy célszerű-e a toklyókkal kölest etetni, nem oly egyszerű, hogy takarmányviszonyai ismerete nélkül határozott feleletet adhatnánk reá, mert nekünk legalább is tudnunk kellene, hogy minő s mennyi más takarmányt kapnak még a toklyók. Miután azonban ezt nem tudjuk, csak azt a tanácsot adhatjuk, hogy a kölest ne etesse egész szeműen, hanem zuzva vagy darálva, mert ez az apró s gömbölyű mag rágalatlanul is könnyen lenyelhető s akkor emésztetlenül kerül a ganajba. *Cselkó István.*

Szuperfoszfát vegyelemzése. 649. kérdés. Folyó év tavaszán vettem őszi szállításra a M. E. Szövetkezet egy ügynökétől 2 vagon műtrágyát azon kikötéssel, hogy ennek 18% vizben oldható szuperfoszfátot kell tartalmazni és a gyár el is szállította 18% jelzésű zsákokban, de én ezt a magyaróvári vegyelemző intézetben vegyelemeztem és csak 15'84% lett az eredmény, a gyár pedig a fiemei vegyelemzési intézettől 16'22%-ot mutat ki, tehát most melyik vegyelemzés mérvadó? És amennyiben a zsákok jelzése a kötlevel tartalmának és az elhasznált műtrágya a minőségnek nem felelt meg, minő kártérítést van jogom a gyártól követelni? *F. A.*

Felelet a 649. sz. kérdésre. Miután kérdéstevő a remélhetőleg kifogástalanul vett mintát a magyaróvári állomásnál elemezte, ennek az elemzése az irányadó s a szállítónak joga van a másodmintát egy az Ön beleegyezésével választandó vegyikísérleti állomáshoz beküldeni s akkor ennek az igazolványa képezi a további számitás alapját. Rövidebb és olcsóbb az eljárás, hogyha a kártérítés alapjául a fiemei és magyaróvári elemzés átlagát veszi, amely $15'84 + 16'22 = \frac{32'06}{2} = 16'03\%$, Ön tehát

18% vizben oldható foszforsav helyett 16% vizben oldható foszforsav kiloszázalékát? Ha mint jelenleg 54 fillér a kiló oldható foszforsav, akkor Önnek métermázsánként kétszer 54, vagyis 108 fillér, vagononként 108 korona és a két vagonnál 216 korona megtérítést követelni van joga. *K.*

Marhahizlalás. 650. kérdés. 1. 3-4 éves ökörtinókat hizlalok, melyek páronkénti súlya 1100 kg. Kapnak páronként 8 kg. tengeridarát, 30 kg. répat keverve 40 kg. vermelt szelettel. Elég-e ez ahhoz, hogy ezek január 15-dike felé primák legyenek? Megjegyzem, a

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták“ len- és heremagtisztító-gépek

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi- vagy hajtórőre alkalmazva. — Ezévi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzékét kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám.

1905. évben Nagy-Enyeden aranyéremmel kitüntetve.

Sürgőnyczim: Kalmár-rostagyár.

tinók nagyon jó kondícióban vannak, még naponta páronként 4 kg. búkkönyvet is kapnak.

2. Még jár gazdaságunk részére mintegy 5—600 q. szélet a gyárból, én ezt szeretném apródonként tengelyen ide hordva feleltetni. Ura-ságom azonban azt vitatja, hogy a friss széletnek nagyon, de nagyon sokkal kevesebb a tápértéke, mint a savanyu, vagyis vermetnek. Ezen állítást én is elfogadom akkor, amikor olyan széletről van szó, amely már csak legalább is félig meg van érve, de nemcsak a közelmúltban körülbelül 3—4 hét előtt le-
vermelt széletet érve. Eddigi tapasztalatom az, hogy a friss, vagyis édes széletet sokkal szive-
sebben eszi az állat, a darát is sokkal jobban el tudom benne keverni, mert az említett adag sokkal nagyobb tömeget ad. Hisz ha jól be-
érett széletből csak a fenti mennyiséget adom, az oly csekély, hogy egy adásra is megessi. Tanácsos volna-e hát a friss szélet etetése? A hizóállomány 90 drb. A friss széletre vizet is sokkal jobban iszik. S. S.

Felelet a 650. sz. kérdésre. Ha tinói 1100 kg. élősulyra csak 8 kg. tengeridarárt, 30 kg. takar-mányrépát, 40 kg. besavanyított cukorrépa-szeletet s 4 kg. zabosbúkkönyvszénát kapnak, akkor nagyon kevés takarmányt etet velük, mert adagolásuk csak 18.4 kg. szárazanyagot, 0.8 kg. fehérjét s 12.1 kg. keményítőértéket tartalmaz, holott körülbelül 27—29 kg. szárazanyag s 16 kg. keményítőérték kellene nekik. Mi inkább a kö-
vetkező adagolást ajánlanánk: 10 kg. tengeri-
dara, 30 kg. répa, 40 kg. szélet, 6 kg. zabos-
búkköny, 3 kg. polyva s 4 kg. tavaszi szalma. Ez tartalmaz 27.7 kg. szárazanyagot, 1.1 kg. fehérjét s 15.9 kg. keményítőértéket. A cukor-
répaszelet tápértéke attól függ, hogy mennyi szárazanyag van benne. A cukorgyárak a friss széletet mintegy 9% szárazanyaggal juttatják a gazda kezei közé, sőt néha még kevesebbel. Ha azután a széletet besavanyítjuk, levet ereszt, mely vagy elszivárog vagy a verem fenekén gyűlik össze, vagy ha polyvát is használunk a besavanyításhoz, abba ivódik. Emiatt a besava-
nyított széletben több a szárazanyag s ez okozza azt, hogy pl. 100 kg. besavanyított szélet táp-
lálóbb, mint ugyanannyi friss. De ha abból indulunk ki, hogy hány q. keményítőértéket teszünk a verembe s hányat szedünk később ki, akkor megfordul a dolog, mert nagyon meg lehetünk elégedve, ha az erjedés a keményítő-
értéknek csak 20%-át semmisíti meg. Ezért te-
hát hasonlíthatatlanul takarékosabb a széletet friss állapotban feleltetni, mintsem besavanyítani, de miután a friss szélet romlékony s miután a gazda apródonként ritkán szerezheti be, több-
nyire nagy mennyiséget kénytelen egyszerre vásárolni s ez kényszeríti arra, hogy besava-
nyítsa. Ön azonban abban a szerencsés hely-
zetben van, hogy a széletet apródonként viheti a gyárból haza s ezért helyesen eszelepszik, ha frissiben eteti fel, csak hogy akkor ne 40, hanem 50 kg.-ot számítson a hizók párjára.

Cselkó István.

Gazdasági előadások a „Köztelken“.

December hó 6., 7. és 8. napjain tartattak meg az OMGE. által évenként rendezni szokott gazdasági szakelőadások. A magas színvonalu előadásokat hazánk legkiválóbb szakemberei tartották meg nagyszámu és disztigvált hallgató közönség előtt. Ez előadások a legnagyobb érdeklődést voltak hivatva felkölteni, mert maga a program is a gazdaközönséget ma leginkább érdeklő aktuális kérdésekről állítottott össze.

Az újdonság különös ingerével hatott Teleki Arvéd gróf előadása az amerikai sziló takarmány-
eltartási és Kerpely Kálmán értekezése az ugyancsak amerikai Campbell-féle talajművelési rendszerről, de a többi előadások is oly érde-
kesek és magas színvonalon állók voltak, hogy élvezetesen tanulságos volt azokat meghallgatni és hathatósan megvalósították azon magasabb kulturmissziót, amelyet az előadások rendezé-
sével az OMGE. czélul maga elé kitűzött.

A gazdasági előadási ciklust e hó 6-án dél-
előtt *Bujanovics Sándor*, az OMGE. ügyvezető-
alelnöke nyitotta meg. Megnyitó beszédében üdvözölte a megjelent közönséget és előadta, hogy az OMGE. által évek óta rendezett elő-
adások czélja hivatott szakférfiak előadásai alapján megismertetni a gazdaközönséggel, a tudomány és gyakorlat útján, a mezőgazdaság terén elért eredményeket és tapasztalatokat. Kívánja, hogy a szakférfiak tapasztalatai ez előadások alapján a gyakorlati gazdálkodásban is érvényesíttessenek.

Az elnöki megnyitó után az előadások soro-
zatát *Cserháti Sándor*, a magyaróvári m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás vezetője kezdte meg, az állomás 1908. évi kísérleti eredményeinek ismertetésével.

Bevezetésül megemlékezett az idej abnormis időjárásról, melynek hátrányát elsősorban a Dunántúl érezte meg s hol a kísérletek egy-
része tönkrement a nagy szárazság folytán. Az árpafélékkel tett kísérleteknél legjobb eredményt a Noel legkorábbi árpája szolgáltatta, ellenben az angol chevalier-árpa, melyet a mult évben ajánlottak a gazdáknak, nem vált be. A zab-
félék közül a duppai és az abundansz, a ta-
karmányrépafélék közül a Substancia és a ta-
karmánycukorrépa, a tengerifélék közül a putyi, bánkúti és sági bizonyultak jónak. Az ecendorfi répa nem adott jobb eredményt a tavalyinál. A cukorrépa-fajták az előző évek-
hez hasonló eredményt adtak. A burgonyafajta kísérletek az országsszerte mutatkozó levélfodro-
sodas betegség következtében nem sikerültek. A löhere újabb vetési módja, a szőszösbúkköny magtermesztési módja és az újabb takarmány-
növények részben kedvező eredményt adtak.

A műtrágyázási kísérletek közül az árpa-
műtrágyázási kísérletek azon eredményt szolgál-
tatták, hogy az árpa termése megfelelő mű-
trágyázással — chilisalétrómot is használva —
fokozható a minőség romlása nélkül. A zab
trágyázása szuperfoszfáttal, a buza felültrágyá-
zása chilisalétrómmal, csak részben szolgáltatnak
kedvező eredményt, mert a nyugati megyékben,
különösen Dunántúl, a nagy szárazság miatt a
műtrágya nem érvényesülhetett. A rétrágyázási
kísérletek általában kedvező eredményt adtak.
A csontlúzzal végzett kísérletekből kiűnt, hogy
még homoktalajon se állja ki a versenyt szu-
perfoszfáttal. Az öntözött réteken végzett kísér-
letekből kiűnt, hogy a luczerna az öntözést
nagyon meghálálja s az öntözött réteken a
műtrágya legtöbbször haszonnal alkalmazható.
A halgatóság lelkes eljenzéssel köszönte meg
a végig feszült figyelemmel kísért előadást.

December 6-án, vasárnap délután, *Ujhelyi*
Imre magyaróvári gazdasági akadémiai tanár
és az országos tejkísérleti állomás vezetője tar-
totta meg rendkívül érdekes előadást a *tenyész-
állatkiválasztás eredményeiről, a tehenészet és a
tejtermelés jövedelmezősége szempontjából.*

Előadása szerint külterjes viszonyok főzött
az erőfelfejtő, a belterjesség felé haladó gazda-
ságokban a hustermelő, végül a belterjes gazda-

ságokban már a tejtermelő szarvasmarhatenyész-
tést találjuk meg. Igen szép példát szolgáltat
erre Dánia, melynek egy negyedszázad alatt
jövedelme az állattenyésztésből megnégyszere-
ződött s ugyanezen idő alatt az állati termé-
kekből származó jövedelme 12 szeresére emel-
kedett. A tejgazdaság az állattenyésztésnek a
legjobb rugója. Nemcsak Dánia, de a moson-
megyei tenyésztők példája is bizonyítja ezt,
amennyiben alig több, mint egy évtized alatt Moson
vármegye szarvasmarhaállománya 67.7%-kal
szaporodott, amit a tejértékesítés meghonosítá-
sának köszönhet.

Gazdálkodási viszonyaink fejlődésnek indulá-
sával a főleg csak erőtermelő magyar marha
helyett nyugati marhák importja veszi kezdetét,
melyek közül inkább azok találtak meg létfel-
tételüket, melyek a fokozatos fejlődés elve sze-
rint az erőtermelésről előbb a hustermelésre
illetve a hus- és tejtermelésre voltak egyidejűleg
alkalmasak. A nyugati marhák importjával meg-
kezdődik a tenyész kiválasztás és pedig elsősor-
ban a *fajták*kal. Szarvasmarhatenyésztésünk
fejlődésének leginkább a szimmentháli s ennek
keresztkezései feleltek meg mindaddig, amíg a
tejtermelés kisebb jelentőségű volt. A tejter-
melés fejlődésével a borzderes fajtákra is
nagyobb súlyt helyeznek, de amint a tej-
gazdaság fejlődésnek indul, kezdetét veszi a
tenyész kiválasztásnak második foka, t. i. a
tenyészítésre szánt *egyedek* helyesebb megválasz-
tása és ezzel a hasznosításra való tenyészítés
alapsjai rakatnak le. Magyarországon is találunk
ugy a szimmentháli keresztkezésű, mint a borz-
deres fajták között évi 3000 literes fejéseket
különböző uradalmakban, mely eredményeket
már a tejtermelő gazdaságok is elfogadhatnák.
Az egyed megválasztásánál a próbafejések,
illetve a tejelőversenyek, a dán minta szerinti
ellenőrző egyesületek igen sokat tehetnek.
Moson megyében 3 évenként tartott tejelőver-
senyek alkalmával az eredmény 2300, 2660
és 2950 literre emelte az átlag fejéseket.
A martonvásári uradalomban az átlagfejések
a pepinér anyagnal 2738 literrel 3763 literre
emelték az átlagfejéseket. Különösen sokat
tehetünk a hasznosítás terén a kiváló egyedek
elszaporításával s minthogy tenyészetekben
inkább a bika sokszorosítja magát, főleg
ezek megválasztása bir kiváló fontossággal s
csakis oly bikák lennének tenyészítésbe veen-
dők, amelyeknek elődei hasznosítás tekintetében
megfelelők, illetve kiváló. E tekintetben nálunk
még nagyon sokat hibáznak a gazdák, mivel a
bikák megválasztásánál főleg azok *külsőbeli*
tulajdonságait méltatják figyelemre. Legszeren-
esebben oldják meg a kérdést a svédok, akik
díjazásaik alkalmával a leszármazást, a haszno-
sítást és a külmet is méltányolják, mindenik-
nek 3—3 értékszámot adván, de díjat nem
kaphat az olyan állat, amely zero értékszámot
kap valamelyik osztályban.

Az egyed megválasztása mellett kiváló gondot
kell helyeznünk arra, hogy az tényleg ki is
fejthesse hasznosító képességét. Ezen a téren
a megfelelő takarmányozással érhetünk el igen
sokat s kívánatos, hogy különösen az *egyeden-
kénti* etetés, amint azt ma már több gazdaság
fel is karolja, minél jobban elterjedjen. Ugyan-
csak nagyon helyes elhatározás a *fejési jutalomdíjak*
bevezetése, amint azt pl. a martonvásári és az
óvári főhercegi uradalomban már nálunk is
látjuk. Ha a tejgazdaság ekképpen jövedelmezővé
vált, ugy szarvasmarhatenyésztésünknek tényleg
legjobb rugójává lesz s biztosítja annak fej-
lődését.

WEISER J. C.
GAZDASÁGI GÉPGYÁR ÉS
VASÖNTÖDE, MALOMÉPÍTÉSZET
NAGYKANIZSÁN.

Egyetemes aczélekék és ekoszerezelvények. ::
Teljes takarmánykamraberendezések. . . . .
Szecska és répavágók, darálók. . . . .
Malmok minden nagyságban. . . . .
Elsőrangu hazai gyártmány. Tessék árjegyzéket kérni.

December 7-én, hétfőn, Pirkner János m. kir. állattenyésztési főfelügyelő tartotta meg mindig nagy figyelemmel hallgatott előadását a nyugati szarvasmarhák tenyésztésének szerepéről, a magyar mezőgazdaság keretében. Rendkívül érdekesen adta elő az országos szarvasmarhatenyésztés fejlődésének történelmi vázlatát, a mezőgazdaság fejlődéséből eredő kényszerűséget a nyugati fajták tenyésztésének felkarolására a fejlődés eddigi irányát és a jövőbeli teendőket úgy a gazdaközönség, valamint az állami kormányzat részéről, a nyugati szarvasmarhafajták tenyésztésének megfelelő keretekben és irányban fejlesztéséről.

E téren legfontosabb és legsürgősebb teendőül egy új és teljes állattenyésztési törvény megalkotását tartja kívánatosnak, mely az 1894. évi XII. t. cz. állattenyésztésről szóló részletét tenné teljessé.

Figyancesak hétfőn délelőtt Teleki Arvéd gróf ismertetette az erdélyi szarvasmarhafajták tenyésztésének eredményeit. Rendkívül érdekes és a gyakorlati tapasztalatokból levont adatokkal igazolta, hogy a modern tenyésztési eljárások alkalmazásával sikerült a Királyhágón túl oly tájfajtát kitenyészteni, mely erdélyi-magyar szarvasmarhafajta néven ismeretes, mely gyorsabban fejlődő, hizékonyabb a régi magyar fajtánál, kitűnő jírmosökornevelő, amelynek tenyésztése feltétlenül rentabilis ott, hol megfelelő marhalegelő van és ahol nem sajnálják attól a megfelelő takarmányt. Kifejtette, hogy milyen termelési irányban kell a magyar fajta szarvasmarha tenyésztését fejleszteni arra nézve, hogy kárpótolja a tenyésztőt a tagadhatatlanul esékély tejlöképességéért.

Hétfőn délután Hensch Arpád, a magyaróvári gazdasági akadémia h. igazgatója tartott rendkívül érdekes előadást a tejjgazdaság és a hizlalás jövedelmezőségének feltételeiről. Előadásában számszerű adatokkal mutatja ki a szarvasmarhatenyésztés tulnyomó jelentőségét, szemben a többi állattenyésztési ágakkal. Meghatározta a három fő szarvasmarhatenyésztési irányt nevezetesen a gulyabéli tenyésztés, a tejjgazdaság és a marhahizálás létesítési és fenntartási feltételeit. E tenyészirányok megválasztásánál a döntő tényezők:

1. Tej értékesítési ára. 2. Marhaárak. 3. Rendelkezésre álló takarmány. 4. A gulyabéli tenyésztés nézete szerint csekély jövedelmezősége miatt ugyszólván teljesen elvesztette létjogosságát.

A tejjgazdaság feltételei:

1. A tej megfelelő értékesítése. 2. A szükséges takarmány biztosítása termelés útján. 3. Böven tejlő tehének beállítása. 4. Okszerű takarmányozás. Üzleti szempont. Egyedi takarmányozás. 5. Iszálók megfelelő bevezetése. 6. Megbízható eselések. Osztalékrendszer fontossága. 7. Helyes tenyészirány követése. 8. Pontos számvitel. Ezek alapján kimutatja a tejjgazdaságok viszonylagos jövedelmezőségét.

A hizlalás rentabilitásának feltételei:

1. Megfelelő állatok beállítása, tekintettel a hizékonyagra. 2. Szakszerű takarmányozás. 3. A gőbölők jó értékesítése, különös tekintettel a

szakosos levonásokra. 4. Pontos jövedelmi mérlegek összeállítás.

A hizlalás jövedelmezősége függ főképpen a sovány és hizott állatok árkülönböztetéséről és a takarmányárakról, de nagy befolyással van ennek alakulására a napi sulygyarapodás és ennek alapján a takarmány értékesítése.

Kedvező konjunkturák között a hizlalás épp oly jövedelmező lehet, mint a tejjgazdaság, minél fogva feltétlenül előnyösebbnek egyik sem mondható s minthogy a tejjgazdaság jövedelme biztosabb, ahol csak lehet, ez kellene, hogy a szarvasmarhatartás alapját képezze, amivel aztán a gazdaság helyi viszonyai szerint a tenyésztés és hizlalás olyformán összekapcsolandó, hogy az állatállomány folytonos pótlásáról, a takarmány megfelelő értékesítéséről és a szükséges trágyáról gondoskodva legyen.

A jelenlegi viszonyok közt pedig a cél, t. i. magas jövedelem elérése, csak úgy lesz elérhető, ha a földek gondos művelése, bő trágyázása és az állatok bő takarmányozása által minél több erőt és anyagot, szóval minél több termelési energiát iparkodunk gazdaságainkba juttatni, olyformán azonban, hogy a termelési energia megszerzésére fordított költségek a felhasznált termelési energia folytán előállított értéktöbbletet meg ne haladja s éppen ezen viszonylatoknak helyes irányítása képezi a gazdaság kezelőjének legfőbb feladatát.

A szarvasmarhatenyésztés fejlesztése érdekében felelte kívánatos, hogy a gazdasági mellékiparágak fejlesztése és az abraktakarmányfélék kivételének korlátozása által a takarmánybiztosítástól jobban gondoskodva legyen, hogy továbbá az üzleti irány jobban kidomborítottassék és hogy társadalmi úton, nevezetesen gazd. egyleteink útján a tejjgazdasági ellenőrök intézménye is meghonosíttassék.

Figyancesak hétfőn délután tartotta meg nagyérdékű előadását Székely Gyula dr. megyetemi magántanár a sörgyártás mint mezőgazdasági iparágokról.

Az előadásban rámutatott arra, hogy az egyes államok vámpolitikája miatt mindinkább súlyosbodik a mezőgazdaság helyzete és ha nyers-terményeink kivitele megnehezedik, akkor a kényszerűség fog bennünket rávinni arra, hogy mezőgazdasági iparunkat fejlesszük. Magyarország a főrekvésért hátráltatja Ausztriával lévő közösségünk, amennyiben a szesz-, sör- és cukoriparra azonos törvények miatt mi buzzuk a rövidebbet. Rámutat a szorosán vett mezőgazdasági iparok közül a szeszgyártásra, amely 1888 óta alakult át tulajdonképpen mezőgazdasági iparrá. Magyarország a sörgyártás nyersanyagait, árpát, malátát és komlót jelentékeny mennyiségben szállítja a külföldre és még sincs megfelelő söripára, holott a külföldi államok söripari statisztikájából tanulságot merítve, feltétlenül bizonyos, hogy kis- és középüzemi sörgyárakat nálunk létesíteni lehet.

Ismerteti a söripár fejlődését és a mai állapot az, hogy Magyarország 1.882.385 hl. összes sörtermeléséből 61.1°-ot a 4 fővárosi sörgyár termel. Ausztriának 20 millió hl. a sörtermelése és ott is oda törekszenek, hogy kis-

ipari üzemi sörgyárak minél nagyobb mértékben keletkezzenek. Magyarország söriparának fejlődését mindenekelőtt a jelenlegi söradórendszer hátráltatja és a sörre oly nagy adót vetettek ki, még mielőtt söripárunk kifejlődött volna, hogy teljesen lehetetlenné teszi a kisebb söripár fejlődését. Maga az állam is minden alkalommal elismeri ezt az anomáliát és többször is ígéretet tett arra, hogy a söradórészt megváltoztassa, de mindezek az ígéret csak ígéret maradt. Rámutat előadó arra, hogy a söripár kifejlődésével komlótermesztésünk is fejlődhetne és a magyar komlóval elért eddigi sikerek a legjobb reményekre jogosítanak. A söripár fontosságának bizonyítására felemlíti Dánia példáját, ahol a sörre mint néptáplálékra az állam nagy sulyt fektet és itt a 2.84 térfogat % alkoholtartalom aluli sör adómentes, míg nálunk a sörben lévő szesz után az adó 252 fillér, holott a tiszta szesz adója csak 120 fillér.

Ismerteti az egyes államok sörfogyasztását, amelyből kitűnik, hogy: Magyarországon egy fejre 9.5 liter, Ausztriában egy fejre 67.2 liter, Németországban egy fejre 118 liter, Belgiumban egy fejre 225 liter, Franciaországban egy fejre 28 liter sör esik.

A közép- és kisüzemi sörgyárak létesítését megkönnyíti a gyártás jelenlegi technikai fejlettsége és ismerteti, hogy a tudományos buvárlatok mily rövid idő alatt tették biztossá a sörgyártás üzemet. Különösen méltatja Hansen dán tudós tiszta kulturakészítési eljárásának fontosságát, amely a söripár legbizonytalanabb folyamatát, az erjedést tette legbiztosabbá.

A sörgyártás, mint mezőgazdasági iparág a mezőgazdaságnak jelentékeny mennyiségű és értékes takarmányt, u. m. árpahulladékot, malátacisrárt és malátatörkölyt szolgáltat. A kisebb üzemi sörgyárak létesítésére fontos feltételnek tartja előadó a kísérleti állomások feltételnek. Egyáltalában a kísérleti állomások azok, amelyekre a kisebb üzemi gyáraknak feltétlenül szükségük van és a kísérleti állomások nagy fontosságára nálunk csak az utóbbi időben tekintenek sulyt. Ezek nagy horderejét németországi kísérleti állomások eredménye igazolja. Ajánlja, hogy a gazdák a nagyobb városok közolében szövetkezeti alapon létesítsenek sörgyárakat, hasonlóan, mint a szövetkezeti mezőgazdasági szeszgyáraknál az utóbbi években történt.

A kurzus utolsó napján, kedden, délelőtt Teleki Arvéd gróf tartotta meg nagy előkelő hallgató közönség előtt előadását az amerikai szilórendszeréről, amelyet különösen az évek óta tartó takarmányinség tesz aktuálissá. Előadásában kimutatta, hogy a jóformán legelőmegecsőbb termésű takarmányt, a tengeriszarát, nagyon felületes, primitív módon használják fel takarmányozásra, amennyiben a legtöbb gazda csak a tengeriszár levelét rágatja le rideg marhájával, míg a szár keményebb része az alomba kerül, vagy pedig tüzelőül használtatik fel. Pedig a tengeriszár szezeskázva, szártéppökkel szétszaggatva és bevermeltlen füllesztett állapotban igen jó kisegítő takarmány, amelyet a jószág szívesen eszik. Magyarországon annyit tengeriszár terem, hogy csak annak czélszerű

ELISMERT ÉS LEG-JOBBAN BEVÁLT 4, 5 és 6-soros kapálógépek.

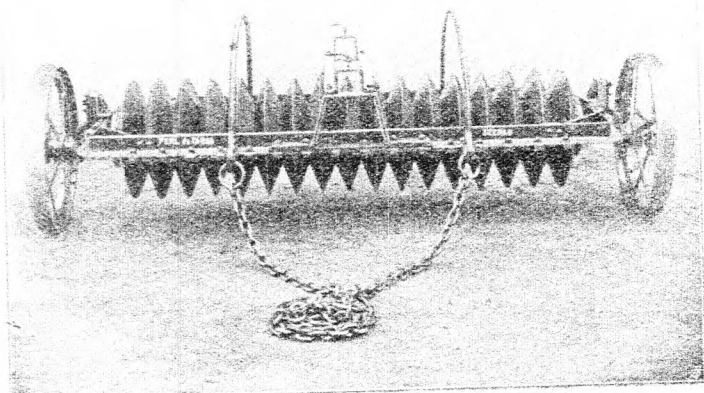
Többsoros, fogatos :: répa-, burgonya- és vadrepcze-permetezők.

GYÜRÜSHENGEREK Bátor Kuffner-féle répavetőhengerek.

gözekéhez, valamint igevonásra. ::

Mindennemü gazdasági gépek és vasöntvények.

Perl és Társa gépgyár és vasöntöde: Szered, Pozsony m.

felhasználásával a legtöbb esetben el lehetne háritani a nálunk oly gyakran ismétlődő takarmányinséget, mely a gazdaközönség nagyrészt minden nélkülözhető jószágállományának eladására kényszeríti. Ezek után ismerette a tengeriszár különböző feldolgozási és eltartási módzatait és ezek között különösen az amerikai szilórendszert, amelyről a *Köztelek* f. évi 93. számában hozott ábrával illusztrált érdekes közleményt. Az amerikai szilók tudvaleg a majorban és legtöbb esetben az istállóban felépített toronyszerű takarmányraktárak, amelyekbe a tépett és szecskázott száraz tengeriszárát esővön fuvatják fel és abba legázolva és megnedvesítve erjesztik könnyen emészthető és elég tápús takarmányt, amelyet a téli takarmányozás idején a szilóból közvetlenül a jászakba hordanak szét. Az előadó rajzok bemutatásával illusztrálta mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatott előadását.

Ugyancsak kedden délelőtt tartotta meg *Kerpely* Kálmán, a debreczeni gazdasági akadémiái igazgatója, az előbbinél nem kevésbé érdekes előadását a legmodernebb talajművelési eljárásokról. Elsősorban azon kérdéssel foglalkozott, hogy a talaj mélyítő művelésénél helyesebb-e azt a mélyítő szántással vagy pedig a rendes mélyesű szántással kapcsolatos altalajporhanyitással megadni. Utóbbi eljárásnak különösen Németországban mindig több és több híve akad, mert a mélyítő szántással szemben bizonyos előnyei vannak. Ezen két művelési módnak előnyeit és hátrányait szembeállítja egymással és odakonkludál, hogy a magyar gazdának is érdekében áll a talajmélyítő művelésnek ezen kétféle módját összehasonlító kísérletekkel kipróbálni annál is inkább, mert az altalajporhanyodás eszközei ma már sokkal tökéletesebbek, mint régebben. Áttér azután annak fejtegetésére, hogy az istállótrágya sekélyen vagy mélyebben szántassék-e alá és azt a tanácsot adja, hogy szárazabb klímánkra való tekintettel az istállótrágya feltétlenül mélyebben szántassék le, mint például Németországban. Ezen állítását különböző érvek részletes fejtegetésével indokolja. Előadásának utolsó részében ismerteti Campbell amerikai talajművelési rendszerét, amelynek eszközeit és általános elveit Ruffy Pál cikkében már a *Köztelek* f. évi 95. számában közreadtuk. E rendkívül érdekes és modern talajművelési módszer, amely lényegében a szántás alsóbb rétegeinek tömörítésével a vetőmag csirázásának előmozdítására, ellenben a legfelsőbb réteg folytonos lazításával a talaj kiszáradásának csökkentésére törekszik, a rendkívül száraz klímájú észak-amerikai kontinensen igen jól bevált és a szárazságtól annyit szenvedő magyar Alföldön esetleg szintén jó sikerrel alkalmazható. Az előadó kifejtette, mely körülmények közt használható nálunk a legmodernebb talajművelési rendszer, azon nézetének adva kifejezést, hogy az ha nem is teljes egészében, de lényegében alkalmazva, a mi talajművelési rendszerünk fejlesztésében is nagy jövővel bírhat.

Kedden délután *Kosztány* Tamás dr., az orsz. vegykísérleti állomás igazgatója értekezett a mezőgazdasági iparok jelentőségéről és létesítésük feltételeiről. Nagyrészt előadásában kifejtette a mezőgazdaság nyersterményei ipari feldolgozásának kiváló előnyeit, mely hulladékaival u. m. a korpá, sörtörköly, malátacsira, olajpogácsa, répaszelet stb. felhasználásával nagyobb számú állat tartására és ezzel a trágyatermelés fokozására, a téli iparüzemmel pedig a munkaerő jobb kihasználására képesíti a gazdát. Az iparoknak azonkívül rendkívüli agri-

kulturkémiai, nemzetgazdasági, kereskedelmi és pénzügyi jelentősége van.

A mezőgazdasági iparoknak kedvező hatása azonban csak akkor mutatkozik, ha azokat megfelelő helyen elsőrendű gépekkel és megfelelő szakértelemmel vezetik. Mindenekelőtt fontos és nagy körültekintést igényel a gyár helyének megállapítása, amidőn egyéb momentumokon kívül elsősorban fontos, hogy van-e elegendő és megfelelő víz és hogy a szennyes vizektől könnyűszerrel meg lehet-e szabadulni? Fontos továbbá a hajtóerő megállapítása, amidőn előadó hazánk vízierőinek ezideig nem kellő kihasználására utal. A gazdának burgonya-, répa- stb. termesztésre alkalmas kísérleti telkeket kell létesíteni, hogy kinyomozza, minő fajta burgonya vagy répa milyen művelés, milyen trágyázás stb. mellett adja holdankint a legtöbb keményítőt, a legtöbb cukrot stb. Ezenfelül sürgősen szükség volna megfelelő, de kevés igényű gyárvezetők és az egyes iparágaknak megfelelő szakkereskedelmi állomások felállítására.

Az egyes növényeket külön-külön tárgyalás alá véve, a gabonaféléknél az őrlés fontosságát emeli ki, nyilatkozik az őrlési forgalomról s a kivitelre kerülő állandó jellegű magyar liszt-típusokról, szükségesnek jelzi a molnáriskola és kísérleti állomás sürgős felállítását. A liszt további feldolgozására nézve kenyér- és kétszer-sültgyárakat, tarhonya- és makkaronigyárakat stb. hoz javaslatba. Az élvezetre nem alkalmas buzából keményítőt és csiriz előállítását javasolja. A malátagyártásnak is nagy jelentőséget tulajdonít s kijelöli azok felállításának kellekeit. Az olajgyártás ezeknek az újabb gépekkel való berendezését igen üdvösködően tartja. A burgonyát szárítás-, keményítő- és dextringyártás, végül szeszgyártás révén ajánlja értékesíteni s reá mutat az ezek prosperálásához szükséges feltételekre s kiemeli az egyes értékesítési módok előnyeit és hátrányait. A cukorrépa- és cukorgyárakban és a répafejeket szeszalokban tartja legjobban értékesíthetőnek. Mindkét esetben répaszelet nyeretik takarmánnyul. A gyümölcsöt aszalás, kandirozás és szeszfőzés által értékesítjük, ehhez járul még a szőlőtörköly és a borseprű szeszszé való feldolgozása, amidőn a megfelelő párlatokon kívül egyszerű módon borkó is nyerhető, melynek értéke fedezi a törköly és seprű feldolgozási értékét és ha modern lepárlókkal dolgozunk, amely lehetőleg kozmamentes szeszeket szolgáltat, azokkal a világpiacon helyet foglalhatunk. A zöldségkonzerválás és a tej kazeinjének az értékesítése esélyeivel zárja előadását s főfontosságúnak jelenti a szakértelem fejlesztését, amikor a takarékpénztárakban és értékpapírokban vékonyn kamatozó tőkék megmozdulnának s az országot a materiális függetlenség felé vezetni segítenék.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:		Oldal
Egyröl-másról	.....	2671
Gazdasági előadások a „Köztelekben”	.....	2682
Tárcza.		
Két beszéd	.....	2672
Növénytermesztés.		
Buzavetőmagnetesítés	.....	2672
Állattenyésztés.		
Hoyos Miksa gróf tisztavérű berni tenyésztése	.....	2673
Takarmányozás.		
Egyes abraktakarmányok hatása a tejelválasztásra	.....	2676

Lótenyésztés.		Oldal
Angol felivérkanecrák hasznosítása a félvértenyésztésben	.....	2678
Tejgazdaság.		
A mosonmegyei tejszövetkezetek 1907/1908. évi működése	.....	2679
Levélsekreány	.....	2680
Vegyesek	.....	2384
A korpá tőzsdei árjegyzése. — A gazdasági munkás- és cselédsegítő pénztár — A szentimrei földművelésiskolában. — Gyűjtőmonopólium terve. — A nép felvilágosítása. — Az osztrák agrárközpont a fehatalmazási törvényjavaslat ellen. — Gőzhajózási hírek. — Vasúti hírek	.....	2685
Kereskedelem, tőzsde	.....	2686
Szerkesztői üzenetek	.....	2689

A korpá tőzsdei árjegyzése. A tőzsdén nagy gaudiummal fogadták a pénzügyminiszter azon rendeletét, amelylyel a száritott szeszmoslák ármeghatározását szabályozza és az ármeghatározás alapjául a május juniusi korpahatáridő árjegyzését jelölte meg. A gaudium oka tulajdonképpen nem ez a rendelet, hanem az ennek folytatását képező azon intézkedés, melylyel a korpá határidőjegyzés is a kormány megkeresésére a tőzsdén el fog rendelkezni, mint-hogy a korpá eddig hivatalos árjegyzés tárgyát nem képezte. A tőzsdén úgy fogják fel a kormány ezen intézkedését, mintha ezzel a határidőjuttatás léjogosultsága a kormány által is elismerésben részesülne és ezzel a mi törekvéseink, hogy a tőzsdei fedezetlen határidőjuttatás eltöröltessék, kormánykörökben nem találunk helyeslésre. A tőzsdén igen nagy tévedésben vannak, ha a pénzügyminiszter rendeletét így magyarázzák és még nagyobb a tévedés a mi törekvéseinket illetőleg. A tőzsdén nem tudják azt, hogy mi nem a tőzsdei határidőjuttatás, hanem a tőzsdei fedezetlen határidőjuttatás, másszóval a tőzsdei különbözőzeti játék ellen szállottunk sikra és nem a határidőjuttatás eltörölését, hanem a különbözőzeti játék lehetetlenné tételét kívánjuk, ami nagy különbség. Azért korai a tőzsde öröme. Kísérjék csak figyelemmel a tőzsdén a német piacok hivatalos árjegyzését, azt fogják látni, hogy ott még ma is van határidős jegyzés, dacára annak, hogy az agráriusok keresztül tudták vinni azt, hogy a tőzsdei fedezetlen határidőjuttatás beszüntetessék. Ebből is megtanulhatták volna, hogy az agráriusok törekvése nem a reális határidőjuttatás ellen irányul, hanem a szerencsejáték jellegével bíró fedezetlen határidőjuttatás ellen, azon immorális spekuláció ellen, amely közgazdasági életünkre káros és veszélyes.

A gazdasági munkás- és cselédsegítő-pénztár állandó fejlődésben van. A nyugdíjra biztosítottak száma egy hónap leforgása óta négyezerrel növekedett. Az önként belépő tagok száma a legutóbbi kimutatás szerint 54,873. A gazdák által nyugdíjra biztosított cselédek száma 7659. A munkáspénztár keretébe bevont tagok összes száma pedig a félmilliót meghaladja. A munkáspénztárba beleolvadt rövidesen hét temetkezési egyesület 2614 taggal. Figyelmet érdemlő jelenség különösen az, hogy a törvény által létesített pénztárban az önként és maguknak öregségük idejére nyugdíjat biztosítók száma szaporodik öröndetesen. *Daranyi* földművelési miniszter felhívta a téli tanításokat rendező gazdasági egyesületeket, hogy a földművelő nép jóvoltára alkotott és áldáson működő pénztárt a téli tanítások során ismertessék és hívják föl a népet a pénztárba való belépésre. A szentimrei földművelésiskolában 1909. év január és február havában 8 hetes mezőgazda-

Használja a **KRIEGNER-FÉLE REPARATOR-t**

RHEUMA, CSUZ, KOSZVÉNY, SZAGGATÁS, NYILALÁS, hasogatás, derékfájás, hátfájás és csontfájdalom stb. eseteiben.

Nagy aranyéremmel lett kiüntetve a szor!

Ne tévesse össze ezen készítményt holmi silány sóborszesz készítményekkel. A Szt. Rókus kórházban eszközölt kísérletek alkalmával 136 eset közül 129 esetben teljes gyógyulást eredményezett.

Kapható a **KRIEGNER-FÉLE MAGYAR KÖRÖM GYÓGYSZERTÁRBAN BUDAPEST, VIII. kerület Kálvin-tér. 4.**

Kis üveg 1 korona. Nagy üveg 2 korona. 10 korona értékű küldemény bermentve.

Oldal

nyes- 2678

3. évi 2679

2680

2684

mu- 2685

zent- 2686

mono- 2689

se. —

gazási

hírek.

sági és háziipari tanfolyam nyílik abból a célből, hogy a kisgazdák fiait a mezőgazdálkodás legfontosabb ismereteire és a gazdálkodásnál szükséges eszközök készítésére (bognármunka, kefe, seprőkötés, kosárfonás stb.) megtanítsák. A tanfolyam teljesen ingyenes, a résztvevők díjtalanul kapnak lakást, ételmezést, mosást, sőt a tanfolyam alatt készített háziipari tárgyak sikerült példányait is hazavihetik. A tanfolyam 1909. év január hó 4-én kezdődik. Kisgazdák, földművesgazdák fiait veszik fel.

Gyujtómonopólium terve. Nálunk is, Ausztriában is komoly tanulmányokat folytatnak a kormányok a gyujtómonopólium behozataláról. Ausztriában ily tárgyú javaslatot már 12 év előtt kidolgozott a Badeni-kormány, de akkor gyakorlati nehézségeken a pénzügyi okokból felvetett terv megvalósulása hajótörést szenvedett. Most mindkét kormány azt reméli, hogy technikai akadályok nem fognak a terv megvalósításának útjában állani és kiváltképpen a francia gyujtóegyesedéstől óhajtnak mintául venni. Míg azonban Franciaországban 20 millió frankot hoz az állam konyhájára ez az egyedáruság, addig Ausztriában legfeljebb hat, nálunk legfeljebb négy millió koronára becsülik a várható bevételt. Ezzel szemben a fennálló nagyszámu gyujtógyárak megváltása vagy kártalanítása bizonyára aránytalan költséget okozna. Ausztriában még az a körülmény is bonyolítja a helyzetet, hogy ott egyes tartományokban a gyujtóképzés igen fejlett háziiparág, mely a népnek elég tisztességes keresetét biztosít s amelyet a monopólium megvalósítása megsemmisítene. Minderre való tekintettel átmenetül talán csak gyártmányadót hoznak be a magyar és osztrák kormányok, amelyek beszedése úgy történne, hogy csakis az adó lefizetését igazoló zárójegygyel ellátott gyujtódobozok volna forgalomba hozhatók. Eltekintve attól, hogy az állami egyedáruságok kiterjesztésének elvi ellenesei vagyunk, a gyujtóegyesedést vagy a gyujtóadót már csak azért is helytelenüljük és ellenezzük, mivel az anélkül, hogy a kinevezésnek számottevő hasznát biztosíthatna — mert hisz a kezelési költségek a haszon javát felemésztenék — mégis biztosan megdrágítaná a használatos gyujtókat, amit elsősorban a kisember, főképpen az aránylag sok gyujtót fogyasztó falusi gazda „masinája” szenved meg.

A nép felvilágosítása. Amint annak idején megírtuk, a „Nemzeti Allam” szerkesztősége Tali Ferencz felelős szerkesztő vezetése alatt az idejéig folyamán országsszerte népies előadásokat tart a szocializmusról. A szerkesztőség tagjai elsősorban Békés vármegye azon községeit keresték fel, hol a kisgazdákat és mező munkásokat az Achim András-féle parasztpárti a Mezőfi-féle újjászervezett szocialisták és a szocialdemokraták agitátorai állandóan izgatják. *Oroszára és Gyula* után a szerkesztőség folyó hó 6-án *Mezőberényben* és folyó hó 8-án *Békésben* ezekre menő nagybárára kisgazdák és mező munkások jelenlétében tartotta meg szabad előadását. Tali szerkesztő megmagyarázta a népnek, hogy a szocializmus beteg tanainak nálunk talaja nincs és nem is lesz soha. Mert abban a perczben, amelyben az nálunk gyökeret verne, a magyar nemzet felett

batran meghuzhatnók a lélekharangot. Megdöbbentő példákkal és tényekkel igazolta, hogy a szocialista vezérek népmádása mögött mindig a legönzöbb hatalmi vágy és a legközönségesebb üzleti érdek leselkedik. Előadását — melyben a magántulajdon szentségét, az aratási sztrájk súlyos következményeit, az Isten- és hazatagadás erkölcselenségét fejtegette — azzal fejezte be: hogy nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon a becületes munka, a takarékoság és a kötelességtudás a boldogulás egyedüli útja. Aki mást hirdet, aki ennek az ellenkezőjét állítja, az hazudik, az a nép romlására tör. Ezután *Magyar Gyula* a nép folytonos derültsége mellett kegyetlen szatírával mutatott rá a „pesti urak” parasztfogdosására és tört esereire. A szerkesztőség a legközelebbi vasárnap Gyomán és a rá következő vasárnap pedig Pest vármegye községeiben fogja megkezdeni a nép felvilágosítását célzó szabad előadásait.

Az osztrák agrárközpont a felhatalmazási törvényjavaslat ellen. Lapunk tudvalegőleg nyomban, mihelyt a kormány betérjesztette a külállomokkal kötendő kereskedelmi szerződéses tárgyalásokra és ideiglenes megállapodásokra vonatkozó felhatalmazási javaslatot az országgyűlés elé, a legerélyesebben állást foglalt a felhatalmazási törvény elfogadása, valamint a szerb szerződésnek december 31-én túl újabb provizóriummal való meghosszabbítása ellen. Most az osztrák agrárközpont is hasonló szellemen foglalt állást, amennyiben legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a jelenlegi kereskedelempolitikai felhatalmazási törvény alkalmazásánál szerzett szomorú tapasztalatokra való hivatkozással, sürgősen felszólítja a parlament valamennyi, a szabad agráregyesüléshez tartozó tagját a kormány által betérjesztett felhatalmazási javaslattal szemben való legerélyesebb állásfoglalásra. Az osztrák parlament többségének hangulatából ítélve nem is valószínű, hogy a Bienerth kormányának sikerüljön folyó hó végéig elfogadtatnia a felhatalmazási javaslatot s tekintve, hogy a magyar képviselőháztól is elvárjuk mezőgazdasági érdekeink kellő figyelembevételét, alapos reménységünk van rá, hogy a szerb szerződés állattenyésztésünkre káros rendelkezéseivel ujesztendőre már a múlté lesz.

„A göbő a gazdaságban”. Humoros gazdasági tárczák. *Második olcsó kiadás.* Ara füzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főszélya azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát. Kölcsön-

nők a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segítkezik. Az intézet egyszertű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást.

NYILTTÉR. *)

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga

A KÁLI

amelynek hiánya teljes termések elérését lehetlenné teszi. Különösen sok kálira van szükségük a kapásnövényeknek, heréféleknek és réteknek, úgy az árpának és szőlőnek. Különösen szegények káliban a homok- és tőzegtalajok és feltétlen szükséges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a foszforsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés elérését. A mi viszonyaink között leginkább a 40%-os kálisó bir jelentőséggel, miután abban a tiszta káli, vagyis a kiló százalékát, a kisebb szállítási költség miatt legolcsóbban vásárolhatjuk.

A kálitragyak alkalmazásáról a

Kálisyndikátus mezőgazdasági tájékoztató Irodája

Budapest, VIII., Üllői-ut 38. I. emelet (József-körút sarok) díjtalanul és kötelezettség nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó szakmunkákat díjtalanul rendelkezésükre bocsátja.

Felhívjuk a t. cz. gazdáközönség figyelmét a

BUDAPESTI

GYAPJUAUKCZIÓKRA,

melyek a jövő év folyamán két sorozatban, nevezetesen július és okt. hónapokban tartanak meg

Az aukciókra felküldött és „Gyapjárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjúküldemények MÁV. összes vonalán tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindenemű felvilágosítással szolgál

Magyar Általános Hitelbank

Aruosztály—Gyapjárverések

V. ker., Nádor-utca 12. sz.

*) E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Arankamentes vagy legalább arankamentesíthető

kisarankás

löherez-

és

Luczerna-

magot

vásárol a legmagasabb áron

Haldek magnagykereskedése

József főherczeg 5 cs. és kir. fensége udvari szállítója,

Budapest, V., Bálvány-utca 6.

Megjelent!

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az O. M. G. E. igazgatója a G. E. O. Sz. titkára
szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár
1909. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár“ tizenötödik évfolyama teljesen átdolgozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképeni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár“ két kötetének ára **O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek“ előfizetőinek bérmentes kúldással 4 korona.**

Megrendelhető a
„KÖZTELEK“
kiadóhivatalában
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Mezőgazdasági helyzet.

Arad. Az időjárás ismét hidegebbre fordult és egész téli jellegű lett, erős éjjeli fagyokkal, amennyiben nem jó, amennyiben a vetések a vármegye legnagyobb részében hótakaró nélkül szűkölködnek.

Baja. Ismét erős fagy állt be, szántani, vetni már nem lehet.

Balassagyarmat. A vetéseket gyenge hó borítja s állandóan boros időjárás mellett még több hóesés várható.

Debreczen. Állandó téli idő, a déli órákban kissé enyhül.

Győr. Az időjárás nappal enyhe, éjjel fagyos.

Léva. Az időjárás hideg, boros, kevés hóval; e hó 2-5-ig szép meleg idők voltak és folytatták az emaradt őszi vetést és szántást, 6-tól hideg, fagyos idők járnak, nagyon kívánatos volna egy jó hótakaró a vetésekre, mert az elvetett magból eddig még egy szem sem kelt ki.

Losonez. Az időjárás ismét fagyosra fordult.

Miskolc. Kemény téli napjaink vannak. Hó a földön alig van, 3-5 cm. Közben-közben keveset olvad és így a földekbe egy-egy kevés nedv most is szívárog.

Nagykanizsa. Tartós hideg idő állt be, éjjelenként erős fagy van. A mezőt csak helyenként fűdi némileg a hó. A földmunka teljesen szünetel, legfeljebb a trágyahordás eszközölhető.

Nagyszentmiklós. Az időjárás a lefolyt héten is csapadékos volt, közben gyengébb éjjeli fagyokkal. A vetéseket vékony, helyenként vastagabb hó borítja, a hótakaró általában véve kevés. A mezőgazdasági munkálatok a belsőkire szorítkoznak.

Nyiregyháza. Állandó tartós kemény 8-12° hideg téli idő, hótakaróval. Minden külső gazdasági munka szünetel, a trágyahordást kivéve. Gazdáink belső telető takarmányozásra szorulva, csak a dohánycsomózással vannak elfoglalva.

Nyitra. Az időjárás vasárnap óta hideg, fagyos, gyakran havazik. A külső munkák a trágyahordás kivételével szünetelnek. A vetések állása rossz, a szárazság miatt nem fejlődhetnek; a hótakaró hiánya miatt pedig félt, hogy a fagyok azokban még kárt is tesznek. A szántással még sok helyen hátra vannak.

Panesova. A buza, valamint a többi őszi vetések szépen keltek, egyelőre, azonban még semmit se lehet mondani.

Sopron. Az időjárás állandóan száraz és hideg. Szatmár. A vetéseket több centiméternyi hólepel borítja, az időjárás kemény hideg, trágyahordáson kívül minden más külső gazdasági munka szünetel.

Temesvár. Az idő száraz hideg és boros. A vetések szépen keltek, azonban egy kis hótakaró nem ártana.

Versecz. A kemény fagy miatt szünetel az összes földmunka.

Zalaegerszeg. Az időjárás enyhült, az utóbbi napokban rém csapadék volt. A gazdasági helyzet változatlan.

Zenta. Éjjeli fagy van. A hótakaró a földekről lassan fog. őszi vetések, különösen a későbbi részint ninesnek kikelve, részint nagyon hiányosak.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának indósítása a „Köztelek“ részére.)

Napijelentés a gabonátözsdeiről.

1908. december 11.

Amerika és Németország egyaránt pauszosan konstatalja, hogy az őszi vetések állása kedvezőtlen és a bevetett területek 10 százalékkal kisebbek, mint a lefolyt évben. Dacára ezen fontos, a jövő termést illetőleg áralakulásokat döntő körülményeknek, a helyi piac erős ellanyhulást követett és így a buza-, mint a rozsárak napról-napra csökkentek.

Ma ugyan változatlan árat látunk azonban a forgalom csekély volt, tekintettel a malom tartózkodására.

Ros határidőben 150 koronát, a készáruüzletben teljes 1 koronát vesztett értékeiből, úgy hogy mint maximális értéket 2040 kor. árat jegyzünk Budapest paritásban.

Árpa takarmányáruban 16:60 K. mellett talál vevőre, jobb minőségűek forgalom nélkül, a bécsi vásár folytán jelentékenyen olcsóbbodtak.

Zab ártartó, finomabb egyes kis tételek 18 koronáig adtak el. Középes 17:20 K. és selejtes 16:60 K. értékesíthető.

Tengeri lanya, fogyasztás rossz.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 1000 mm 79:5 k. 26 K. 50 f. Pestvidéki: 100 mm. 77:5 k. 26 K. — f., 100 mm. 77 k. 25 K. — f. úszkós.
Fejérmegyei: 200 mm. 78 k. 25 K. 70 f.
Felsőmagyarországi: 300 mm. 75:5 k. 25 K. 50 f.
Bánsági: 1700 mm. 78 k. 26 K. 40 f.
Ros: 150 mm. 20 K. 60 f., 200 mm. 20 K. 50 f. kpf., 400 mm. 20 K. 50 f. kpf., 500 mm. 20 K. 60 f., 1000 mm. 20 K. 60 f. kpf. januári szállítás.
Zab: 450 mm. 17 K. 50 f. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1909. Áprilisra	25:40 K.
„ 1909. októberre	22:20 „
Ros 1909. Áprilisra	21:10 „
„ 1909. októberre	19:10 „
Zab 1909. Áprilisra	17:40 „
Tengeri 1909. májusra	14:96 „

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1908. december hó 11-én. A székesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a „Köztelek“ részére.)

Felhozott a szokott községekből 188 szekér réti széna, 29 szekér muhar, 20 szekér zsupszalma, 20 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 10 szekér egyéb takarmány (lőhere, luczerna, — zabosbüköny, köles stb.), 800 zsák szecska.

A forgalom igen élénk.
Árak fillérekben g-ként a következők: réti széna 760-1040, muhar 900-1040, zsupszalma 600-700, alomszalma 500-600, takarmányszalma —, 100 kéve tengeriszár —, egyéb takarmány 400-600, zabosbüköny 960-1020, lőhere —, zöld luczerna —, köles —, sarju 840-880, szalmasecska 700-720. Összes kocsiszám 283. Összes súly 339,600 kg.

Vetőmagvak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete vetőmagosztályának jelentése a „Köztelek“ részére.)

Lőheremag irányzata változatlan. A belföldi kínálat növekedett, amelyből azonban csak az arankamentesítésre alkalmas mag talál könnyen megfelelő vevőre, míg a nagyaránkás áru csak nehézséggel helyezhető el. Külföld a nagyszemű arankát tartalmazó magot nem vásárolja s így ez évben az ily áru az országban marad, amiért ajánljuk, hogy csak magyar vetőmagvizsgáló állomás által ólomzáróit magot vásároljon a gazda, mert az osztrák állomások so kal enyhébb szabályok szerint ólomzáróknak, amelyek olyannyira nem nyújtanak garanciát az arankamentességre, hogy a földművelésügyi miniszter kimondotta, hogy az osztrák plombbal ellátott mag nem tekinthető arankamentességre ólomzáróttá áruknak.

Luczernamag üzletmenete csendes, csakis szép színű mag iránt van állandóan érdeklődés, amely azonban már csakis elvétve fordul elő. Barnás színű áruból elegendő a kínálat, miután azonban az eladók tartózkodnak, átváltozás nem állott be.

Büköny szilárd, az ára ismét emelkedett.

Nyulcsapuka külföld részére keresett s így irányzata szilárd.

Baltaczimáru emelkedő irányban mozog.

Nyersáruért az árak 100 kg.-ként a következők:

	korona
Lőheremag természetű aranka nentes	144-150
„ nagyaránkás	108-117
„ arankamentesítésre alkalmas	123-140
Luczernamag szép sárga színű	126-140
„ kereskedelmi áru	110-120
Biborheremag	38-40
Muharmag	17-18
Vörös köles	14-15
Baltaczimag	40-42
Büköny	22-22:50

Szeszüzlet.

Az osztrák szeszárak lanyhulása dacára nálunk a szeszárak eléggé tartják magukat, azonban a gyéribb forgalom folytán prompt áru ismét valamivel olcsóbban kelt el.

Elkelt finomított szesz adózva 178:50-179 K., adózatlanul 59:50-60 K. helybeli és 1-1:50 K.-val olcsóbban vidéki szeszfinomítóktól és másodkézből nagyban.

Élesztőszesz adózva 178 korona, adózatlanul 59 K. kelt el nagyban és 1-2 K. drágábban kicsinyben.

Denaturált szesz tartó áron 50-50:50 K. kelt el kötére.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás 53 K. volt ajánlva fix ártan és 2:50 K. jegyzésen alul.

Exkontingens szesz ártartó.

Fu tápesten a kontingens-nyersszesz ára 56:50-57:50 K.

Budapesti jegyzés

	nagyban koronákban
Kontingens nyersszesz	50-50
Finomított szesz adózva	178:50-179
„ adózatlan	59:50-60
Élesztőszesz adózva	178-178:50
„ adózatlan	59-59:50
Nyersszesz adózva	177-177:50
Denaturált szesz	50-50:50

Bécsben az irányzat lanyhább volt és a nagyobb kínálat folytán az árak e héten ismét olcsóbban áruznak; kontingens nyersszesz 52:40-52:80 K. zárul.

(Az adózott szesz a 20 korona pótdóval együtt értendő.)

Gazdasági áruszükségleti cikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete árusztályának jelentése a „Köztelek“ részére.)

Zsiradékok. A már hetek óta igen kielégítő szükséglet következtében, melyet a termelés alig tud fedezni, az irányzat az utolsó jelentési időszakban is változatlanul szilárd volt s az árak ismét körülbelül 2 koronával emelkedtek.

Jegyzések:

I. r. fehér forrázott táblaszalonna, friss áru, nagyobb, kocsirakományok vételénél, nehéz minőségű — 113-114 K.
Könnyebb minőségű — 108-109 „
I. r. pestvárosi disznózsír, nagy hordókban 110-111 „
I. r. perzelt (paraszt) szalonna — 143-144 „
100 kg.-ként minden levonás nélkül.

TELEFON, CSENGŐ, VILLÁMHÁRÍTÓ

kastélyok, lakóházak stb. számára.

954a

DECKERT és HOMOLKA elektrotechnikai gyár BUDAPEST.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Több mint ezer berendezés üzemben. — Kérjen referenziajegyzéket.

430 MUNKÁS.

Magyar vidéki piacok árjegyzései.

1908 december 11-én.

Piacz	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Burgonya		Vaj		Tojás	Husárak													
						sárga	rózsa	I.	II.		Vágott hus kilogramm fillérekben						Élőszul mm. koronákban							
											marha-hus		borjúhus		sertés-hus		birkahus		marha-hus		borjúhus		sertés-hus	
						100 kilogrammonként										100 db								
korona értékben													I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Arad	24.60	19.00	14.60	15.00	12.60	6.50	7.00	320	—	10.00	144	136	180	140	166	152	112	55	45	65	50	85	70	
Baja	24.80	19.80	15.40	15.60	12.40	—	—	240	203	8.00	116	103	124	116	112	104	76	50	46	76	70	92	86	
Balassa-Gyarmat	23.50	19.00	15.60	16.00	18.50	4.00	5.00	280	220	9.00	100	163	143	136	—	80	—	60	48	88	70	90	84	
Debreczen	26.00	22.00	19.00	15.00	13.00	8.00	9.00	400	280	10.00	128	120	160	120	160	152	72	70	60	86	72	104	96	
Eszék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Győr	25.20	20.50	18.20	17.60	15.60	8.00	6.00	260	240	8.00	160	140	160	144	144	124	—	72	64	88	80	104	92	
Kaposvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kassa	24.50	20.00	16.00	15.00	15.00	4.80	5.60	300	—	9.00	120	110	128	120	120	110	80	58	54	64	60	70	64	
Léva	24.60	20.40	16.80	16.40	16.00	7.00	8.00	280	220	8.00	120	112	144	140	140	130	96	70	60	76	64	100	84	
Losonc	25.20	20.20	16.80	16.40	16.00	6.50	7.50	200	160	10.00	112	104	144	128	136	128	—	72	58	100	90	128	120	
Miskolc	26.20	20.00	16.00	17.00	14.00	—	5.20	240	220	10.00	112	104	160	152	144	136	80	53	48	83	84	112	104	
Nagybecskerek	25.00	19.40	14.50	15.20	12.70	8.80	8.00	304	260	8.00	120	112	144	136	144	136	64	60	58	78	70	90	84	
Nagykanizsa	24.40	19.80	16.00	15.80	14.90	7.60	7.80	280	260	10.00	150	128	160	136	148	134	70	80	58	80	70	100	84	
Nagyszéchenyi	23.00	18.00	14.50	14.00	13.50	5.00	6.00	320	280	7.70	160	124	120	100	140	120	84	60	50	36	28	88	76	
Nagyszentmiklós	24.80	18.00	14.00	14.00	12.60	8.50	9.00	240	200	10.00	112	106	136	—	120	—	—	70	65	78	70	96	—	
Nagyvárad	24.80	19.20	15.20	16.60	12.60	7.00	7.00	320	200	9.00	104	80	160	140	144	136	72	80	52	—	—	106	86	
Nyíregyháza	23.80	19.00	15.40	16.20	13.20	7.00	7.20	220	—	10.00	136	120	136	120	142	134	96	62	54	80	60	120	114	
Nyitra	25.00	21.00	16.00	16.00	16.20	8.00	7.00	280	200	10.00	112	96	128	120	136	124	88	80	56	80	70	120	100	
Pancsova	24.40	—	14.60	15.40	12.60	10.00	12.00	280	260	10.00	—	—	—	—	—	—	—	64	52	92	86	84	76	
Pápa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
S.-A.-Ujhely	24.40	20.00	15.20	15.00	14.50	5.40	6.00	270	220	9.00	120	112	144	136	144	136	96	—	—	68	64	90	86	
Sopron	25.30	20.10	17.00	18.10	17.20	6.00	6.00	280	230	9.00	164	140	210	160	180	146	—	86	66	90	80	96	86	
Szatmár	24.00	20.40	14.40	14.00	15.00	5.00	5.20	230	220	8.00	120	112	144	136	136	128	—	—	—	—	—	—	—	
Szombathely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Szolnok	25.60	—	15.40	16.00	14.20	8.00	10.00	220	200	10.00	96	92	100	92	140	132	100	56	—	—	—	86	—	
Temesvár	23.00	19.70	16.00	15.40	13.20	—	7.00	—	—	10.00	128	—	184	—	140	—	—	80	—	100	—	94	—	
Uj-Arad	24.40	18.80	14.50	14.90	12.50	6.00	6.50	300	—	9.00	104	96	144	120	136	120	100	50	40	60	45	80	65	
Versecz	25.00	21.00	15.00	16.00	12.40	5.00	7.00	300	—	10.00	88	—	160	—	136	—	90	78	60	110	—	100	—	
Zalaegerszeg	24.00	20.00	16.40	17.00	16.00	7.00	6.00	300	250	10.00	120	104	140	120	140	120	100	76	70	84	78	100	96	
Zenta	24.60	20.00	14.80	15.20	13.60	9.00	9.00	300	280	10.00	100	96	140	136	120	116	90	64	58	100	98	100	96	

Nemzetközi gabonapiacz 1908. december 9-től 1908. decz. 12-ig.

	Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak				
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Odesza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago
Buza	11	26.20	21.80	27.80	25.60	28.18	21.28	20.50	18.92	17.76	20.04	Decz.	—	20.29 ^a	24.74	21.60 ^{1a}	18.92
	9	26.50	21.28 ¹	28.00	25.70	28.15	21.52	20.88	19.20	—	20.59	Április	25.40	20.18 ²	25.00 ³	21.94 ^{1b}	19.92 ³
Rozs	11	20.95	—	21.70	21.10	20.21	15.86	—	—	—	16.46	Decz.	—	—	—	16.08 ^{1a}	—
	9	21.40	—	21.90	21.50	20.33	15.86	—	—	—	16.43	Április	21.08	—	21.20	16.08 ^{1b}	—
Zab	11	17.75	—	18.80	17.00	20.67	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	19.20	—	—
	9	17.75	—	18.80	17.00	20.33	—	—	—	—	—	Április	17.84	—	19.60 ²	—	—
Tengeri	11	14.50	15.44	18.80	17.50	20.65	—	18.56	11.54	13.24	—	Decz.	—	14.19	19.06	—	11.54
	9	14.60	15.52	18.80	17.00	20.65	—	13.68	11.82	13.14	—	Április	14.88 ³	15.07 ^{1a}	17.68 ³	—	—
Árpa	11	16.65	—	20.20	21.00	22.84	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	—	—	—
	9	16.95	—	20.20	20.50	22.71	—	—	—	—	—	Április	15.24 ³	15.18 ^{1a}	17.62 ³	—	—

Jegyzet: ¹) Red winter II. ²) márcz. ³) máj.

RELLA N. & S.
 Budapest, IX., ÖNGÉ-ut 25.
 Telefon 66-77.

Magyar Istálló- és Gazdasági Épületföldémet
 a legelőszobák
Tűzbiztos
 és brakké tartás
Vasbetonból
 építünk.
 Tervek, költségvetés
 ingyen készít.

Üveggel kitöltött
szemesberek és birkák
 nyak, vállakhoz
 és mellre.

Külföldi gabonapiacz.

Odessa. Decz. 4. A gabona külkereskedelmi forgalmának megakadásával nagyobb gabonaállomány torlódott össze. A készlet búzából 3.200.000 pud., árpából 6.500.000. Minthogy a külföldről még mindig nem érkezik jelentős szilárdabb irányzatról, a helybeli piacz irányzatára érezhető nyomást gyakorolnak a készletek és a helybeli spekulánsok már is súlyosabb veszteségeket szenvedtek, mivel úgy a rozs, mint a buza beszerzési áron alul kerül piacra. Az időjárás meglehetősen enyhe és részben nedves, amely az őszi vetésekre igen előnyösnek mondható. A Fekete- és Azóvi tengerek befagyása még kések, úgy hogy részint Taganrogból és Rostowból, valamint Nikolajevből is a gabonakészletek egyre érkezek.

Riga. Decz. 5. A lefolyt héten a piacz irányzata igen csendes volt. A gabonaárak a múlt hét óta nem változtak, csak a rozsnál volt csekély hanyatlás észrevehető, mivel ez áru kevesebb az adó. Szibériából csekélyebb a buzaárak és mivel onnan magasabb árakat követelnek, mint amilyen a külföldi gabonapiaczra való tekintettel megadható, a buzaárak jelenleg megakadtak. A téli időjárás előhaladtával a gabonafelhozatok nagyon megapadnak, mivel egyrészt a magasabb hő járhatatlanná teszi az utakat, másrészt a Volgamenti vidékeken is a hajózás lassan beszünt.

Mannheim. Decz. 5. A lefolyt héten a piacz irányzata a külföldi szilárdabb irányzatnak megfelelően szintén igen szilárd volt és a gabonaárak tonnáinkint 2-3 márkával emelkedtek. Az érdeklődés központjában a kész-áru állott. Bajor búzáért 215-217 márkát fizettek helyben tonnáinkint, uszó 76-77 kilogrammos román búzáért 175-176-50, 78-79 kilogrammos pedig 177-50-178 márkát. La Plata buza 81 kilogrammos 183-50-184 márká czif. Mannheim. Uka 192-50-193. Uj La Plata buza iránt csekély az érdeklődés, eddig 168-170 márkát követelnek az eladók tonnáinkint czif. tengeri kikötő. Rozs 172-50-177-50.

Temes megye. *dettai járás.* Az őszi vetések kikeltek, eddig a repcezn kívül az időjárás bennük kárt nem okozott. *Verscezi járás:* A korán vetett rozs borsó annak idején beállott tartós szárazság miatt csak október második felében keltek. Ugyintén az őszi árpa is szenvedett és felő, hogy ennek következtében ritkás is marad. A buza vetések most kelnek. Az idő előtt beállott tél nagy csapás mez gazdaságunkra. A gabonaforgalom nagyon csekély, buza nincs, tengeri csak korlátozott mennyiségben került áruba, a malmok máris 27 koronájával adják a buza métermázsáját a szegényebb népnek.

Lulza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek” részére.
Budapest, 1908 december 10-én. Netto-árak 50 kg.-kint Budapesten, elegysúly tiszta sulyként, zsákostul. Kötelezettség nélkül.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.:	19:70	19:30	18:90	18:50	18:—	17:60	16:90	15:90
	7 1/2	7 3/4	8	Korpa:		F.	G.	
	14:30	11:70	8:80	Ár korona:		6:80	6:80	

Rozsliszttárak

Szám:	0	O/I	I	WR	II	II/b	III	IV
K.:	17:40	17:—	16:70	16:40	16:10	15:10	14:20	9:50
	KK							
	7:10							

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

A fővárosi malmok általános buzasziszttárak jegyzései 100 kg.-kint Budapesten, elegysúly tisztasulyként, zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.:	39:40	38:60	37:80	37:—	36:20	35:20	33:80	31:40
	7 1/2	7 3/4	8					
	28:—	24:40	16:—					

Rozsliszttárak:

Szám:	0.	O/I.	I.	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K.:	35:—	34:20	33:60	33:—	—	30:40	28:40

A többi abraktakarmányozóknak a következők voltak Budapesten zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-kint.

Finom korpa 1908. decz. száll.	12:20-12:30
Goromba „	12:30-12:40
Finom korpa 1909 jan.-májusi szállításra	12:40-12:50
Goromba „	12:50-12:60
Rozskorpa „	12:30-12:40
Árpada és árpaderce „	14:50-14:80
Malomkonkoly „	14:50-14:60
Budapesti gyári repceporogácsa „	15:70-15:80
Derby melassze ab Hatvan v. Pozsony „	11:40-11:60
Száritott moslék zsák nélkül „	14:80-14:60
Malátacsira „	14:50-14:60
Száritott répaszelet, „ ab állomások	13:50-13:70
Szörpélé 48-50% cukortart. hordó nélkül	
ab cukorgyár „	9:50-9:60

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásárosarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 december 11-én.

A hideg időjárás árvajlásra vezetett a vágott baromfinál. A többi cikk ára alig változott. Alma még mindig igen lanya. Tojásjegyzésünk emelkedése egyre tart.

Mai árak:

Husnemlék: vidéki marhabús hátulja 1:16-1:40 K., sjeje -90-1:08 K., vidéki borjú bőrben, hosszan mérve, sulylevonás nélkül 0:96-1:12 K., helybeli borjúbus 1:28-1:36 K., sertésbus szalonnával 1:14-1:18 K., lehozott sertés 1:20-1:22 K., szalonna friss 1:24-1:26 K., szalonna sózott 1:20-1:28 K., szalonna füstölt 1:36-1:44 K., olvasztani való 1:20-1:32 K., háj 1:40-1:44 K., sertészsír 1:44-1:48 K. kg.-ként. Füstöltbús (vidéki) kg.-ja 1:50-1:60 K., hazai sonka 1:30-2- K., szalámi magyar 3:20-3:60 K., szalámi nyári 1:20-1:40 K., bárány párja ——— K.-ig.

Vad: őz 1:30-1:40 K., szarvas 0:70-0:80 K., vaddisznó -80-1- K. kg.-ként egészben, nyulnagy 2:80-3- K., nyul sült 1:60-2- K., fogoly 0:80-0:90 K., fácán 2:80-3:50 K., erdei szalonna 0-0- K., dárnyvad 0:80-0:90 K. kg.-kint. Fenyvesmadár kötege 1-1:20 K. Baromfifélék: élő rántani való csirke 1:20-1:60 K., sütni való 2:40-3- K., liba fiatal 0-0- K., kacsa sovány 3-4- K., kacsa hizott 5-6- K., lud hizott 10-14- K., tyúk 3:20-3:60 K., pulyka 6-7- K., élő sovány liba ——— K. páronként. Vágott szőpen tisztított baromfi, hizott lud 1-1:24 K., hizott rucza 1:20-1:30 K., hizott pulyka 1-1:40 K., levestyúk 1:30-1:50 K., pulyka sovány 0-0- K. kg.-ként. Poulard 1:80-2- K., gyöngytyúk ——— K. darabonként.

Tojtermékek: tevaj (centrifugált) I. 2:20-2:40 K., II. 2-2:10 K., főzővaj (köpült) 1:30-2- K., tehénturó 10-20 fill. kg.-ként. Valódi erdélyi juhturós és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldésgfélék: burgonya (vagonáru) sárga 7:50-8:20 K., rózsá 7:50-8:20 K., fehér 5:40-6- K., kifi 12-16:0 K., sárgarépa 100 db 12-14 K., petrezselyem 16-20 K., vöröshagyma makói 25-26- K., vöröshagyma közönséges hazai ——— K., fokhagyma 40-44 K., káposzta 5-6 K. 100 fej. Burgonya, új 0-0- K., Kalarábé 0-0- K. 100 db, spárga solo 0-0- K., közép 0-0- K., levesspárga 0-0- K. kg.-ként. Zöldbab, hüvelyes 0-0- K., kifejtett 0-0- K., zöldboró, hüvelyes 0-0- K., kifejtett 0-0- K., paradicsom 16-20 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának való 0-0- K., eczetbe 0-0- K., savanyítani 0-0- K. 100 db-ként. Paraj 0-0- K. kg.-ja.

Gyümölcsfélék: Szőlő madelaina 40-60 fillér, érett chasselas ——— fillér kg.-ként. Alma: elsőrendű áru (aranyarman, ranett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) 0:28-0:50, másodrendű —20-30, harmadrendű apróáru 12-16 K., körte elsőrendű 0:60-0:80 K., másodrendű 30-50 K. q.-ként. Dió I. 40-60, II. 30-40 K. 100 kg.-ként. Görög dinnye ——— K., kantalup ——— K., turkesztan ——— K. 100 kg.-ként. Verec szilva ——— K., száritott belföldi szilva ——— K., belföldi szilvaiz ——— K., ringló ——— K. 100 kg.-ként.

Vegyesárak: Bor és szeszes italokat minőség szerint különféle árakon értékesítünk. Méz 80-0:90 K. kg.-ként. (A szövetkezet — mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviselője — minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsíz 0-0- K. fillér kg.-ként. Gomba száritott 2-3- K., szappan ——— fill., lencse (erdélyi) 30-60 K., bab apró 24-28 K., nagyszemű 20-22 K., lencse ——— K. 100 kg.-ként. Tojás: bácskai 130-136 K., erdélyi apróbb áru 124-126 K., meszes 110-116 K. eredeti ládánként (1440 db).

Hideghus-vásár az Orczi-uti élelmi piaczon 1908. év december hó 11. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 40 árus 19 drb sertést, 2 árus 14 drb süldőt, 9600 kg. friss húst, 900 kg. füstölt húst, 800 kg. szalonnát, 1100 kg. hájat.

Videkről és pedig 44 drb sertést. Forgalmot élénk. Árak a következők: Friss sertésbus 1 kg. 120-120, süldőbus 1 kg. 132-132, füstölt sertésbus 1 kg. 152-152, szalonna zsirnak 1 kg. 124-124, füstölt szalonna 1 kg. 180-176, háj 1 kg. 136-140, disznózsír 1 kg. 152-160, kocsonyahús 60-90, füstölt sonka 1 kg. 168-190 fillérig.

Hideghus-vásár a Garai-téri élelmi piaczon 1908. év december hó 11. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 75 árus 35 drb sertést, 3 árus 15 drb süldőt, 4000 kg. friss húst, 2000 kg. füstölt húst, 1500 kg. szalonnát, 1500 kg. hájat.

Videkről és pedig összesen 603 drb sertést, 115 süldőt. Forgalmot élénk. Árak a következők: Friss sertésbus 1 kg. 120-200, 1 q. 104-112 K., süldőbus 1 kg. 128-180, füstölt sertésbus 1 kg. 156-180, szalonna zsirnak 1 kg. 124-132, füstölt szalonna 1 kg. 160-180, háj 1 kg. 136-144, disznózsír 1 kg. 152-152, kocsonyahús 1 kg. 72-80, füstölt sonka 1 kg. 160-180 fillérig.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1908 december 10.

Felhajtatott:	Arak
	drb.-kint korona
Jobb minőségű hataaló	8 drb 220-420
Köcsyű kocsi (jukker)	30 „ 200-280
Nehéz „ (hintós)	16 „ 280-430
Igás kocsi (nyugati vár)	50 „ 320-650
Ponny	— „ —
Fuvarcslovak	180 „ 138-220
Farszlovak	120 „ 88-140
Alárendelt minőség	63 „ 20-70
Összesen	467 drb
Eladatlan maradt	107 drb

Irányzat: élénk. Székesföv. levágásra vásárolt: 72 drb, 30 K.-tól 112 K.-ig.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1908 december 7.

Felhajtatott:	
Magyarországból	456 drb juh 56 drb kecske
Szerbiából	— „ bárány — „ kecske
Összesen	456 drb juh 56 drb kecske

Á r a k

(kilogrammonként élőszuliban, korona értékben).

	per kgr.	páronként
Hizott ürü	44-47 fill.	40-44 kor.
Feljavított juhok	33-40 „	29-30 „
Kiverő juhok (anya)	— „	20-22 „
Kisorolt kosok	— „	20-— „
Bárányok	— „	— „
Kecskék	— „	— „
Durva szőrü	— „	— „

Irányzat: élénk volt, az árak 1-2 fillérrel emelkedtek kg.-ként.

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1908 december 10.

Felhajtatott:	Arak
	(kilogrammonként élőszuliban fillérekben.)
	I. oszt. II. oszt.
Magyarországból élő borjú	279 drb 92-100 kiv. 104
„ rugott „	— „ 32-84 80-90
Ausztriából élő borjú	— „ —
Galiciából rugott borjú	— „ —
Magyarországból élő bárány	— „ —
„ leszurtt „	— „ —
Összesen:	279 drb

Eladatlan maradt 17 db élő borjú, — db szurott borjú.

Irányzat: élénk volt, az árak 2 fillérrel emelkedtek kilogrammonként.

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1908 december 10.

Felhajtás összege:	Minőség szerint:		
Uj felhajtás	2294 drb	Elsőrendű hizott	62 drb
Mult vásárról	— „	Másodrendű	1899 „
visszamaradt	250 „	Alárendelt minőség	— „
Vesztegekből szerb	— „	ség	996 „
Összeg	2544 drb	Növendékmárha	— „
Eladatlan maradt	50 „	Bivaly	87 „
Származási hely szerint:	Összeg	2544 drb	
Magyar eredeti	1607 drb	Nem szerint:	
Magyar tarka	895 „	Bika	159 drb
Magyar bivaly	— „	Ökör	1782 „
Horvátország mar-	— „	Tehén	5:3 „
hák	9 „	Növendék-bivaly	— „
Boszniai marhák	33 „	Összeg	2544 drb
Összeg	2544 „		

Á r a k

(100 kilogr.-kint élőszuliban minden levonás nélkül fillérekben.)

1908. december 10.	I. rendü	II. rendü	III. rendü
Magyar hizott ökör	63-78	56-64	46-54
Tarka hizott ökör	74-88	62-72	50-60
Bosnyák ökör	—	44-52	—
Tehén	70-74	40-64	38-40
Bika	62-70	54-62	42-52
Növendékmárha	—	40-58	—
Bivaly	—	40-48	30-40

Irányzat: A felhajtás 608 darabbal kevesebb irányzat élénkebb, az árak 1-2 K., több esetben 3 koronával emelkedtek kg.-ként.

Budapest ferencvárosi zárt sertésvásár.
1908 december 10.

Heti felhajtás összege	Értékelt waggon	Értékelt összesen darab	Sertésüz-végőhátrael-szállított	Eladatlannal maradt
december 4-6 december 10-ig.	241	1145	8933	1207

N a p	Napi árak fillérben					
	Óreg ne- héz páro- kint 280-360	Párokint 300 kg. felel	Párokint 220-350 kg.	Könnny 280 kg.	Husos faifa	
1) decz. 4.	91-94	---	---	---	---	---
decz. 10.	80-96	---	---	---	---	---
2) decz. 4.	---	112-150	104-120	06-20	---	---
decz. 10.	---	109-122	100-120	08-116	---	---

1) Az árak élősúlyban levonás nélkül értendők.
2) Az árak élősúlyban páronként 45 kg. élősúly és 4% levonással, kilogrammokban értendők.

Irányzat: a vásár élénk. Az árak változatlannak.

Kimutatás a ragadós állapotbetegségek elterjedéséről.

1908 december 9-én.

A betegség neve	Fertőzve volt		Mut. heti állapot		Mut. évi állapot	
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	123	130	140	151	150	158
Veszétség	276	293	270	290	149	158
Takonykór	37	38	37	39	27	31
Száj- és körömfájás	31	461	38	466	221	14-8
Juhhimlő	55	98	53	101	49	204
Ivarsz. hóly. elütés	7	28	9	31	10	24
Ienyészbénaság	---	---	---	---	---	---
Rühkór	60	143	69	148	80	158
Sertésorbáncz	1-0	476	194	588	218	863
Eivalgyész	8	20	11	17	5	9
Sertésvész	442	1742	505	2155	568	2145

Ausztriában 1908. év decz. hó 2-án fertőzve volt: vesztéssel 24 k 25 u, takonykórral 11 k 13 u, rag. száj- és körömfájással 28 k 235 u, sertésvéssel 122 k 271 u.

Németországban 1908. év nov. 15-én fertőzve volt: takonykórral 30 k 35 u, rag. száj- és körömfájással 16 k 48 u, sertésv. 1201 k 1598 u, rag. tífóval 1 k 1 u.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4% levonással vevő javára értendők.)

Óreg nehéz (páronként 400 kg. felel) -----	Ellérig
Fiatál nehéz " 320 kg. felel suly 120 122 "	---
" közép " 250-300 kg. " 22 23 "	---
Fiatál könnyű " 250 kg.-ig " 122 -23 fillérig	---

Árak élősúlyban kilogrammonként 4% engedmény. A hizott sertésüzlet irányzata kellemes.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósítás Uri Rezső sertésbizományos VIII. ker., Népszínház-utca 22., a „Köztelek” részére.)
1908 december 9

	kilogrammig	fillér
Sertésvészen átment	60-100	110-106
"	100-120	106-108
"	120-160	103-110
"	160-200	110-06
Sertésvészen át nem ment	60-100	76-80
"	100-120	80-80
"	120-160	80-80
"	160-200	80-98

Irányzat: élénkobb.

Bécsi juhvásár.

1908 december 10.

Felhajtás	drb	Árak:	fillér
Magyarországból	3152	Angol husos árú	---
Galicziából	---	Élső. biz. árú	46-52
Osztrák tartományokból	---	Gyapjas	---
	---	Közepn. hizott ürű	36-44
Összesen	3152	Nyírott juh	---

(Az árak kg.-ként fillérben, élősúlyban fogyasztási adó nélkül értendők.)

Irányzat: lanyha, multheti árak változatlannak. A felhajtás jó része a tulajdonosok költségén a párisi vásárra küldetik.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1908 december 10

Fölhozatal:	Árak	(kilogrammonként fillérben tisztán súlyban I. oszt. II. oszt.)
Magyarországból élő borju	---	---
leölt "	500	30-140 110-128
Ausztriából élő borju	6	---
leölt "	4084	130-140 110-128
Magyarországból leölt bárány	185	20-36 K. párja
Ausztriából leölt "	57	20-36 K. párja
Magyarországból leölt sertés	487	104-120 zsirsert.
Ausztriából " "	1603	112-132 hussert.
Magyarországból leölt juh	75	58-92
Ausztriából " "	283	58-92
Összesen:	7283	drb

Irányzat: élénk, összes minőségű borju 4 fillérrel drágább. Sertés 4-6 fillérrel drágább. Többi változatlan.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1908 december 7.

Fölhajtás:	Származás szerint:	drb
Minőség szerint:	Magyarországból	1000
	husos	---
Hussertés	Magyarországból	3443
Zsirsertés	zsirfajta	7523
Összesen	Galicziából	2175
	Osztr. tartományokból	182
	Olaszországból	---
Eladatlannal maradt	Összesen	10966
		912

Árak: (kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérben.)

Élsőrendű magyar zsirsertés	109-111	kiv 112
Középsertés	112-117	---
Óreg sertés	103-108	---
Könnny és szedett sertés	90-102	---
Süldő (engyel, erdélyi)	90-114	kiv. 120

Irányzat: szilárd, zsirsertés 6 fillér, hussertés 6-8 fillérrel drágább.

Ingtatlanok árverése (40,000 korona becsértéken felül).

Kivonat a hivatalos lapból.

Decz. 14. Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Hugmayer Ottó	271248
Decz. 19. Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Róna Jósef	123458
Decz. 22. Zsolnai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Hecht Jakab	62716
Decz. 22. Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Fischer Istvánné	425991
Decz. 22. Dévai kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Lázár Adám	74815
Decz. 22. Kaposvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Tabak Pál	63022
Decz. 23. Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Regéczy Nagy Miklósné	88303
Decz. 28. Zombori kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Dr. Kronits István	132098
Decz. 29. Kaposvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Weisz Márkus	73600
Január 5. Nagykárolyi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Nagy László	71800
Febr. 9. Békéscsabai kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Laczkó Sándor	253085

Szerkesztői üzenetek.

L. F. Apátfalva. A jól megválogatott s teljesen hibátlan, nyomás, ütés, sérülés nélküli teli almák hűvös, fagymentes, tiszta levegőjű, nem túlságosan száraz helyiségben vékony rétegekben szétrakva tarthatók el. F. K.

W. M. Budapest. Kerti növényekkel érintkező vagy azok közelében levő farészeket nem szabad karboliummal (Tinctoralal, Lignoralal stb.) bemázolni, mert a fejlődő gázok ártalmasak, sőt a növényeket el is pusztítják. F. K.

M. A cselédtörvény 18. §-ának 6. bekezdése egészen világosan úgy rendelkezik, hogy a temetési segély csak az éves cseléd vele élő feleségének vagy 12 éven aluli gyermekének hatálya esetén jár. Ha tehát az éves cselédnek olyan 12 évesnél idősebb gyermeke hal meg, aki a maga személyére nézve az illető gazdának szolgáltatásban nem állott: a temetési segély adása nem kötelező. A törvényhozást t. i. abból a föltevésből indult ki, hogy a cselédembernek 12 évnél idősebb gyermekei már kenyérkeresetre képesek s a legtöbb esetben szin-

tén maguk is szolgálatban állanak. Temetésükről gondoskodni tehát nem az atyának a gazdája, hanem a saját gazdájuk tartozik. Sz. F.

R. K. Berettyóújfalva. A vasuti igazgatóság védekezése nem bír törvényes alappal. Nincs olyan törvény, amely a learatott gabona összerakásánál betartandó távolságra nézve rendelkezne. A kereskedelmi miniszternek 1900. évi 6155. számú rendeletét is ismerjük, de tudjuk azt is, hogy bi ősgaink eme meletnek magánjogi hatályt nem tulajdoníthatnak és nem is tulajdoníthatnak. Ilyen esetekben tehát a gazdának nem szabad magát elriasztani engedni. A per elbírására az ottani járásbírósnak illetékes, amelynek területén a kár történt. A per a m. kir. államvasutak ellen indítandó és a kereset Ludvig Gyula v. b. t. t. urnak, az államvasutak elnökének, vagy pedig Bartsch Gusztáv dr igazgató-helyettes urnak kezéhez kézbesítendő (Budapest, VI., Andrassy-ut 73-75). Különben azt tanácsoljuk, bizza a dolgát ügyvédre, aki mindezekkel a tudnivalókkal bizonyára teljesen tisztában van. Sz. F.

M. J. A haszorbérlővel kötött szerződés nem kötheti meg az erdőszelész szempontjából annyira a tulajdonosnak a kezeit, hogy ő az erdőhasználati üzemet a haszorbérlő igényeihez alkalmazni tartozzék. Szabad rendelkezési joga ebben a tekintetben érintetlenül fennmaradt. Tehát a faértékesítés dolgában természetesen rendelkezhetik és a kisított fa mennyiségét csak akkor tartozik természetben kiszolgáltatni, ha az az erdőn tényleg megvan és rendelkezésre áll. Minden más esetben a haszorbérlőnek meg kell elégednie a köbmét renkint 2 koronában megállapított kárpótlással. Ez a kérdésben közölt első pontnak helyes értelmezése.

A szerződés külön pontokban rendelkezik az erdőről és a legelőkön lévő akácokról. Tehát a mit az erdőre nézve mond, az nem vonatkozik az akácokra és viszont. Ennek folytán a haszorbérlő nincs feljogosítva annak a követelésére, hogy erdei járandóságát az akácokból szolgáltatassák ki, szintugy nincsen jogos igénye az akácok kivágása körül termelt rózsához sem.

A 2 koronánál nagyobb kárpótláshoz a magasabb fára nem adnak neki jogot, mert a kárpótlás összegét a felek egyszerűsmindekorra közös akarattal enyiben állapították meg. Sz. F.

F. J. Alsóábrány. A répa a legjobb tejtekmányok egyike, s ezért főleg a szoptatási időben kellene etetni, mintegy 0.8 kg.-ot egy-egy anyára naponta számítva. Ebben az adagban egyáltalán nem tarthat attól, hogy a tejet ugy változtatja meg, hogy a bárányok hasmenést kapjanak tőle. Cs. I.

E. I. Tiszasszöllös. Küldje el finom buzakorpáját a magyaróvári m. kir. vegyikísérleti állomásához avval a megkereséssel, hogy ne vegyi összetételét, hanem romlatlan s hamisítatlan voltát állapítsák meg. A vizsgálattér valószínűen csak 8 K. díjat fog fizetni. Cs. I.

V. T. Gy. Déza. Nincs tudomásunk olyan új törvényről, mely a 10 koronán aluli adófizetőt a községi pótdadó alul mentesítendő. Ilyen törvényes intézkedés lehetetlen s az állítás légből kapott valótlan. H. N.

Urakalmi főintézőség, Marczali. A kivánt kádra vonatkozó adatokkal csak a k rdé es szőlőbogyózógép méreteinek, szerkezetének (esetleg a gyári czég) kölése után szolgálhatunk. F. K.

K. I. Kérdésére csak az illető uradalomban adhatnak választ, ha egyáltalában közlik az ök belső ügyeket. Az uradalmat Berg báró bérlő.

RAJNAVIDÉKI MOTORGYÁR
SÖHEBEN & KRUEWIG K. F. HENNEP.

Világ-hírű „OTTO”
rendszerű motorok koks, antracit v. fas: éntüzelésre.
Szivógáztelepek.
Barnaszén tüzelésű telepek.
Nyersolajmotorok.
A jelenkor legolcsóbb üzeme.

Tanulságos árjegyzékkel és minden levélbeni megkeresésre szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgál a magyarországi vezérképviselő:
KELLNER ANTAL, Budapest, Váci-ut 2.
1022

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény-estekkel, páncéllemezekkel
 □ acél gerendelyivel
 ➤ állítható szarvakkal, önzvetéssel. ➤

Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló-, rét-horonák.
 Háromtagu és egytagu hengerek.
 Super sorvetőgépek, triőrök.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Ötöscsaplóeszközök 12 HP.-ig. Ipari mozdonyok 200 HP.-ig.

17705. 1908. sz.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári Szent-Miklós

országos vásár

folyó évi december hó 17-től bezárólag december hó 21-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az orszá os vásárra december 17-től, csüőirt: kön reggeltől 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1908. évi november hó 21-én.

A városi főkapitányságtól:
Beé Ferencz, főkaptány

3811

Aranyérem
Budapest, 1902.
Alapított 1876.

UNZEITIG FERENCZ

csász. és kir. udv. szállító
különlegességi gyára
teljes növényházak
építésére és
melegvízfűtő-
sek berende-
zésére.

BUDAPEST = WIEN,

VIII., Gyöngylyuk-u. 7. XIII/2. Reinlgasse 32-34.

Terv- és költségvetést díjtalanul készíték. Helyszini megbeszélés nem lesz felszámítva. 758

Kocsigyártás

Budapesti kovács- és kocsigyártó-ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsernok Szövetkezet
Budapest, VII., Rákóczy-ut 72. sz.
Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

Több millió igen szép

tölgy- és akáczcsemetét

20 cm.-től 150 cm. magasságig rendkívül olcsó áron ajánl mint **alkalmi vételt**

FARAGÓ BÉLA

os. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára, országos csemetekertjei

II ZALAEGERSZEGEN. II

Takarmánykamrák és szivattyúk hajtására a legjobb és legolcsóbb gép

a REKORD BENZINMOTOR

2, 3, 4 és 5¹ lóerő nagyságban.

➤ Árjegyzékkel és árajánlattal szívesen szolgál

Fehér Miklós Gépgyár R.-T. Budapest, Váci-ut 80.

Préselő- és csiszológépeket

cement-, mozaik-, granitdoit-, terrazzo- és járdalapok gyártására, ugyszintén az összes formák műkövek, betoncsövek, gömbölyű és tojásalakúak, betonsúlyesztő ládák stb.

részére szállít a legjobb szerkezettel és szolid kivitelben

Eisengiesserei und Maschinenfabrik Niederburg
Georg Wittmer, Karlsruhe, Baden.

Alapított 1874.

A bel- és külföld legnagyobb gyaralt én rendeztem be.
Katalógusok ingyen és bérmentve. ☺☺ Lejobb referenciák.

Vezérképviselet Magyarország részére: **Büschitz Mór, Komárom.** 1024

Campbell W. H.

Alegokszerűbb talajművelés

ezimü feltűnést keltő szakmunkájára (l. Köztelek 1908. évf. 95. számát), mely jövő év elején az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület kiadásában fog megjelenni. Megrendeléseket már most elfogadunk. Az eredeti mű német fordítása (Anleitung zur zweckmässigsten Bodenbearbeitung) raktáron van és azonnal szállítható. Ára bérmentes küldéssel **5 korona.**

"PÁTRIA" r.-t. gazd. szak-könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

PATKANY- és EGÉRIRTO-BACZILLUS

"RATIN"

az egyedüli biztos intőszert, mely fertőző betegséget plántál az illető állatfaj között. **A magyar királyi állami bakteriológiai intézet** véleménye szerint is más állatra ártalmatlan.

Prospektust ingyen küld

"RATIN" bakteriológiai laboratorium vezérképviseelője :: ::

Haan Béla Budapest, Rottenbiller-utca 38/A.

Mérnöki iroda

FEKETE BÉLA, okl. mérnök

BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 30. sz.

Telefon 37-35. ☞☞ Telefon 37-35.

Parcellázások teljes (műszaki, jogi és pénzügyi) lebonyolítása, birtokrendezések, földmérések, gazdasági vasutak, csatornázások, belvízvezetés, öntözés, vasuti nyomjelzés, kisajátítások keresztülvitele, mindennemű mérnöki munkálatok. 6114

10 légkörnyomásu

legujabb szerkezetü

LOKOMOBILOK

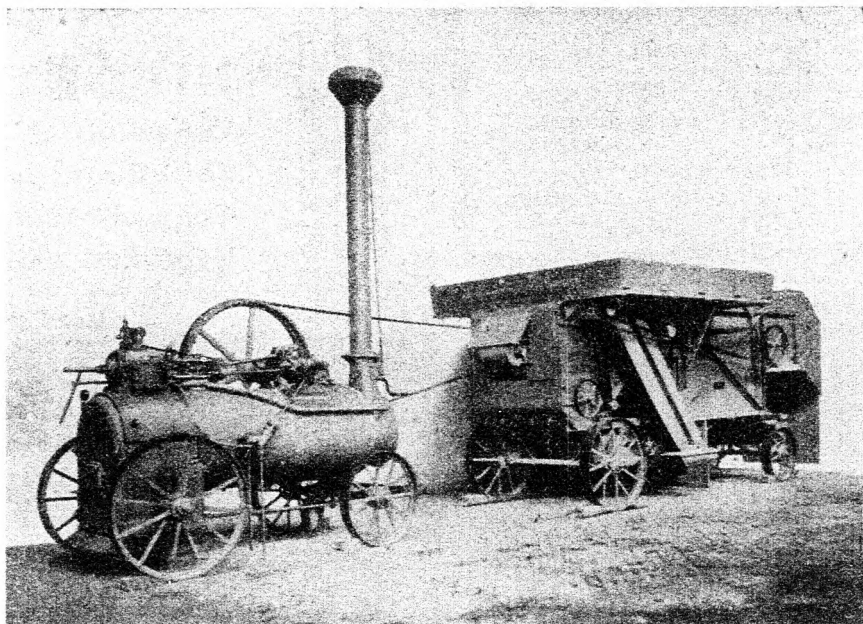
az elavult gyártmányokkal szemben

20% tüzelőanyagot takarítanak meg.

Tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

☛ Elavult gépszerkezetek kicserélése ajánlatos, az olcsóbb üzemköltség lényeges megtakarítást jelent. ☛

Nagy munka-
képesség ::

Gazdaságos
üzem ::

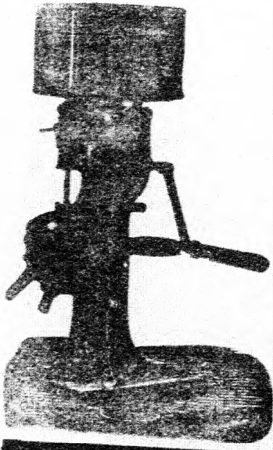
Vaskeretü gőzcséplőgépek 1908/1909. évi szerkezet.

Benzinmotorok, utimozdonyok, ipari czélokra szolgáló lokomobilok tulhevitővel, kazalozógépek, aratógépek, losonczy vetőgépek, resiczai aczélekék, Kalmár-féle rosták, teljes malomberendezések stb.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége,

Budapest, V., Váci-körut 32.

Eredeti „Melotte“ tejcentrifugák

a világ legrégebbi és legjobb tejföldözögépei!
 Játszi könnyű kezelés. Legcsekélyebb kopás.
 Legélesebb leföldözés. Legnagyobb munkaképesség.
 Gyorsan és igen könnyen tisztítható. Nincs javítás.
 Több mint 200.000 db van napi használatban az egész világon.
 Óránkinti munkaképesség 50—600 l. kézi hajtásra.
Magyarországi képviselő
GEITNER és RAUSCH BUDAPEST, VI.,
Andrássy-ut 8.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. KER., BAROSS-UTCZA 10. SZÁM.
 Alakult 1900. BIZTOSÍTÉKI ALAP: Alakult 1900.

Alapítványok a kormány hozzájárulásával 1.970.340— kor.
 Tartalékok 764.780-18 "

	Összesen:	2.735.104-16 kor.
1901 évi felesleg		90.349— kor.
1902. " "		59.782-28 "
1903. " "		109.331-73 "
1904. " "		72.438-23 "
1905. " "		61.730-60 "
1906. " "		39.243-65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módokozatok szerint.
 Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—29%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat 50% engedményben részesültek.
 Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselő közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készségesen szolgál.
Az igazgatóság.
 Jégbiztosításnál 1907. évtől kezdődőleg újabb jelentékeny kedvezményekben részesíti a gazdákat, melyekről kívánatra felvilágosítást nyújt.

HIRDETÉSEK

A KARÁCSONYI NAGY MUTATVÁNY-SZÁMRA

csak folyó hó 18-ig vétetnek fel.

HIRDETÉSI ÁRAK:

- Egész oldal . . . . . 100.— kor.
- Fél oldal . . . . . 50.— kor.
- Negyed oldal . . . . . 25.— kor.
- Nyolczad oldal . . . . . 15.— kor.

LEGKÖZELEBB MEGJELENIK A
KÖZTELEK OLCSÓ KÖNYVTÁRA
ELSŐ FÜZETE: AZ ISTÁLLÓTRÁGYA.
 Irta: CSERHATI SANDOR.
Ára 50 fillér.
 Előfizetési díj az első évfolyamra (12 füzet) 5 korona.
 Részletes prospektussal kívánatra ingyen szolgál az
OMGE könyvkiadóvállalata Buda-
pest, IX., Üllői-ut 25. sz.
(„Pátria” r.-t.),
 ahová az előfizetések is intézendők.

KÖSZENET

Belföldi szenek, Porosz szén, Karwini szén, Osztraui kovácsszén, Koks, Brikett, Faszén.

KÖSZENET

Szállít waggonszámra, valamint évi kötésre is

KLÁR ANDOR
czég

Debreczen, Miklós-utca 23.

Telefon interurbán: — Sürgőnyczim: —
: 445. : KLÁR ANDOR.

➔ Kérjen ajánlatot! ➔

MESZET

Kizárólag fával égetett biharmegyei (Élesd-Rév-Mezőtelegd) fehér darabos mész. Évi termelés 1000 waggon.

MESZET

Lópkrocz-előnyarájamat. Legkisebb szükségletnél is gyári áron! Hogy sikerrel küzdhesünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal, óhajunk összeköttetésbe lépni. Aránk még kisebb vételknél nem létezőt alacsonyágra és árunk elsőrendű kiváló jósága, reményleni enged, hogy a hazafias gazdakörönstvet állandó vevőinknek nyerjük meg. Hogy ezt elérhessük, bármely posta- vagy vasutálomásra már két db próbamegrendelést is bementve szállítunk. 1. sz. legjobb minőségű, 175 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára 3-50 frt. — 2. sz. enjebb minőségű, 170 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára 3 frt; különösen erős sörháztakarók 220 cm. hosszú, 165 cm. széles, dbként 5 frt minden kívánt szármalában. A megrendelések a beérkezés napján el lesznek intézve. Kiváló tisztelettel

Táviratczim: „Sohr“ Magyar Lópkrocz Székhüdesi Telepe, Somogysszil 92. szám.

Pokrócztelep Somogysszil. 953

EREDETI „HAUPTNER“
LÓ- és MARHA-NYIRÓGÉPEK

76 koronától kezdve.

Főraktár:
GEITTNER és RAUSCH
czégnél Budapest, Andrassy-ut 8.

Állattenyészési, ápolási eszközök, gépek eskelik a nagy raktára. Szíveskedjék árjegyzéket kérni.

1900. évi párisi világkiállításon „Grand Prix“.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

1 doboz ára K 1-40, 1/2 doboz 70 fillér.

KWIZDA-féle korneuburgi ma. hatáppor

Csakis ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-u. 12. és Andrassy-ut 26.

A ki földet

bérbe adni vagy bérbe venni, eladni vagy venni akar, forduljon bizalommal a

Földbérleti és parcellázó bank részvénytársasághoz

Temesvár—Belváros, Losonczy-tér, (Wimmer-féle ház).

A bank különösen foglalkozik **telepítések és parcellázások keresztülvitelével** és e célból megvesz vagy bizományban átvesz **nagybirtokokat** s ezeket kedvező feltételek mellett kiscgádnak a tulajdonos közremüködesé nélkül eladja.

Mindennemű szóbeli vagy írásbeli felvilágosítással díjmentesen szolgál.

MAGYAR LEVELEZÉS!

GYAPJUT

1909. évi termést és kész árut, a szokásos nyírási időben szállítva, szerződésileg a legmagasabb árban, igényelt magasságu foglaló lehetése mellett, az uradalmon átveve, átvételkor kifizetve, **közvetlen külföldi gyárak részére vásárol**

WERMER F. Wien, III/2. Löwengasse 36. ☎ Telefon 2658.

GRAEPEL HUGÓ betéti társaság

Budapest, V., Váczi-ut 40-46.

Malomépitészeti, gép- és rostalemez-gyár.

Szabadalmazott lemez-tőrekrosták minden rendszerű cséplőhöz. Jobb minden más tőrekrostánál.

➔ Minden magvesztességet kizár. ➔

20.000 darabnál több kifogástalan üzemen.

TŐREKROSTA
GRAEPEL HUGO SZABADALMA

ELADÓ BIRTOK.

Szatmármegye Nyírmegyes község határában, vasúthoz 10 percnyire fekvő **300 hold elsőrendű homokbirtok** uri lakással, gazdasági épületekkel, dohánytermelés és 307 hl. szeszkontingens engedéllyel, őszi vetéssel, előnyös fizetési feltételekkel eladó. Értekezhetni 1115

Csernyus Zoltán tulajdonossal Mátészalka.

Baromfitenyésztőknek nélkülözhetetlen kézikönyvek:

- Beiwinkler Vilmos: **Fajbaromfi-tenyésztés.** 86 művészi képpel. Megjelent az O. M. G. E. könyvkiadóvállalat kiadásában. Vászonkötésben. K 3.—
- Hreblay Emili: **A baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése.** II. bővített és javított kiadás, 50 képpel. Megjelent az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület könyvkiadóvállalat kiadásában. K 1.50
- **Baromfitenyésztés,** mely felöleli és részletesen tárgyalja a hazai és külföldi baromfifajtákat, tenyésztési eljárásokat, az értékesítést és a baromfibetegségeket, 115 képpel. Vászonkötésben. K 5.—
- **A gazdasági baromfitenyésztésre vonatkozó általános tudnivalók.** III. átdolgozott és bővített kiadás, 33 képpel. K 1.—
- **A baromfi termékek értékesítése.** Utmutatás, miként lehet a baromfitenyésztés összes termékeit piacra való helyes előkészítés által értékesebbé és a szövetkezetek alakításával a jövedelmet nagyobbá és biztossá tenni. K 2.—
- **Pulykatenyésztés.** II. teljesen átdolgozott kiadás, 48 képpel. K 3.—
- **Tyuktenyésztés.** II. kiadás, 90 képpel. K 3.—
- Rodiczky J.: **Körütekintés a baromfitenyésztés összes ágain.** K 2.—
- Kövy József: **Mesterséges keltezés.** Utmutatás a csibekeltető-gépek kezeléséhez, 16 képpel. K 1.10
- **Okszerű baromfitenyésztés.** Füzve K 3.80 Vászonköt. K 5.—

Mindezen könyvek megrendelhetők a "Patria" r.-t. gazdasági szak-könyvkereskedésében Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Gazdaközönség figyelmébe

Ajánlom mint **erdélyi alkusz** legelőnyösebb és legolcsóbb be-
vásárlásokat eszközölhetem **jármos és beállítani való ökrökben,** ugyszintén **1-2 éves ökr-ínókban** és mindenféle sulyu sovány **sertésekben** mindig a legnagyobb előjegyzéseim vannak. Kiterjedt ismeretegemmel fogva ugy vásárookra, mint azonnali eladásra a legelőnyösebb ügyleteket közvetíthetem. Kiváló tisztelettel

Süggöny- és levélczim: **Vermes Lipót, Kolozsvár.**

Az egészség megóvására

vonatkozó ismeretek kétségkívül a legfontosabbak mindazok között, melyeket az irni-olvasni tudás mellett minden embernek el kellene sajátítania. E tekintetben nem szabad megelégednünk azon szabályok ismeretével, melyek észszerű életmódra oktának, hanem tudnunk kell azt is, hogy betegség esetén hová forduljunk okos tanácsért.

Ilyen irányu ismeretek terjesztésére vállalkozott intézetünk is, midőn ingyenesen a közönség rendelkezésére bocsátotta. E könyv megtanít bennünket arra, mikép lehet az idegeket és izmokat erősíteni s a szervezet ellenállóképességét fokozni; megtanít továbbá arra, mikép lehet **az általános ideggyengeséget, csuizt, köszvényt, ideges sziv-, gyomor- és bélbántalmakat, fej- és hátfájást, álmatlanságot stb.** villamosággal gyógyítani. Ezt a könyvet mindenki elolvashatja, mert teljesen ingyenes és bérmentve, zárt borítékban küldjük bárkinek, aki e lapra hivatkozva kéri. Kérje tehát a **férfiak** vagy **nők** részére való kötetet.

Az „Elektro-Vitalizer“ orv. rend.-int. Budapest, Károly-körut 2., félelem. 41.

Elismerő-levél.

Szöllősi János, Debreczen.

Mélyen tisztelt Doktor ur! Az „Elektro-Vitalizer“ készüléket egy hónapja hogy használok b. utasítása értelmében, kezelését érten, működésével meg vagyok elégedve. Eddig már a következőkben észleltem javulást: benuft karom nincs oly nagyon elszibbadva és fájdalom nélkül mozgatható, járásom is könnyebb, lépésem ruganyosabb és nem vagyok már könnyen fölizzgatható, sőt gondolatokkal egyáltalán nem foglalkozom már.

Szelvény egy ingyen könyvre.

Az „ELEKTRO-VITALIZER“ orvosi rendelő intézet

Budapest, Károly-körut 2., félelemet 41.

Kérem részemre díjlanul, portómentesen és zárt borítékban elküldeni a „Modern villamos gyógy mód“-ról szóló művet **férfiak** részére. (A nem kívánt törleendő.)

Név: _____

Czim: _____

Tejkannák, tejgazdasági eszközök
legjutányosabban beszerezhetők
GEITNER és RAUSCH
CEGNÉL
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 8.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

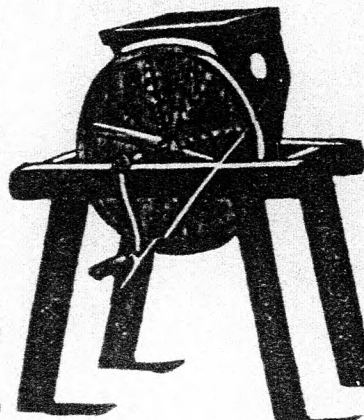
RÉPAVÁGÓGÉP.

Kolozsvári, pécsi és sepsiszentgyörgyi kiállításokon **első díjakkal kitüntetve.**

Az eddig ismert enemu gépek legjobb, legháládatosabb szerszámja. Óránként egy 12 éves gyermek erejével 2500 kgr. répa vágható. Ára a jászapáti vaspályaállomásra feladva 55 korona.

KAPHATÓ:

TÖRÖCSIK GASPÁR
tulajdonos, gépésznél,
JÁSZ-APÁTIBAN.

Gazdak figyelmébe! Most jelent meg:

A pinczegazdaság melléktermékeinek értékesítése

Irta: **SZILÁRD GYULA** a gróf Esterházy-féle osákvári fölművelésiskola tanára

Tartalma: Pálinka- és cognacfőzés. A törköly és venyige mint takarmány. A borsóprű értékesítése. Borkonyérés törkölyből és borsóprűből. Kék szőlő festőanyagának kivonása. Szőlőmagolaj-nyérés. Csersavoldat készítés szőlőmagból. Ecetkészítés.

1 korona 60 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "PÁTRIA" részv.-társ. gazdasági szak-könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

DEHNE FR.

gőzekegyára Halberstatdban.

Magyarországi képviselote **TIMAR EDE** cégénél, Budapest, V. Lipót-körut 28.

Ajánlja compound szabadalmazott legujabb 20-as gőzeke-készleteit, azonnali szállítás mellett. A Dehne Fr. melyek az eddigiek között felülmulhatatlan előnyökkel bírnak, Németországban legnagyobb előszeretettel vásárolják.

Eladó házi nyulak
Számfeletti tisztavérű
EZÜST SZŐRME

10 hónapos bak nyulaimat dronként 10 K-ért; remek szép befedezett 11-12 hónapos ezüst szőrme anyanyulakat dronként 20 K-ért eladok. Csomagolás ingyen. Az állatorv. teljes szavatosságot vállalok s azokat vagy utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése ellenében azonnal szállíthatom. **Hreblyay Emil, Kolozsvár.** 1095

A baromfi-tenyésztés
Összes eszközei nagy választékban a legolcsóbb áron.
Allandóan újdonságok. 748
Kérje a 177. számú ingyen katalógust.
KRASA RUDOLF, WIEN, VII., Kirchengasse 29.

BÉRLEVELEK
(SZEGŐDSÉGI LEVELEK) az új cselédtörvény alapján összeállítva.
::: Darabja 5 fillér. :::

SZEGŐDSÉGI KÖNYVECSKÉK
::: Darabja 10 fillér. :::

SZEGŐDSÉGI FŐKÖNYV
25 ives 2 kor. 50 fillér, 50 ives 4 kor., 100 ives 7 kor.

Kapható a "PATRIA" irod. váll. és nyomdai részvénytársaságnál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

BENZINCSÉPIŐKÉSZLETEK

BUDAPESTI MALOMÉPÍTÉSZET-ÉS GÉPVÁR
PODVINECZ és HEISLER
Budapest, Gyár: VI. Váci-út 141.
ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

MOST JELENT MEG!
A SERTÉSHIZLALÁS
:: különös tekintettel a sertésveszre ::
Tapasztalatai alapján írta Előszóval ellátta
BACKER GYÖRGY SZEMERE HUNYADI
Magyar Mezőgazdák Szövetkezeti Könyvtár Sertéshizlalás tanácsadója
Ara bérmentes küldéssel 2 K-ért
Megrendelhető a "PATRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésénél, BUDAPEST, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Száritott répaszeletet melasszét és műtrágyát
jutányos feltételek mellett szállít: 105
Sebők Emil és Társa
Budapest, V., Lipót-körut 2. szám.

HOMOK — ARANY
A legjobb és legolcsóbb építőanyag
a homokból, cementtel vagy mészzsel készült falazótégla, tetőcserep, fal- és padlólapok, esővek stb. Dr. Gaspary rendszer szerinti előállítás
Dr. Gaspary kézi- vagy erőhajtásra berendezett gépein vagy formáin a legkülönbözőbb árakban
A 262. számú ismertetési brosurá ingyen. Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven.
Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt Leipzig mellett (Németország) 1102

Gőzekék,
gőz utihengerek és uti mozdonyok
cséplőgépek hajtására az osztrák bánya- és kohóművek társaság vasútveiből.
A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szaktanácsokkal készséggel szolgálunk.
Szíves megkeresések **Zentral Direction der Oesterreichischen Berg. u. Hüttenwerks Gesellschaft, Teschen, Osztrák-Szilézia,** vagy:
az Osztrák bánya- és kohászati társaság magyarországi képviselőéhez, Mayer Pál főhercegi felügyelő, Budapest, VIII., József-utca 16-18 kéretnek. 6287

"RAPID" kézi műtrágyaszóró-készülék.
Ezen műtrágyaszóró-készülék Fischl V. gazd. intéző ur szak-szerű kísérletezés után találta fel. A régi szokásos kézi szóró-rással szemben előnye, hogy a munkás kezét és ruháját nem támadja; a használatban levő nagy gépekkel szemben előnye az olcsó ár. egyszerű kezelés s hogy 1 ember naponként 7-8 holdat vetőévesben haladva, kenyeret esze beszórhat. A beállítható szórókanál által az első andó mennyiség pontosan szabályozható.
Ára Budapesten darabonként **60 korona.**
Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk 685
Weisz Jakab
a szabadkai műtrágyagyár képviselője
V., Lipót-körut 7. szám.

41715. számú szabadalom.

Ingyen
küldjük meg a most megjelent gazdasági szakkönyvek jegyzékét 1909. "Patria" részv.-társ. gazd. szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

GAZDÁK FIGYELMÉBÉ !!
ÚJDONSÁGI ÚJDONSÁGI
ÁLLATEGÉSZSÉGTAN
Állattenyésztő és állattartó gazdák használatára
Írta: MONOSTORY KÁROLY
okl. állatorvos, a magy. kir. állatorvosi főiskolán az állattenyésztés ny. r. tanára
223 ábrával A mű ára 7 korona

Pinczék: **Budafok.**
MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE
Értékesít húsféléket, baromfi, vadfélék, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és mindennemű élelmiszert. Hordóbor-értékesítő osztály. — Egetett szeszes italok értékesítése.
A szövetséget tagjal kedvezményben részesülnek. Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

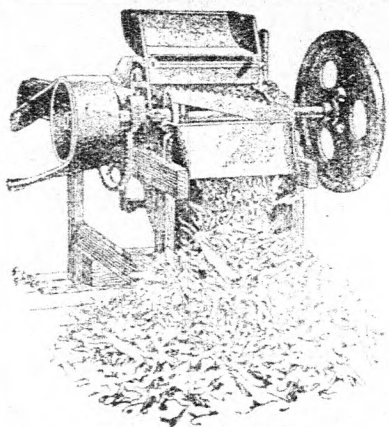
Kirendelés: **Közp. Vásárcsarnok.**
Baromfi-hizlalda: **Budafok.**
:: BUDAPEST ::
— Igazgatóság és központi iroda: —
IV., Veres-Pálné-utca 40. sz.
A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET VEZÉRKÉPVISELŐI.
Ételiszter-árubás (IV., Vámbárcsörut 8. sz.) hus-, csemege-, fűszer-, bor- és nagybani osztályal — A maga nemében egyedül álló élelmiszeri intézet.
Fiókok: Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Fiume, Erdélyi birtokok ottani fiókjainknál mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket a legjuttányosabban vetelezhettek

Szerző e művét az állattenyésztő és állattartó intelligens gazdaközönség számára írta. A 391 lapra terjedő könyv öt részre oszlik. Az első rész az általános alapvető fogalmakat tartalmazza. A második részben a részletes állategészségügyi adatok címén a betegségektől való védekezésről általában, majd azokról részletesen emlékezik meg. A harmadik és negyedik részben az állatok káros rossz szokásairól, azok elleni védekezésről tárgyal, végül a fertőző betegségeket és azok ellen való védekezéseket ismerteti. A "Függelék" az állatok adásvételénél felmerülő pereskedésekről nyújt tájékoztatást.
Megrendelhető a "PATRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort; oltani, permetezni nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona; sima 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a leg-nemesebb fajkból. — Árjegyzék ingyen. — Rendelesi cím:

SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsősegéd. (Somogy m.)

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépraktára
Budapest, V., Váci-körút 52.

Ajánlja mérsékelt áron leg-jobbnak elismert amerikai OHIO kukoricaszártépőgépeit, melyek szecskavágásra is kitűnően alkalmasak, továbbá REFORM takarmányfülesztő, répvágó, burgonyaosztályozó és szalmakötélfonó gépeit és fedett biztonsági járgányait.

SACK RUDOLF elismert legkitűnőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi WESTFALIA műtrágyaszórógépeknek kizárólagos képviselője

Gazdasági könyvviteli nyomtatványokat, levél-papirokat, borítékokat raktáron tart és egyéb

NYOMDAI MUNKÁKAT

jutányosan és csinos ki-
vitelben készít

"PÁTRIA"

irod. váll. és nyomdai r.-t.
BUDAPEST, IX.,
Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Árjegyzékkel valamint költségve-
téssel is készséggel szolgálunk.

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatát tűzi ki a belterjesebb és az eddignél hasznosabb gazdálkodás előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján.
Kidolgozza az okoszerű gazdasági berendezés alapjait szolgáló üzemi tervet. Elvállalja a gazdaságok állandó felügyeletét és ezek üzemének ellenőrzését. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek berendezéséről, vezetéséről és azok lezárásáról. Elvállalja a gazdasági számvitelének felülvizsgálatát vagy állandó ellenőrzését. Elvégzi a gazdaság adatainak elkönyveését, időszaki jelentések alapján. Evi zárlatokat és jövedelmezőségi számításokat elkészíti. Tanácsot ad birtokbérbeadásnál, valamint mezőgazdasági pénz- és hitelügyi kérdésekben. Gazdasági ügyekben jogi tanácsot szolgát és vitás ügyekben a választott szakbíróvási tisztséget elvállalja. Birtok és mindennemű mezőgazdasági értékpótlásokat végez. A bejelentett eladó és bérbeadó birtokokat törzkönyvileg nyilvántartja.
Gazdatisztereket és egyéb képzettebb gazd. személyzetet keresőket nyilvántart.
Adóügyekben az OMGE. tagjainak szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivételét és túlfizetés esetén az összeg visszatérítését készíti. Adóelengedések ügyében utbaigazítással szolgát. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztályt irányú működését az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Hanyga fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentett:

Eladó birtok:

- 443 m. hold Zalában, vasútállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, cremenfárgyártással, iparvágány a mérleggel, urlakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tala: János: Zathureszky, Túrje. 2
- 187 m. hold pilliscsabai vonalon. Fővárostól 39 km.-re 4 község között, orvos, gyógytár Nyergesújfalun, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, sertésenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csűrökkel magtrákkal, 2 nagy pincével, 5 szobás lakás ivéges, zárt verandával. 3
- 200 m. hold sík fekvésű 1. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelő épületekkel. 5
- 370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, 60 lakással és 3 hold díszkerttel, köves út mentén. 4
- 100 kat. hold körül 1. o. bacsai föld, 15 percznyire a vasútállomástól, jó nakkal, a Ferencsatornától 8 percznyire, urlik és gyümölcsösök. 6
- 500 m. hold Szatmár megyében, vasútállomástól 2 km.-re, kényelmes urlikkal. 7
- 1015 kat. hold Torontóban a Tisza és vasút mentén, hóves úttal, egészen svagy csakis egy körülből 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 8
- 608 kat. hold Eremelléken, vasutól 7 kilométerre, épülő vasút helyben, 40 kat. hold dohágy- engedéllyel, kelő lak- és gazdasági épületekkel. 9
- Temesvár határában, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukorica-görével, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész gazdasági kiválóan alkalmas. A vételi megkötényül a birtokon levő nagyobb összegű, igen olcsó és előnyös förtés- eses földön. 10
- 220 m. hold Budapesti fővonalon gyorsra 1/2 óra, vasútállomástól menten 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékekkel, csinos kis parkban urlikkal. 40 m. h. erdővel. 12
- 588 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert, 1 1/2 h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, odvar és ut. Vasútállomástól 3 km.-re. Teljes felszerelési 400,000 korona. Esetleg bérbe is kivethető. 14
- 384 hold szőlőnek való, egyenes felületű, vasút közepében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészen vagy kisebb részletekben is eladó. 13
- 1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemcs gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadó. 15
- 2488 hold, 50 hold termőgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számú kútvíz kőből épült épületekkel, 10 szobás kastélyival, szeszgyár és finomító, jó munkás- viszonyok. Ára felszerelés nélkül 600,000 K. Amortizációs teher 200,000 K. Esetleg bérbe adó. 16
- 280 hold Szilagy megyében, vasútállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tenyésztésre alkalmas, vasútállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy együtt az egész terület eladó. 18
- 200 hold, vasútállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy együtt az egész terület eladó. 18
- Emelőes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75,000 K. 1
- 618 m. h. Borsod megyében vasútállomástól 6 1/2, épülő vasutól 3 km.-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön borsóssággal, melyen az urlik áll. 40 hold dohágyengedéllyel. Az egész birtok prima buzatermő szántó. Ára m. holdanként 650 korona. 20
- 2400 m. hold sík fekvésű dunántúli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kaszáló- val, 2 jól helyezett majorban kelő gazdasági épületek. Uri lak 10 holdas parkban. Három vasuti vonal mentén. Ára 700,000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradt. 21
- 101 m. hold Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kaszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel. 24
- 184 hold Pest megyében vasútállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kaszáló, 53 hold legelő, 6 hold ki nem apadó tó urlikkal és kelő gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett. 25
- 130 m. hold Pest megyében vasútállomástól 1/2 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold feltérhető legelő nagyval együtt 48,000 koronát. 26
- 490 hold, vasútállomástól 7 km.-re, országot mentén, 7 szobás lakóházzal és elegendő gazdasági épületekkel. 27

Birtokvétel:

- 300 m. hold birtok 30-40 km.-nyire a fővárostól. 453
- 400-600 m. holdas jó minőségű birtok, jó út mentén, vasutól nem távol, családunk való tágas és egészséges lakással, árnyas kertel. 7
- Kiseb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 8
- megvételre kerestetik: 400-7000 h. birtok, melynek nagy része vágható erdő. 2018
- 1000 holdig cserébe fővárosi háztér, egy telnyomán erdőből álló, Hont, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 3057
- 2-300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasút közelében. 3082
- 200 holdas birtok urli lakóházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 0
- 10-15000 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 0
- 2000 hold elsőrendű talajú birtok, czukorrépa vidéken, vasutállomás közelében, szép kastélyival és parkkal, Bécsből legteljebb 6 órányira. 5215
- 800-1200 m. hold birtok, kelő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lak- házakkal. 436
- 2000 hold jó talajú birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasúthoz. 5216
- 250-300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizációs kölcsönnel. 12/8
- 3-400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasutól legteljebb 1 1/2 órányira jó úton. Lehet az egész birtok erdő. 12
- 800-1000 holdig jó földes és épületekkel, instruktórával. A lakóház taluban vagy város közelében legyen. 70
- 500-1000 m. hold lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sík fekvés, vasutállomás közelében. 23

Bérbeadó birtok:

1150 m. hold Nógrádmegyében jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-től, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre 15

Birtokbérlet kerestetik:

180-200 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzethető. 2530

800-1500 h. Erdélyben vasúthoz közel, jó urlikkal és gazdasági épületekkel, rét és legelővel. 400

2-3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehermentes üzethető. Uriak legalább 6 szobás legyen. 1868

1000-1500 m. hold lehetőleg síkfekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasutállomás közelében levő. 1868

Ezekon kívül nyilvántartjuk a visszavándorlók letelepítésére alkalmas birtokokat és bérlet-szövetkezetek alakításánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnek.

Csakis közvetlenül a tulajdonosuktól fogad el bejelentéseket

AZ OMGE. ÜZEMOSZTALYA.

Felhívás a gazdákhöz. Mindama tisztelt földbirtokos és hasznbérlet urakat, akiknek okleveles gazdaszterre, vagy más gazdasági alkalmazottira szükségük van, felkérjük, hogy a miánk üresedésben levő állásokról az OMGE. üzemi osztályt illetőbb értesíteni sziveskedjenek. Ugyanis ama helyzetben vagyunk, hogy kiváló minőségű állást kereső gazdasztereket és egyéb gazdasági alkalmazottakat ajánlhatunk hozzánk forduló egyesületi tagjainknak teljesen díjmentesen.

16 első díjjal és szünetekkel kitüntetett

KÁLLAI LAJOS motorgyárában

Budapest, VI., Gyár-utca 28. sz.,
a legújabb benzínmotorok készítői

Ezen motorokat minden gazda hatóság engedély nélkül maga kezelheti szalmafeldolgozásra és szállításra.
Kállai Lajos motorcséplőkészletét kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében többek között: Haró Kemény József uramt. Maros-Nemő. Zeykfalvi Zeyk Dániel v. főispán uramt. Nagyonyed stb. Olcsó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

Amézőgazdasági szünetelés
és értékesít. s. 79 rajzzal. Irta: Molnár István. Vaszonkötésben K 5.20 előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Eredeti pernaul mag utáni első termés 100 q lenvetőmag eladó, vevő szákiában Porpác állomásra szállítva 32.— korona, 10 métermárásnál kevesebb nem szállítható. **Pezsér-rózsmaujori bérmentés** gazdasági posta Pezser, Vas megye. 5490

Borju természetes és mesterséges táplálka, valamint felnevelése az egy éves korig, tekintettel a gümőkór elleni védekezésre. Ára 5 korona. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében. Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Gözeke, 20-as, elsőrendű nem új, mint alkalmi vételit, továbbá 40-es Diesel-motort saját Timar Ede cég Budapest, Lipót-körút 28. 5511

Gazdasági munkás- és cseledekakások. Összeállította a m. kir. földmívelésügyi minisztérium gazdasági hivatala az OMGE közreműködésével. Tartalmaz 50 épülettervet, költségvetéseket és építvány előirányzatot. Ára 10 K. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Szállítható mezel vasút. 2400 méter, kezeset használva, váltókkal és billenőkocsikkal eladó Pajzs Gyula gazdaságában Ráczalmás, Fejér megye. 5497

Gazdasági növények nevelése. Irta Grabner Emil 100 képpel. Ára fűzve 5 kor., kötve 6 kor. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Sörárpát Hanna pedigée első utántermelés, ez évben Berlinben 1-66, Budapestben 11-ik díjjal kitüntetve vetőmagnak ajánl Emődi Vilmos, Szécsény. 5466

Birtokos és gazdatiszt közötti jogviszonyt szabályozó 1900. XXVII. t.-cz. magyarázata. Irta Vantsó Gyula dr. 3 korona előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Szénát, szalmát bármely állomásra elad Deutch Mór Budapest, VIII., Luther-u. 1/B. 5444

1909

- Köztelek Zsebnaptár 4.—
- Borászati Zsebnaptár 3.20
- Gazd. Számveteli Naptár 2.50
- Erdészeti Zsebnaptár 4.—
- Műszaki Naptár 4.—
- Vadász Naptár 3.—
- Kincses Kalendárium 2.—
- Ath. Nagy Képes Naptár 2.60

Megrendelhetők a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

2000 q 5-6-szoros felzívó képességgel bíró tőzegalom

Feketebánszény vasutállomáson waggonba rakva 220 fillér utánvétellel kapható: Paulinyi János uradalmi intézőnél Pusztaszentgyörgyön, u. p. Lengyeltóti. Somogy vármegye. 1136

Fon'os ujdonság lötenyésztőknek!!

Az angol ló tenyésztése

és annak története Kiad. r. r. uradalmi tanácsok a fél vé r-tenyésztőknek. Irta Motloch Rudolf cs. és kir. udv. meneszmester. Ford.: Bodor Elek földbirtokos.

Ára: 1 kor. 20 fill. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest IX. ker., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Kölcsön és vétel új és egyszer használt kartellen kívüli mag-, gabona-, burgonya-, lisztes-, gyapju-

zsák

behordási, kazal-, repce-, rostaalj-, waggon-

ponyva

"HUNGÁRIA" kettős, kézi, faveges, vagy manilla-aratógép kévekötőzők. Szőlőkötőző fonalak, kötelek, zsákzsinegek, lópokróczok.

NAGEL ADOLF
zsák- és ponyvagyár,
kölcsönintézet.

Vétel, eladás és cserélés
BUDAPEST,
Arany-János-utca 10.

Sárgonyezim
NAGELA BUDAPEST.
Vineki telef. 35-92.

Lovak kelessége
(Chromikus köbök és egyéb légréses) biztos eredménnyel gyógyítható. Számtalan elismerés bizonyítja. Felvilágosítást díjmentesen küld Ripp rvin. Drezda-A. 785.

Legjobb tejkannák
tejnyűtők és tejgazdasági eszközök kaphatók
Felső magyar gép- és tejjgazdasági eszköz-gyár
FUCHS és SCHLICHTER
Budapest VI., Jász-utca 12.
ARJEGYZEK INGYENES BÉRMENTVE

Gazdák figyelmébe!!
50% olcsóbb
m. kir. szab. 2321. 900, A. 905. mint bármely más világítóanyag

pyroleum

világítása.
A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már több ezer uradalomban bevezettetett. Számos elismerőlevél nálam bekezdhető. — Próbaküldemények 2 korona utánvétellel. — Kívánsatra prospektus ingyen és bérmentve. 1407

Degen Jakob
Budapest, IX. ker.,
Közraktár-utca 23.

Világhírű szabadalom 18 államban.
Stádel-Torkos FÖLDMÉRŐ-TALIGA
kapható Stádel gépgyárban, Győrött

Maier Rikárd és Félix kincstári szállítók
Wien, II., Kaiser-Josefstr. 30. **vesznek és eladnak** minden állomásról bármily mennyiségű **szénát, szalmát, burgonyát.**

Préselés saját és legmodernebb gézprésekkel. — A legnagyobb szolgáltatóképeségű cég. 426
Kézikönyv az állatok külső és belső betegségeinek felismeréséről és gyógyításáról. 100 recepttel és 100 ábrával. Irta Monostori Károly. 4-30 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Fiedler János
lenfonógyára
Komárom
vesz **nyers lenkórót**

szál-nyeréshez, valamint kaszált és géppel cséplelt **lenszalmát,**

tetszés szerinti mennyiségben és elad **eredeti (pernaui) orosz lenmagot.**

Irta: **Cselkó István.**
Ára fűzve 7 korona, vaszonba kötve 8 kor.
Kiadja az OMGE. könyvkiadóvállalata, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Patria r.-t.)

Prima, száraz tengeri-moslék száraz répaszelet foszforosavas takarmánycsontmesz 40-42%, különféle olajpogácsa jutányosan kapható: 343

Neubauer Adolf gyári meghatalmazottjánál Győr.

Préselt **buzaszalmát** és **zabszalmát**

szállít elsőrendű minőségben és legolcsóbban

Ehrenreich Béla
Bajmok (Bácska). 6808

Nélkülözhetetlen szakkönyv!
Szarvasmarhatenyésztés.

Irta: **Cselkó István.**
Ára fűzve 7 korona, vaszonba kötve 8 kor.
Kiadja az OMGE. könyvkiadóvállalata, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Patria r.-t.)

Prima, száraz tengeri-moslék száraz répaszelet foszforosavas takarmánycsontmesz 40-42%, különféle olajpogácsa jutányosan kapható: 343

Neubauer Adolf gyári meghatalmazottjánál Győr.

Szénát Szalmát

muhart, zabosbúkkönyvt bár mily mennyiségben **veszek és eladok.**

790
Felpréseléshez modorn gőz- és lópréseimet bocsátom eladó rendelkezésére.
SCHREIER BELA
takarmánynagykereskedő
Budapest, VII., Népszínház-rtca 22. Telefon 20-52.

Vétel

Lenmagot minden vidéki állomáson, legmagasabb árak mellett **vasárol** 775
KRAUSZ HUGÓ terménykivitelő üzlete
Budapest, V. Szabadság-tér 6.
Csakis árakkal megjelölt követelésekkel ellátott ajánlatokat veszek tekintetbe

Bérlet

Birtokot bérbe keresek. 400-500 holdas birtokot gazdasági épületekkel és bérlelőkkel, lehetőleg városokhoz közel, 1909. évi október 1-től. Ajánlatokat kérem Nagyszentmiklósi megye Kripp Vilmos birtokbérlet. 5446

Eladó birtok
Hont megyében, országot mentén, közel vasúthoz, 770 magyar hold **igen jó gazdaság**, 50 hold erdő, nagyon jó épületekkel, csinos kastélyval és parkkal 350.000 korona.
Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5.
Telefon 12-85. 272 Telefon 12-85.

Minden szőlősgazdának ajánljuk a következő fontos szakművek beszerzését:

Szőlőművelés és borgazdaság. Harmadik átdolgozott és lényegesen bővített kiadás. Számos ábrával. Irta: Szilárd Gyula a gróf Esterházy-féle csákvári földműveléskola tanára. Kiadta az OMGE könyvkiadóvállalata. Vaszonkötésben K 10.—
Bortermelő Németszág. Reflexiók a M. Sz. O. E. által 1907. július havában rendezett tanulmányutról. Irta: Drucker Jenő. Ára. K 2.50
A pinzegazdaság melléktermékeinek értékesítése. Irta: Szilárd Gyula. Ára K 1.50
Előadások a szőlészet és borászat köréből. Kiadta a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete. Ára. K 2.50
A szőlő trágyázása. Irta: Ballay Jenő. Ára K 2.50
A mi italunk. Irta: Dr. Drucker Jenő. Számos képpel. K 3.—
A szőlőművelés és a borkezelés alapvonalai. Irta: Szilárd Gyula. 2. kiadás. Ára K 3.—
Megfigyelések a meszestalajok és a meszestalajokra alkalmas amerikai szőlőfajtákról. Irta: Szilárd Gyula és Treitz Péter Ára K 3.—
A szőlő trágyázása. Irta: Ordódy Lajos. Ára K 3.—
Homoki szőlők kincses tárháza. Irta: Szentpétery Sándor. Ára K 1.20
A szőlőtőke helyes metszése és annak okszerű nyári kezelése. Irta: Saary Ákos. Ára K 1.30
A szőlő ellenségei. Irta: Pálinkás Béla. Ára K 1.—
A homoki szőlők telepítése és művelése. Irta: Petrovics István. Ára K 4.—
Vinczellérvény. Szőlőmunkások és gazdák részére. Irta: Vaday József. Ára K 90
A szőlőművelés. Irta: Rombay Dezső. Ára K 2.—
A szőlő mint kincsesbánya. Irta: Gyürky Antal. K 1.20
A borkezelésről. Irta: Györy Elemér. Ára K 1.—

Megrendelhetők a "Patria" r.-t. gazd. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kitűnő s 2 db szék...
Eladó cs...
20 db....
Yorkshire napos kany...
Eladó 40...
Gazdasági...
Eladó teh...
Allami...
Sörtészeti...
Szenttama...
tehenek...
jármos-...
Elsőrend...
vöröstarka...
üszöb...
teher...
SPITZER...
KIS-C

Kitünő 1 db 2 éves és 1 db kölyök vizsla (hímek) s 2 db szentbarnáthezyi kereszt-tesztű kölyök kutyá (hím) eladó. Majláth Endrás gazdasági, Szilvágy, u. p. Ausád. 5508

Eladó egy gyönyörű májfoltos, spriczcelt lábu, him vizsla, teljesen bevezette, jótállás mellett. Továbbá egy tisztavérű tascó. Müller István, Csót, Veszprém m. 5527

20 db 1. osztályú erdélyi 5 éves jármű-ökrök eladó. Ugyanott 300 g ligetű börtörözab is eladó és 25 g sárga borsóbab. Czím: Jóna Gyula havasajli gazdasági Ince, u. p. Nagy-Kalota, Kolozs megye. 5539

Yorkshire tenyésztéskor-eladás. Tenyészéskor, 8 hónapos kanok, 4 hónapos kan- és emésztőcsokok s választott kanmancsok eladó a kétornyulaki gazdaságban, Pápa mellett. 5440

Eladó 40 db verestarka ökrök és 10 db verestarka bika, hizomaria prima és 10 db külföldi tenyészertés angol, átvétel a vevőtől függ, részben is eladó. Ilkóvits Adolf Szekler, posta Tóltzék, Sáros m. 5547

Gazdasági felosztása miatt 10 db ökrök, 10-12 szarvasmarhaállomány, szilvas, gumós takarmányemlék, és ökrök, gépek eladó. Nadasy Emil simapustai gazdaságban. Bővebbet Kalmár Ignác intézőnél Nyíregyháza. 5551

Eladó tehénészet felosztása miatt 30 db borjas, fejős és magasan hasas tehén Gunst Sándornál Tiszaárkony, vasút, posta és távirat. 5548

Allami félvér s hanoverani kanca után származó, 178 cm. magas, három éves, fekete m. eladó a dardai uradalomnál, posta, távirat s vasútállomás Dárd. 5546

Sertésvesz zárta alól fel-lyom az erdeklődők szives figye-lyemre országosan törzskönyvezeti, a legelső díjjal kitüntetett, nagy-lyecher nemzeti yorkshire törz-lyenyésze emel. Angliából Jnrman áll-lyer tenyésztőtől importált kanom után származó választott malacokat 40-60 koronáért adok el, idősebb állatokra előjegyzések szükségesek. Blascok Gyula Kajdacs (Tolna vm.). 5548

Szenttamási gazdaságban (Pest megye), vasuti állom-lyás: Kunszentmiklós-Tass, levél-és sürgönyczím: Kun-lyszentmiklós, jutányos áron eladó legelsőrendű hasas és szopós-borjas

bonyhádi tajfajta tehenek és tarka jármű-ökrök. Az ideai tenyészállat-lykiállított teheneink első állami díjjal lettek kitün-lytetve. Előzetes megkeresésre Kunszentmiklós-Tass állom-lyáson saját kocsiink áll rendelkezésre. 588

Előzetes megkeresésre Kunszentmiklós-Tass állom-lyáson saját kocsiink áll rendelkezésre. 588

Elsőrendű fajjellegű vöröstarka ökrök és üszőborjukat

1-2-3 éves korban, to-lyvábbá hizalásra v. járomba való tarka ökröket, ugy-lyszintén hasas v. friss fejős

teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyiség szállítására vál-lyalalkozunk. 269

SPITZER és WEILER KIS-CZELL. 882

Erdélyi Kereskedelmi Társaság Fodor és Társai

megbízásokat ellágnak jármű-ökrök, tinók, sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan di-lyrekt forrásból közvetítik.

Czím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szent-lyegyház-utca 2-ik szám. Telefon 311. 4 4

Elsőrendű Bonyhádi faj vöröstarka ökrök- és üsző-lyborjukat

1-2-3 éves korban, to-lyvábbá hizalásra vagy jár-lyromba való tarka ökrö-lyket, ugyszintén hasas vagy friss fejős teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyiség szállítására vál-lyalalkozik

Neizer Antal, Dombóvár Tolna megye.

Valódi bonyhádi frissfejős, hasas tehenek és mindenféle tenyészállatot

szállítok a legjutányosabb árban, a legjobb minőség-lyben és bármily mennyiség-lyben; a tehozamra nézve garanciát vállalok és a legszolidabb kiszolgálást biztosítom. — Istállómban állatok állandóan kap-lyhatók. 1118

Hoffmann Dávid Pusztaszentgyörgyi bérő Bonyhád, Tolna megye.

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy bor-lyjasokat bármily időben, bármily mennyiségben kuláns áron szállít

BAUER MÓR tenyész-és haszonállatkeres-lykedő. BUDAPEST. Irada VI., Felsőerdősor-utca 1. Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11. Telefon 93-95.

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy bor-lyjasokat és tenyészbikákat bármily időben, bármily mennyiségben coulánsul és legolcsóbb áron szállít

Kohn Samu és József tenyész-és haszonállatke-lyreszkedők. Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60. Telefon 91-25. Fiók: Ujpest, Árpád-ut 99

Klein Testvérek kereskedők CZELLDÖMÖLK. Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfo-lygadtatnak. 882

Klein Testvérek kereskedők CZELLDÖMÖLK. Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfo-lygadtatnak. 882

Megvételre keresték pár-lynak, egy orosz vagy amerikai, vagy esetleg más fajta, 165-166 cm. magas, fekete, kanca, 7-8 éves, nagyon gyors, kitartó, szívós, ügető kocsi-lyló. Ajánlatok csak fentieknek meg-lyfelelő lóról és ár megjelölésével kéréstnek. Suchmayer Mátyas Tala, Komárom megye. 5528

Muraközi hidegvérű (nori) igás tenyészlovak és választott csikók

vásárlásánál közvetlen a tenyészőtől, segítőkés-lysemet felajánlom s a folyó évben muraköz és vidéken tartandó lovasárók jegy-lyzékét kívánatra szívesen küldöm. Elsőrendű referen-lycziák rendelkezésre állnak!

Czímem: idős Heinrich Mór lovasárló ügynöksége Csáktornya (Muraköz) Sürgönyczím: Heinrich Senior, Csáktornya. 5729

Elsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy bor-lyjasokat bármily időben, bármily mennyiségben kuláns áron szállít

BAUER MÓR tenyész-és haszonállatkeres-lykedő. BUDAPEST. Irada VI., Felsőerdősor-utca 1. Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11. Telefon 93-95.

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy bor-lyjasokat bármily időben, bármily mennyiségben kuláns áron szállít

BAUER MÓR tenyész-és haszonállatkeres-lykedő. BUDAPEST. Irada VI., Felsőerdősor-utca 1. Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11. Telefon 93-95.

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy bor-lyjasokat bármily időben, bármily mennyiségben kuláns áron szállít

BAUER MÓR tenyész-és haszonállatkeres-lykedő. BUDAPEST. Irada VI., Felsőerdősor-utca 1. Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11. Telefon 93-95.

Legelsőrendű eredeti bonyhádi teheneket

hasasokat vagy bor-lyjasokat bármily időben, bármily mennyiségben kuláns áron szállít

Kohn Samu és József tenyész-és haszonállatke-lyreszkedők. Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60. Telefon 91-25. Fiók: Ujpest, Árpád-ut 99

Kohn Samu és József tenyész-és haszonállatke-lyreszkedők. Budapest, VII. Rottenbiller-utca 60. Telefon 91-25. Fiók: Ujpest, Árpád-ut 99

Vöröstarka tinó és üsző

teljes prima, 1-2, esetleg 3 éves, nálam minden mennyiségben kap-lyható olosó áron. Későbbi, ugy-lyszintén jármű-és ballitási ökrök szállítására vállalkozom.

Kitünő friss fejős tehének előleges jelentés után, nálam min-lydenkor megtekinthetők köte-lyzettség nélkül. Vevő tetszése szerint választat. 4735

Henrik Ignác fia Szalónak (Vas m.) Vegyesek

FAKULT BÖRKABÁTOK sötét színekre tartósan festettek 4559 HALTENBERGER BÉLA ruhafestőgyárában, Kassa. ALA PITTATOTT 1810.

Eladás Alkalmi zongoravétel Bösendorfer, Schwegel, Hof-lyfer, Korn-Wirtl kiváló mesterek gyártmányul 200 forinttól feljebb. Píáninók 160 ft, u. zong-lyorok vagy píáninó 250 ft-től feljebb, minden árban. Zongora- cimba-lyonhangcsalások helyben és vidéken szakavatott munkások által gyorsan és ol-lycsón készíttetők. REMÉNYI MIHÁLY, a M. Kir. Zeneakadémia szal-lyltoja, Budapest, VI. Király-lyutca 53. 1139

A szőlő trágyázása. Ballay János Pályázaton díjazásra érde-lykelt munká. Ára bérmentes küldéssel 210 K. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szak-lykönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-lyut 25.

Vadászfegyver. Ritka szal-lytel. Több kitévő, finom vadászfegyver potom áron eladó. Köztük Toplever-lykulsen Lancaster 20 ft. Előlétkvő lakatszerkezeti moder Hammer-lyes 35 ft. Grener-áru Bücks-lyfinte 40 ft. Snelleres Manlicher, Dörfling, Winchester vágog-lytoté, szal-lytel kézművesly Hammerles, tölténykivétel 18 (ejektoros); angol vadászf-lyegyver, különféle ismétlé és több más jó puska igen ol-lycsón eladó Radó A. Egyetem-lytér 5. Ugyanzintén néhány Ham-lymerles-revolver, ugyanitt fény-lyképezőgépek féláron kaphatók. 4736

Könyv az egészséges állatok gon-lydozásáról és a betegék ápolásáról. 376 rajzzal. Irta: Monostori Károly. 5-30 K elő-lyleges beküldése ellenében bér-lymentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-lyut 25.

Napraforgó- lyvédki olajmal-lymókból szállítva, legnagyobb emészthető zsír- és proteintarta-lylmmal, bármily mennyiségben legjutányosabban beszerezhető Klein Ferenc és fia cégnél, Budapest, Kálmán-lyutca 17. 5422

Vadon termő gyógynövé-lynyek, valamint a gaz-lydasági melléktermékek gyógyszer-lytári értékesítésének rövid ismer-lytetése. Irta Páter Béla, a kolozs-lyvári gazdasági akadémia tanára. Szerző ezen 59 ábrával ellátott könyvben részletesen ismerteti a hazánkban vadon termő gyógy-lyvényeket és hasznos utángázál-lytásokkal szolgál azok szedése, szárítása, csomagolása és érte-lykesítése iránt. Bolti ára vász-lyonkötésben 5 kor. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szak-lykönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-lyut 25. szám. (Köztelek)

Tavaszi vetőbúza és Hanna-lyarpa eladó. Czím: Himodli bérgazdaság Himod, Sopron megye. 6552

A szőlő helyes metszése. A szőlők főbb metszési módjait tárgyaló segédkönyv. Irta: Mau-lyrer János. 4. kiadás. 2 kor. 60 filler előleges beküldése ellen-lyben bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-lyut 25.

Akáczacsemete Mauthner-ly magból, egy éves, 50-60 cm. magas, ezre 3 ft 50 kr., 70-80 cm. magas ezre 4 ft 1 méter magas ezre 4 ft 50 kr., 2 éves, 120 cm. magas ezre 5 ft, 2 éves, 140 cm. magas ezre 6 ft 50 kr. Gle-lyditsua 3 tüskés, élősvény-lynek, egy éves, 60-70 cm. magas ezre 3 ft 50 kr., 50-60 cm. magas ezre 3 ft, 2 éves, 1 m. magas ezre 5 ft, 2 éves, 120 cm. magas ezre 6 forintjával kisebb és nagyobb mennyiség-lyben, díjmentes jó csomagolás és a tisztálkó vasúthoz szállítás mellett tavaszi kiültetésre meg-lyrendelhető. Százegeren felüli ren-lydelésnél 5 százalék kedvezmény. Dobos Imre főszolgabíró facseme-lyteiskola-telepe, Tiszalök, Szabolcs megye. 1141

A sertés javi-lylialaká-lysa. Irta Ruffy Pál. 2-ik kiadás. Ára 2 kor. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkeres-lykedésében Budapest, IX., Üllői-lyut 25. sz. (Köztelek)

Eladó 67 m. hold szántó és 3 m. hold rét, prima talajjal, gazdasági épületekkel, közel a városhoz. Mint tej gazda-lyságra kiválóan alkalmas, a magyar-lyóvári határban tekvő bírtok meg-lyfelelő árban parcellázva is át-lyvenhető. Czíme: Gladitsch, Magyaróvár. 5519

Uj cselédtörvény. A gazda-lycseléd közötti jogviszony szabá-lylyozásáról szóló törvény. Jegyez-lytekkel és magyarázatokkal ellátva dr. Vantós Gyula. 2-20 K elő-lyleges beküldése ellenében bér-lymentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-lyut 25

Házeladás. Elkötőzködés miatt jutányosan eladó egy újonnan épült modern ház, melléképületekkel, 1000 [3]-ly beltérrel, a vasuti állomáshoz 1 kilométer távolságra, nyaralónak vagy nyugalmazott tiszteknek igen alkalmas. Levélczím: Steiner Malvin urnóhoz, Tápó-Szele. 5550

Szalás takarmánynövé-lynyek természetes. 94 ábrával. Irta: Szilassy Zoltán és Grábner Emil. Vászonkötésben. 10-30 K előleges beküldése ellen-lyben bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szak-lykönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-lyut 25.

Szőlőkaró hasított akáczból 200, 180 és 160 cm. hosszúságban tavaszi szállításra nagyobb mennyiségben eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt kis-lytermettel uradalom Kisterenne, Nógrád vm. 5553

Patkolástani kézikönyv. Irta dr. Nádaskay Béla és Schwensky Armin. 317 ábrával. 5 kor. előleges beküldése ellen-lyben bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-lyut 25. sz.

Az ujszentiváni tejzövelke-lyáron eladja tejes jókarban levő Ália-separátor főzőgépet turbin-lyhajtsással. 5562

Tejgazdaság. Kézikönyv gyak-lyran használt, korlátlan gazdák és tejzövelkezők részére. Irta: Szerb János és dr. Koerfer István. Vászonkötésben K 5.20 előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-lyut 25.

Rendkívül olcsó árban ben-lyüzemű cseplőkészletek, állandó-lysíttott motorok minden czégra a legkittünb szerkezetben legol-lycsóbb feltételek mellett Szűcs Otón cégnél Budapest, Nagy-lygyűrt-lyutca 66. sz. alatt szerze-lyhetők be. Ajánlatokat kisz-lységgel szolgálók, csepeztetőket is létesítek. 5561

Talajismeret. Irta Csereháti Sándor. 420 K. előleges beküldése ellenében bér-lymentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-lyut 25.

A Sárdi Tógazdaság

LEVÉLCZÍM: TÓGAZDASÁG, SÁRD.

SÜRGÖNYCZÍM: TÓGAZDASÁG Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállí-lytásra elad 1-2-3-nyaras javított

wittingaui pontyot és anyapon-lytyot, bajorországi aischgründi

1-3-nyaras és anya-lypontyot, japánpontyot

(higói) aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharsát,

1-4-nyaras tavi czom-lypót, fogassüllöt, meg-lytermékenyített fogas-lyüllőkrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság ki-lyzárólag csak te-lynyészhalat termel

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotildpalota. 1037

VILÁGREKORD!**A világon a legelső
szabadalmazott**

Kétgéprendszerű forrógőzeke

VILÁGREKORD!**300 fokot meghaladó
gőztulhevítéssel. ::::**

Schmidt Vilmos mérnök doktor szabad. füstcső-tulhevítője.

Gőzekre egyedül jogositott gyártója Kemna J. gőzekegyára.

Egyetlen gőztulhevítő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szoliditásánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30° szén- és 40° vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevítő van üzemben vasuti mozdonyokon.

E G jegyű gép, mindegyik:200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.**E K jegyű gép, mindegyik:**170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötéltávitel. Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőkbén egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen,

KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága

Interurbán telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

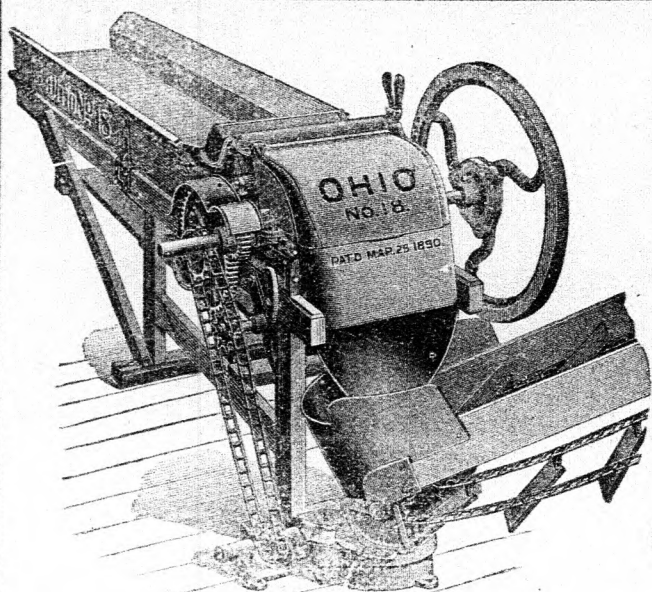
Sürgőnyczim: Kemna Budapest.

Pallini báró Inkey Pál iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, harcsák, amerikai törpe harcsák, czompók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira :: ::

Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk.

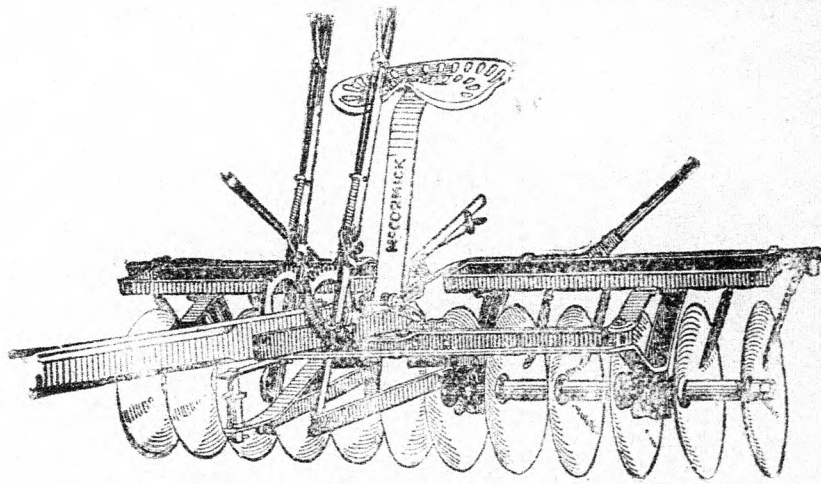
Vasutállomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távirat: Iharosbarény.

„OHIO“ EREDETI AMERIKAI tengeriszár-tépő,

**zöldtakarmányaprító- és szalmaszecskázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.****Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.**

a gazda leghálásabb talajmívelő eszköze.

Mc CORMICK Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12. szám.
J. E. KNECHT, igazgató.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és
GŐZ-UTIMOZDONNYOKAT

a legfőkéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

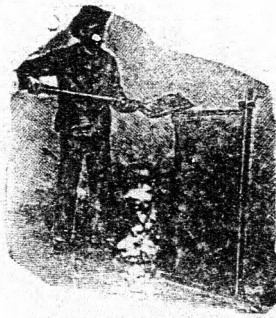
JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. BUDAPEST—KELENFÖLD
a budaörsi-uton, a vasutállomással szemben.

Lenkórót rostnyeréshez bármily mennyiségben, a legmagasabb árban vesz, bejelentéseket **lentermelésre** a legkedvezőbb feltételek mellett elfogad a

Magyar Kender- és Lenipar Részv.-Társ.

Előbb SALZMANN és TSA (Budapest, V., Szabadság-tér 15.) Szeged-Érsekújvár.
Megkeresések kizárólag fenti ozlmhez intézendők. 820

Tessék prospektust kérni!

Szenzációs találmány a mechanika terén **„TRIUMF”** zsáktartó gép. A „TRIUMF” egy napszámost pótol, ami által a t. gazdaközönségnek nagy pénzmegtakarítást tesz lehetővé. Ára 15 kor. A „TRIUMF” kizárólag Hellmann H. W. berlini gépgyárában készül és megrendelhető a magyarországi vezérképviselőnél: **SZABOLCSI LAJOS** ur irodájában BUDAPEST, Erzsébet-körut 7. szám. 986

Kocsi acetylén-lámpák

Spritzbogen, kocsirud-, kézi-,
asztali-, kerti-, istálló-

acetylén-lámpák.

Gőzeke acetylén-lámpák.

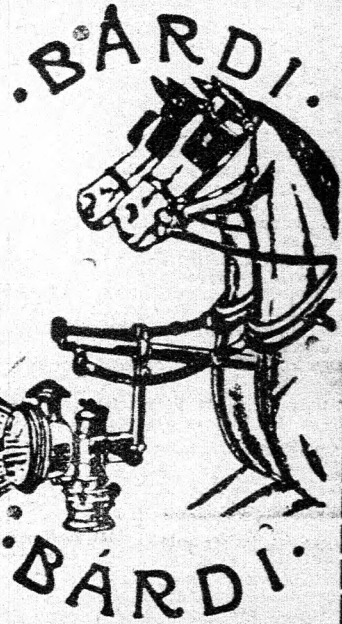
**BARDI JÓZSEF AUTOMOBIL
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

BUDAPEST, VI., Mozsár-utca 9.

Városi üzlet: Liszt-Ferencz-tér 15.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Telefon 16—28. Sürgőnyozim: „Pneumatik”.

**Minden-
nemű zsák és ponyva**

szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsönző intézet. Waggontakaró-ponyvák**
natra ingyen és bérmentve küldetnek. 915

a legjobb minőségben **FISCHER**-féle zsák- és ponyvagár-
és legjutányosabban a **Fischer**-féle szab. impregnált szavatolt
31—33. szerezhetők be. A **Fischer**-féle nagy strapa mellett is eltar-
tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltar-
tanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló **Fischer**-féle zsák- és ponyva-
gyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak szállítója. Pontos
bármily nagy mennyiségben kaphatók. Árjegyzék, minták kivá-

Budapest utcaírói **lóhulladék,** dusan fekáliákkal compostirozva,
összegyűjtött **trágya** :: :: valamint egyéb minőségű

Cséry-féle természetes (szemét) trágya

legolcsóbb és legjobb, nem egyoldalú trágyanem, mely majdnem egyenlő arányban tartalmaz kálit,
phosphorsavat és nitrogén t. :: :: Részletes felvilágosítással és szakismertetéssel szolgál

Bayerthal és Lévy trágyaosztály Bpest, V., Bálvány-u. 26.

Telefon: 31—79.

Telefon: 31—79.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR R.-T.

vasöntöde, gép- és rézműgyár. BUDAPEST, V., Csáklya-u. 3.

SPECIAL- szeszgyárak és szeszfinomítók

GÉPGYÁR: élesztőgyárak

keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

Atalakit meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs 1904. • Nagy állami érem. • Legnagyobb kiténtetés.